

T.C.
MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KÜRT DİLİ VE KÜLTÜRÜ ANABİLİM DALI

Mehmet ŞENTÜRK

MOLLA ABDURRAHMAN VELEDİ'NİN HAYATI, SANATI VE
MEVLİDA FAHR-I ALEM MUHAMMED (SA) ESERİNİN
İNCELENMESİ VE DİĞER KÜRTÇE MEVLİDLER ARASINDAKİ
YERİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUŞ-2021

K.T.
ZANÎNGEHA MÛŞ ALPARSLAN
ENSTÎTUYA ZANISTÊN CIVAKÎ
ŞAXA MAKEZANISTA ZIMAN Û ÇANDA KURDÎ

Mehmet ŞENTÛRK

JIYAN Û HUNERA MOLLA ABDURRAHMAN WELEDÎ Û LÊKOLÎNA
BERHAMA MEVLÛDA FAXRI ‘ALEMÊ MUHAMMED (SA) Û
MUKAYESYA VÎ MEWLÛDÎ DIN NAVA MEVLÛDÊ KURDÎ DE ÇI YE

TEZA MASTIRÊ

RÊVEBIRÊ TEZÊ
Dr. Öğr. Üyesi Turan GÜLER

MÛŞ-2021

T.C.
MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KÜRT DİLİ VE KÜLTÜRÜ ANABİLİM DALI

Mehmet ŞENTÜRK

MOLLA ABDURRAHMAN VELEDİ'NİN HAYATI, SANATI VE
MEVLİDA FAHR-I ALEM MUHAMMED (SA) ESERİNİN
İNCELENMESİ VE DİĞER KÜRTÇE MEVLİDLER ARASINDAKİ
YERİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ YÖNETİCİSİ
Dr. Öğr. Üyesi Turan GÜLER

MUŞ-2021

NAVEROK

NAVEROK	I
ÖZET	IV
KURTE	V
ABSTRACT.....	VI
PÊŞGOTIN.....	VII
KURTEBÊJE	VIII
DESTPÊK.....	1

BEŞA YEKEM

JIYAN Û BERHEMÊN SEYÎD MOLLA ABDURRAHMAN VELEDÎ HEMZE

1.1. JIYANA WÎ.....	4
1.2. BERHEMÊN SEYÎD MOLLA ABDURRAHMAN VELEDÎ HEMZE	6
1.2.1. Berhemên ‘Erebî	6
1.2.2. Berhemên Kurdî.....	8
1.2.3. Berhemên Tirkî	8

BEŞA DUYEM

MEWLÛDÊN KU BI KURDÎ HATIYE NIVÎSANDIN Û DI NAVA MEWLÛDÊN KURDÎ DE CÎ YÊ MEWLÛDA FAXRÊ ‘ALEMÊ ÇI YE

2.1. MEWLÛDÊN KU BI KURDÎ HATIYE NIVÎSANDIN.....	11
2.1.1. Mela Huseynê Bateyî: Mewlûda Nebî	15
2.1.2. Şêx Muhammed Emîn el-Heyderî: Mewlûda Nebî.....	16
2.1.3. Şêx Muhammed Siracuddîn: Durra Birincî Mewlûda Kurmancî.....	18
2.1.4. Mela Muhammed Xursî: Nazma Şîrîn	18
2.1.5. Mela Zahîd: Mewlûda Şerîf Herdû Bâtî.....	19
2.1.6. Mela Suleyman Kurşun: Mewlûda Pêxember.....	20
2.1.7. Molla Salih Huseyn: Mewlûda Kurdî Bi Zimanê Gundî	21
2.1.8. Mela Elî bin es-Seyid ‘Evdîrrehman Omerî: Ava Heyat	21
2.1.9. Mela Muhammed ‘Elî Fudeylî: Mewlûda Şerîf	22
2.2. DI NAVA MEWLÛDÊN KURDÎ DE CÎ YÊ MEWLÛDA FAXRÊ ‘ALEMÊ ÇI YE	23

BEŞA SÊYEM

LÊKOLÎNA METNA MEWLÛDA FAXRÊ ‘ALEMÊ

3.1. NAVÊ MEWLÛDÊ.....	25
------------------------	----

3.2. NAVÊ NIVÎSKARÊ BERHEMÊ	25
3.3. TARIXA NIVÎSA MEWLÛDÊ	25
3.4. HÊJMARA COTBENDAN	25
3.5. SEDEMÊ NIVÎSA WÎ MEWLÛDÎ	25
3.6. KÊŞA MEWLÛDÊ	33
3.7. QAFIYAYÊN MEWLÛDÊ	33
3.7.1. Qafiyeya Nîv	34
3.7.2. Qafiyeya Tam	34
3.7.3. Qafiyeya Dewlement	35
3.7.4. Qafiyeya Tunç	35
3.8. REDÎFÊN MEWLÛDÊ	36
3.9. HUNERÊN EDEBÎ	36
3.9.1. Teşbîh	36
3.9.2. Mecazî Mursel	37
3.9.3. Tezat	37
3.9.4. Alîterasyon	39
3.9.5. Asonans	39
3.9.6. İktîbas	40
3.9.7. Telmîh	41
3.9.8. Mubalaxa	42
3.9.9. Tenasup	42
3.9.10. Tekrîr	43
3.10. NAVEROKA BEŞÊN BERHEMÊ	43
3.10.1. Beşa yekem	43
3.10.2. Beşa Duyem	44
3.10.3. Beşa Sêyem	44
3.10.4. Beşa Çaran	44
3.10.5. Beşa Bencan	44
3.10.6. Beşa Şeşan	44
3.10.7. Beşa Heftan	45
3.10.8. Beşa Heştan	45
3.10.9. Beşa Nehan	45
3.10.10. Beşa Dehan	45
3.10.11. Beşa Yanzdan	45

3.10.12. Beşa Donzdan.....	45
3.10.13. Beşa Sêzdan.....	46
3.10.14. Beşa Çardan.....	46
3.10.15. Beşa Banzdan	46
3.10.16. Beşa Şanzdan.....	46
3.10.17. Beşa Hevdan.....	46
3.10.18. Beşa Hejdan.....	46
3.10.19. Beşa Nozdan.....	46
3.10.20. Beşa Bîstan	47

BEŞA ÇARAN

MEWLÛDA FAXRÊ ‘ALEMÊ MUHAMMED (S.A.)

4.1. FATIHA MEWLÛDA MUHEMMED MUSTEFA	48
4.2. HEYAT Û RÎSALETA MUHEMMED MUSTAFA.....	49
4.3. NASKIRIN Û MUHEBBETA MUHEMMED MUSTEFA WACIB E.....	49
4.4. ZAROKTIYA MUHEMMED MUSTEFA	51
4.5. CIVANTIYA MUHEMMED MUSTAFA	52
4.6. HATINA NUBUWETÊ JI BO MUHEMMED MUSTAFA.....	53
4.7. HATINA RÎSALETÊ JI BO MUHEMMED MUSTAFA.....	54
4.8. MERHELA MEKKEHÊ MERHELA EZYETÊ BÛ	55
4.9. HÎCRETA ESHABAN BI BAL NECAŞÎ	57
4.10. BEHSA MÎ'RACA MUHEMMED MUSTAFA.....	58
4.11. BEHSA HÎCRETA BI BAL MEDÎNA MUNEWWER VE.....	59
4.12. BEHSA MERHELA MEDÎNA MUNEWWER.....	60
4.13. BEHSA SULHA HUDEYBIYE DIGEL FETHA MEKKÊ	61
4.14. BEHSA HECCA MUHEMMED MUSTAFA	63
4.15. WEFATA MUHEMMED MUSTEFA SELAT Û SELAM LI SER BIN.....	64
4.16. DEWAMA WEFATA MUHEMMED MUSTAFA.....	65
4.17. PAŞIYA MEWLÛDA NEBÎ SELLALLAHU ‘ELEYHÎ WE SELLIM TEV MÎSK Û ‘ENBER	66
4.18. EV TIŞTEK JI HEYATA XWUDYE MEWLÛDÊ.....	69
ENCAM	72
ÇAVKANÎ	73
PÊVEK -1	76
PEVÊK -2	93

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MOLLA ABDURRAHMAN VELEDİ'NİN HAYATI, SANATI VE MEVLİDA FAHR-I ALEM MUHAMMED (SA) ESERİNİN İNCELENMESİ VE DİĞER KÜRTÇE MEVLİDLER ARASINDAKİ YERİNİN İNCELENMESİ

Mehmet ŞENTÜRK

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Turan GÜLER

2021, 140 sayfa

Mevlit geleneği Arap ve Türk toplumlarında olduğu gibi Kürt kültür ve edebiyatında da oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Peygamber (sav) sevgisi farklı edebi türlere konu olsa da halk arasında en yaygın olan tür şüphesiz mevlitlerdir. İslâmi Kürt edebiyatında mevlit yazma geleneği çok eskilere dayanmaktadır ve günümüze kadar farklı kişiler tarafından çok sayıda Kürtçe mevlit yazılmıştır. Bunlardan biri de hem demimiz olan Molla Abdurrahman'ın yazdığı Mewlûda Fahr-ı 'Alemê Muhammed (sav)'dir. "Mewluda Fahr-ı 'Alemê Muhammed (sav)" (Metin- İnceleme) adlı bu çalışmanın amacı, Kürt edebiyatında önemli bir yere sahip olan mevlit türünün bir örneği niteliğindeki bu eseri bilim dünyasına kazandırmaktır. İlk olarak mevlit türüne genel olarak değinilmiş, İslam medeniyetinde ve Kürtlerde mevlit geleneği hakkında bilgi verilmiştir ayrıca Kürt edebiyatında daha önce yazılmış bu türdeki eserler ve yazarları hakkında bilgi verilmiştir. Sonrasında üzerinde çalıştığımız mevlit şairi Molla Abdurrahman'ın hayatı, eğitimi ve yazdığı eserlerden söz edilerek mevlidin muhteva özelliklerinden bahsedilmiş ve metin merkezli inceleme yöntemiyle asıl metne geçilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kürt Edebiyatı, Mevlit, Hz. Muhammed, Molla Abdurrahman.

KURTE

TEZA MASTIRÊ

JIYAN Û HUNERA MOLLA ABDURRAHMAN WELEDÎ Û LÊKOLÎNA BERHAMA MEVLÛDA FAXRI ‘ALEMÊ MUHAMMED (SA) Û MUKAYESYA VÎ MEWLÛDÎ DIN NAVA MEVLÛDÊ KURDÎ DE ÇI YE

ŞENTÛRK, Mehmet

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Turan GÜLER

2021, 140 Rupel

Kevneşopîya nivîsandina mewlûdan çawan ku di nav ‘Ereb û Tirkan de bi cîh bûye di nava çand û edebiyata Kurdan de jî gelek gîrîng bûye. Hêzkirina pêyxember bi cur be curê edebîyatande hatiye neqîşkirin. Lakîn ya ku di nava gel de hatiye qebulkirin bêguman mewlûd e. Di edebîyata Kurdî de kevneşopîya nivîsandina mewlûdan pir qedîmî ye. Gelek kes mewlûd nivîsandine û yek ji wan jî nivîskar Molla Ebdurrehman e ku wî mewlûda ya bi navê “Mewlûda Faxrê ‘Alemê Muhammed (sav)” nivîsandiye. Di vê xebatê de armanca me ev e ku di edebîyata Kurdî de cîhê vê mewlûdê çiyê bê nasîn. Di beşa ewil de derheqê mewlûdan de, cîhê wê ya di ola Islamê de û di nav Kurdan de hatiye tesbît kirin û bi çarçoveya giştî agahî hatîne berpêşkirin. Piştî jî me derbarê mewlûdên ku heta îro hatîne nivîsandin di edebiyata Kurdî de agahî daye û derheqê jîyan û perwedehî û berhemên Molla Abdurrahman melûmat pêşkêş kirine. Paşê jî em li ser lêkolîn û şîroveya metna mewlûdê sekînîne.

Peyvên Sereke: Edebiyata Kurdî, Mewlûd, Hz. Muhammed, Molla Abdurrahman.

ABSTRACT

MASTER'S THESIS

MOLLA ABDURRAHMAN'S LIFE, ART AND ANALYSIS OF THE "MEWLÛDA FAXRI ALEMÊ MUHAMMED (SAV)" AND INVESTIGATION OF ITS PLACE BETWEEN OTHER KURDISH MEVLITS

ŞENTÛRK, Mehmet

Advisör: Assistant Prof. Turan GÜLER

2021, Page: 140

Mullah Abdurrahman's Life, Art And Examining His Work, Mewluda Faxri Alemê Muhammed, And Examining its Place Among Other Kurdish Mevlits. Mevlit tradition has a great importance in Kurdish culture and literature as in the Turkish and Arabian societies. Although love of Prophet (saw) is subject to different literary genres undoubtedly mevlits are the most common genres among people. For Islamic Kurdish literature, the tradition of writing mevlit dates back to old times and until today numerous Kurdish mevlits has been written by different people. One of them is "Mewlûda Faxri Alemê Muhammed" written by Mullah Abdurrahman. Purpose of this study which is named "Mewlûda Faxri Alemê Muhammed "(Text Analysis) is to make a contribution through this work, which has an important role in Kurdish literature, to the world of science. First of all the mevlit genre has been explained in general, information has been given about the mevlit tradition in Islam civilization and Kurds and also information has been given about previously written works and their authors in Kurdish literature. Then it has been mentioned about Mullah Abdurrahman's, author of mevlit who is we work on him, life, education and works. After that content of mevlit has been explained and passed on to original text by text-centered research method.

Key Words: Kurdish Literature, Mevlit, The Prophet Muhammad, Mullah Abdurrahman.

PÊŞGOTIN

Di nava mislimanê Tirk, ‘Erep û Kurdan de hezkirina pêxemberê Xwuda pir girîng e û ev hezkirin daxwestinekî ji aliyê olî ve hatiye qebulkirin. Ev mijar di edebiyata van mislimanan de jî xuya dike. Cara peşîn mînakê mewlûdan di nav ‘Ereban de derketiye holê. Di nav edebiyata ‘Ereban de helbestên medhiyê de cîhê Pêyxember zev girîng e. Piştî wefata Hz. Muhammed ev cureyê helbestên medhiyan pir pêş ve çuye. Helbestên ku ji bona pesindayînê hatine nivîsandin di nava wan de yê herî girîng bê guman mewlûd e. Di mewlûdê de mijarên ku hatiye neqîşkrin tevahî olî ye. Çavkanîyê mewlûdan ji Qurna pîroz û ji sinneta Pêyxember hatiye berhevkirin. Jiyana Pêyxemer ji dayikbûna wî, zarokatiya wî, civantiya wî, wazîfeya teblîxê, mu’cîzeyên wî û têkilîya wî ya bi eshaban re bi rubarî hatiye neqîşkrin. Cara beşîn din av ‘Ereban de mewlûd hatiye nivîsandin, piştî di setsala carden de di nav Tirk û Kurdan de hatiye nivîsandin. Mewlûdên ku bi Tirki hatiye nivîsandin ne zêde 200 hebin, yê ku bi Kurdî hatiye nivîsandin jî nêzê 60 hepin. Helbestvanê mewlûdan pir di bin bandora hevde mane. Di edebiyata Kurdan de bandora Melayê Bateyî bi cih bûye û yê ku mewlûd nivîsandîye li ser rêça wî çûne. Hemî helbestvanê mewlûdan ji bo gelek sedeman mewlûd nivîsin e: hezkirina Pêxember ku bi wî awayî silav û hurmetê xwe peşkêş dikin, hêvîdariya şef’eta Pêxember û her çiqas bête xwendin ji ber xêr û hesenata wî gelek kes mewlûd nivîsandin e. Yê ji wan nivîskaran yek jî Seyîd Molla Abdurrahman Veledî Hemze ye. Molla Abdurrahman perwedeyîya xwe di medreseyên klasîkte temam kirîye û ji ber vî yekî bi ‘Erebî, Tirkî û Kurdî dizane û bi van zimanan gelek berhem nivîsandîye. Molla Abdurrahan berhemê wî ya ku tîpên ‘Erebî û bi Kurmancî hatiye nivîsandin me li ser vî berhemî bi her awayî lêkolîn kiriye.

Di vî xebata me de gelek kes alîkarî û bişgirek dane me û ji bo destekvaniya wan kesên re sipasiya xwe peşkeş dikim. Di vî xebata me da helbestvanê vî “ Mewlûda Faxrê ‘Alemê (sa)” Seyîd Molla Abdurrahman Veledî Hemze bi her awayî alîkarî daye me. Ji bo ku teza xwe ya bilind binime dawîyê û bi qednim ku ji her cûrê piştgiriya xwe venakêşandiye hevalên heja Ayhan TEK, Îlyas SAYIM û şewirmendê min Dr. Öğr. Üyesi Turan Güler re gelek sipas dikim.

Mûş-2021

Mehmet ŞENTÜRK

KURTEBÊJE

MFA	:	Mewluda Faxrê Alemê
x.n	:	xebata navborî
g.n.	:	gotara navborî
a.s.	:	Aleyhi selam
a.I.d.	:	Ansîklopediya Islamê ya Diyanet
B.M.	:	Berîya Mesîh
P. M.	:	Piştî Mesîh
m	:	mîladî
rp.	:	rupel
rz	:	rez
h.r	:	hejmara rupel
CZT	:	Civaka Zimanê Tirkî
WWDT	:	Weşanên Weqfa Diyanetê ya Tirk
(SAV)	:	Sallalahü Aleyhi Vesellem
H.z.	:	Hazreti
Rxl.	:	Rehma Xwuda liser be
hwd	:	hevwekdin

DESTPÊK

Wateya Mewlûdê û Dîroka Wî

Bêjeya mewlûdê ji zimanê ‘Erebî tê. Ji tîpên “w, l, d” pêk tê. Wateya wê ya ferhengî, cîyê ji dayikbûnê û dîroka ji dayikbûnê ye (Pala, 1990: 339). Ev wate di nava demê de guheriye; jidayikbûna cenabê Pêxember, pîrozkirina vê rojê û merasîmên wê û herwiha mesnewî û risteyên ku di vî warî de hatine nivîsandin hemû di binê vê wateyê de hatine kom kirin. Di hemî mewlûdan de mijar bê guman jîyana Hz. Pêxember e. Ji dayikbûna Pêxemberê Xwedê dest pedike, zaroktiya wî, ciwantiya wî, zewaca wî, teblixa wî, hîcreta wî, mu’cîzeyên ku di vê pêvajoyê de derketiye holê, herbên wî, bidestxistina Mekkê, wefata wî, mijara mî’racê, û herwiha jiyana Pêxember de qonaxê herî girîng mijarên serekê yên mewlûdê ne (Karacan ve Aykut, 2015: 3).

Di serdema Hz. Pêxember de, di dewera çar xelîfeyan, Emeviyan û ‘Abbasîyan de nivîsandina mewlûdan an jî pîrozbahiya mewlûdan tunebûye. Bi sedan salan piştî jîyan û heyama Hz. Pêxember, ji bo pîrozkirina rojbûna an ji ji dayikbûna Cenabî Pêxember pîrozbahiya mewlûdan hatine lidarxistin. Di wextê Fatimîyan de li Misrê pêkanina mewlûdan hêdî hêdî destpêkireye. Le belê hinek ‘alimê sunîyan ji bo ku bid’ete li vî mijarî baş nefikirîne. Pişt re hêzkirina Hz. Pêxember giran hatiye û li her derî belav bûye (Samsakçı, 2010: 20).

Kevneşopiya Mewlûdan

Merasîma mewlûdê ya ku ji bo pîrozkirina rojbûna Hz. Muhammed tê kirin, çendî bi sedsalan piştî Hz. Pêxember derketibe jî yek ji wan ûnsûrên girîng e ku bandor li dîndariya gel dike. Merasîmên mewlûdê ji demên pêşîn ên ku derketiye heta îro di nav mislimanan de bi sedsalan dewam kiriye û li her derê ‘alema Islamê hatiye sepandin. Ew metnên ku ji bo van merasîman de bî xwendin jî, wekî merasîmên mewlûdê berbelav bûne. Di derbarê dema derketina yekemîn merasîma mewlûdê cara pêşîn di dema Fatimîyan de (910-1171) li Misrê çêbûye (Kızıl & Şingâr & Çetin, 2015: 116). Li gorî nêrinek cuda jî kesê ku rewresmên mewlûdê daye destpêkirin Mizeferuddîn Kokborî ku li Hewlêrê deshilatî kiriye. Dibe ku ji ber pîrozbahiyên komî yan jî pîrozkirina erkanê dewletê ev herdu nêrînen cuda derketibin. Çunkî pîrozbahiyên serdema Fatimîyan, li dor merasîma dewletê çêbûye ku peywirdarên payebilind beşdar bûne, tevlêbûna gel wekî komî nehatiye dîtin di van rêwresman de. Merasîmên mewlûdê yên ku gel hemî îştîraqê

wê kiriye, cara pêşîn di 1207an de li Hewlêrê, di serdema Mizeferuddîn Kokborî de li dar ketiye. Merasîma mewlûdê piştî vê serdemê di alema Islamê de wekî merasîmên mezin hatine pîrozkirin (Kızıl & Şingâr & Çetin, 2015: 118). Zavayê Selaheddînê Eyyûbî, Muzaferuddîn Gokboro (m. 1232), merasîmên mewlûdê li Îran, Anatoliya û Sûriyeyê belav kiriye. Ji ber ku li deverekî fireh ev merasîm bi destê Muzaferuddîn Gokboro hatine belav kirin û weke şênahiyên herêmî hatiye pîrozkirin. Ev zat, di vê mijarê de weke mirovê pêşîn tê naskirin (Ertekin, 2015: 103). Pirazbahiyên mewlûdên ku li Misrê û li Hewlêrê hatiye lidarxistin bi muzîq û kêf, seyranan û şênahiyên de derbas bûye. Piştê ev çalaki li Mekkê û li Medîne jî hatiye li darxistin û piştê guheriyê û li her derî belav bûye (Alyılmaz, 1999: 196). Dema Osmanîyan de bi awayekî fermî wexta Mûradê sêyemîn, pîrozbahiyên mewlûdê 1588da pêk hatiye (Şener ve Yıldız, 2011: 171). Ev xwendin, pîrozbahî û belav bûna mewlûdan ji alîgiri hinek ‘aliman ve nehatiye pejirandin li belê niha jî li her dera ola Islamê de tê bikaranîn.

Ji bilî ‘Erebî, Farisî, Tirkî, Kurdî, Arnavudî, Boşnakî, Rumî, Çerkezî, bi zimanê Cava, Urdî, Savahîlî, Alhamyado (Bi tîpên ‘Erebî tê bikaranîn û zaravayek ji zimani Îspanyolî ye) û Tatarî hatiye nivîsandin (Gürlek, 2013: 2).

Di serdema wextê me de bi taybetî li Suudîya ‘Erebîstanê û çend dewletan de ji ber ku bid‘et e nehatiye pejirandin û bi tundî hatiye qedexekirin.

Di nav gelê Kurd de, kevneşopiya nivîsîn û xwendina mewlûdê li gorî netewiyê din gelek zindî ye. Di perwerdayiya medreseyan de zarok ku xwendin û hînkirina Qurana pîroz xelas bû pişt re mewlûdê hîndibin piştî mewlûdê dest bi Nûbihara Buçukan (Ahmedê Xanê) diken (Yüksel, 2015: 130). Bi tevahî axa û begê Kurdan bi berfirehî pîrozbahiya mewlûdan pêk anîne. Şêx û melan çûne kîjan gund û welatî li ser xêr û heseneta mewlûdan sekinîne. Li herema Kurdan de zivistan jiyanê dîl digire û şevî dirêj de ji bo civak mewlûd çalakîyekî mezin hatiye qebulkirin. Ji ber van sedeman pîrozbahiya mewlûdan bûne çalakîyen civakî. Çanda mewlûdê di nav civaka kurdan de ewqas zindîye ku kengî zarokek çêbibe, kengî kurek bê sinetkîrin, ku yek ji leşkeriyê hat, roja dawetekî, yek ji hecê hat, yekî serkeftinek bi dest xist, ji pêkanîna tiştêkî girîng, kengî kesek bimire di te‘ziya wî kesî de, çaxê xêrekî, di ber bela û musîbetekî de mewlûd tê xwendin û paşê jî xwarin tê xwarin (Ertekin, 2015:104).

Armanca Vî Xebatî

Armanca me ya li ser vî xebatî eve ku nivîskar û helbestvan Seyîd Molla Abdurrahman Veleđî Hemze: jiyana wî, berhemên wî yê din çine û berhema ku bi navê “Mewlûda Faxrê ‘Alemê” nivîsandiye metnê wî rexne û lêkolîn bikin. Armanca me ya din ji eve berhema ku bi tîpên ‘Erebî bi kurmanci hatiye nivîsand Latînzaya Kurdî bikin û vergera Tirkî bikin.

Girîngiya Vî Xebatî

Seyîd Molla Abdurrahmna Veleđî Hemze kîye û berhemên ku nivîsandiye ji aliyê gelek kesan ve bête nasîn û xwendin. Latînzaya vî û vergera berhema “Mewlûda Faxrê ‘Alemê” ji aliyê gelek kesan ve bête xwendin û nasîn. Girîngiya vî xebatî yek jî eve ku di beşa edebiyata Kurdî ya klasîk de bibe çavkanîyekî.

Çarçoveya Vî Xebatî

Di vî xebatî de jiyana û berhemên Seyîd Molla Abdurrahman Veleđî Hemze û berhema wî ya “Mewlûda Faxrê ‘Alemê” hatiye lêkolîn û tehlîl kirin. Di edebiyata Kurdî ya klasîkte ciyê vî mewludî hatiye tespîtkirin.

Çavkanyên Vî Xebatî

Di vî xebatî de çavkanîyên ya herî girîng nivîskarê vî mewludê Seyîd Molla Abdurrahman Veleđî Hemze ye. Ew ji meletîyê teqawût bûye li navenda Batmanê jiyane xwe didomîne. Der heqê vî teza mastirî de ji me re her agahî û çavkanîyan parve kirîye. Car caran bi telefonan car caran jî rû bi rû em li ser vî mijarî axifîne û seyda li her pirsê me re bersîvek daye û temamî agahî û çavkanîyên xwe bi me re parve kirîye. Ji bili vî mewludî, mewludên ku bi kurmanci hatiye nivîsandin bi kurtasî hatiye lêkolînkirin. Tevahîyê mewludan çavkanîya wana a bingehî Qur-ana pîroz û sinnata Hz. Pêxemer e. Ji xeynê van, pirtukên ku li ser mewludan hatiye nivîsandin me serî li wan ji xistîye.

BEŞA YEKEM

JIYAN Û BERHEMÊN SEYÎD MOLLA ABDURRAHMAN VELEDÎ HEMZE

1.1. JIYANA WÎ

Seyîd Molla Abdurrahman Veledî Hemze navê wi yê mahlasî ye. Nave wî yê rastîn Abdurrahman Ekmen e. 1954an de li gundê Xirbekurê (Palamut) ku bi Haskêfa (Hasankeyf) Êlih (Batman) ve giridayî ye hatiye dinê. Bapîrê wî an jî kale wî Sayîd Bîlara li gundê Bêcirmanê ku girêdayê Gercosê (Gercüş) ye jiya ye û ji ber vî yekî ji wan re dibêjin xelkê Becirmanê. Bavê wî Mela Hemze yê kurê Seyît Ibrahîm e û nesla wan digêhêje Imam Huseyn (rXl). Bavê wi sedema ku mela ye li zev gundan gerîya ye. Seyda di gotareki de der heqê dayika xwe waha digot: “ Dayîkamin a rehmêtlî di karu barê xwe de pir têkuz bû, xwedî kirin û kedî kirina lawyê xwe de ji rêzkariyê de kemasi ket qebul nedikir. Bê guman zev li ser edep û terbiya me disekinî. Hemî lawê xwe li ser perwerdeyîya ola Islamê mezin kiriye .” 1960an de bavê wî li gundekî Gercosê dest bi melatîyê dike. Mela Abdurrehman xwendina xwe ya sereke di heft saliya xwe de dest pêdike û li cem bavê xwe dixwune. Bavê wî qurra û mucewit bû perwerdeyiyekî bingehî dide kurê xwe. Di nav demekî kin de Qurana pîraz hifiz dike. Li nik bavê xwe heya yanzdeh û donzdeh saliya xwe perwerdeyîya xwe didomîn e. Bavê wî mela Hemza gelek feqîyê wî hebû ne. Car caran hêjmara feqîyan digihêje heftê û heştê feqîyan. Seyîd Abdurrahman alîkare bave xwe dike û dersa zarokên gundîyan dide. 1964an de bavê wî dîsan mal bar dike vedigere gundê xwe yê Xirbekurê ku giredayê Haskêfê ye. Seyîd Abdurrahman li vir li cem xuşka xweya mezin dimîne û di vî demêde pirtukên ku bi kurmançî hatiye nivîsandin lêkolîn dike, “Nûbihar” û “Ne’culenam” ji ber dike. Donzdeh saliya xwe de bi xwestina dê û bavê xwe dest bi feqîtîyê dike. Pi vî awayî di pêvajoya perwerdeyîya xwe de ji mal dur dikeve. Di perwerdeyîya medresê de cara peşin hevalê bavê xwe yê xwendinê li cem Mela Suleymanê Şêwetê dest pêdike. Gundê Mela Suleymanê Şêfetê li seri çîyayekî bilind e û girêdayê Heskêfê ye. Mela Suleyman zede salih û muttaqî bû. Ittîqad û samîmîyeta wî bandorekî mezin li ser Seyîd Abdurrahman hiştiye. Mela Suleymen gelek mu’emmer bu, gava ku çu ber dilovanîya Xwuda ‘emrê wî set u şanzdeh salî bû. Seyîd Abdurrahman li ba wî çar salan bi şev - roj û havîn - zivistan bê navber dixwune. Di zêrfê çar salî de benc ders tek li çûye sebaba vî ya jî Seyîd Abdurrahman e ne ji seydaye wî ye. Seydayê wî ji gund qet dervediket û zev li ser dersa

feqîyan disekînî. Piştî perwerdayîya çar salan bi îzna seyda xwe radibe diçe gundê Bêcirmanê ba Hafîz Seyîd Huseyn dewama perwerdeyîya xwe dike. Seyîd Huseyn hafîzê ji herdu çavan e yanî her du çavên wî nedidît lê belê Qur-ana Kerîm, tevahî pirtukên dersan, pirtuka Mînhacı Nevevîye û sê hezar hedîs bi qireeta vî hifîz kirîye. Piştî qederekî şunde dîsa vedegere cem seydayê xwe yê berê. Bi çûya ba kîjan mela û seydayan dîsa vedigerîya cem Mela Suleymanê Şêfetê. Seydayê şêx Fexredînê Batmanê ji re xeber dişeyîne dibije bera were cem min ezê îcaza wî bidimê. Seyîd Abdurrahman tê Batmanê ku here cem Şêx Fexredînê Batmanê lakîn mixabîn ew roj xebra mirina wî tê. Dîsan dikeve rê û dizivire cem seydayê xwe. Li cem seyda Mela Suleymanê Şêfetê perwerdeyîya xwe didomîne. Qederek şunda seydayê wî ‘îcazeta wî dide û wî dişeyîne ba bavê wî. Seyîd Abdurrahman ‘îcazeta xwe ya duduyan li cem Mela Muhammed Şefîq hildigire. Di hevde salîya xwe de her çiqas hemla wî li ser medresan û xwendine be jî bavê wî awi dizewicine. Di nozdeh salîya xwe de li gundan dest bi melatîyê dike. Melatîya xwe ya peşîn li gundekî Kozlixê destpê dike. Molla Abdurrahman aşîqê ‘îlîm, pirtuk û xwendine bû. Xwedayê Te’ala li ser ‘îlîm, xwendin û nivîsandinê sebirekî mezin dayê tê. Hal û debara bavê wî û malan wan ket baş nebû, feqîr bûn, nikaribû pirtuk bistenda li belê ev mijar ji bo wî nemesele bû. Ji cîranê gund ji cem Mela Abdullah bi deyndarî pirtuk hildigirt. Pirtukxaneyê Mela Abdullah pir dewlement bû. Pirtukên ku ji cem wî tihanî dixwend û hinek beş û mijaran ji ber dikir, hinek beşan jî di deftera xwe de dinîvisand. Bi vî şêklê û awayî nêzê çar defteran not hilgirtiye. Berhema Cezaîrî ya bi navê “Mezahîbul Erbaa” li ser vî pirtukî nêzê salekî disekine, lêkolîn dike û tehlîl dike. Di vî xebatî de nexweş dikeve û çavên wî xera dibe. Benc cildê vî behremî ji ber dike, hifîz dike û der heqê ‘îlîm û mefhuma mezheban de digehije astekî bilind. Ji muctehîd, mutefekkir, âliman re û zanyariye de hurmet û sîyaneta wî zêde dibe. Lê tu car ev sîyanet nevegare teesup û teqklîdê.

Li gelek gundan û deweran de muezînî, melatî û mamaostetya xwendina Qur-ana Kerîm peyvîrdarî kirîye. Li Batman û Diyarbekîr gelek xwendewanê wî çêbûne. Peyvirdarêya wî sî û benç sal didome û pişt re teqawut bû ye. Di heremê de yekî aqilmend û şewêrmend tê nasîn. Benç lawê wî yên kur û benc jî keçik Seyîd Molla Abdurrahman Veledî Hemze hene. Niha li navenda Batmanê jiyana xwe didomîn e.

1.2. BERHEMÊN SEYÎD MOLLA ABDURRAHMAN VELEDÎ HEMZE

Seyîd Molla Abdurrahman Veledî Hemze der heqê nivîskarî û helbestvaniya xwe de vaha dibêje : “ Xwedayê ‘Ezze we Celle hezkirina qelemê û sebra ‘ilmê daye min. Ji bo vî yekî ez her wext dixwezim di nava pirtukan de bim. Me di goteriki de jê pirsibû: Te çima bi sê zimanî nivîsiye sedema vî çî ye? Ew ji vaha persîv da: “Sedema nivîsandina min a ‘Erebî eve ku zimanê Qurana pîroz e û zimanê Resûlê Xwuda ye, sedema nivîsandina min a Tirkî jî eve ku zimanê Dewleta Osmaniyan e, sedema nivîsandinamin a Kurmanci jî eve ku zimanê dayîka min e û zimanê Gaban El –Kurdî ye.” Bi vi awayî nivîskar, helbestvan û ‘alimekî qedir giran bi sê zimanî gelek pirtuk nivîsiye. Nivîskar bi awayê ku bi me re parve kiriye donzdeh berhemên ‘Erebî, çar berhemên Kurdî û heft berhên bi Tirkî nivîsandiye. Nêzê çar hezar rubelan pêk tê û hê jî nivîsandina wî berdewame. Niha li jêr em li ser wan berhemên wî rawestin:

1.2.1. Berhemên ‘Erebî

1- en-Nematü’l-Evsat fi’l ictihâd-i ve’t-Taklid: Nivîskar di rêbaza fiqhê de li ser mijarên herî girîng a pirsgirêka îctihadê de radiweste. Ser navê pirtûkê de destnîşan dike, ku nivîskar piştgirî daye wek riya navîn temsîl dike, ji têngiştina îfrat û tefrît ve dûr e. Di xebatê de gelek vegotinên ji alimên hemdemê hatiye hilgirtin. Nêrînên van zanyaran li ser îctihadê bi berfirehî hatiye rave kirin. Ev berhem nehatiye weşandin, ji hêla nivîskar ve tê parastin. Nêzîkî ji 400 rûpelan pêk tê.

2- es-Sîretü’l-Muhammediye: Di vê xebata xwe de, ku jiyana Pêxember ji çavkaniyên herî ewle berhev kiriye, nivîskar jiyana wî bi kurtasî nivîsandiye. Ev xebata ku pirtûkek dersê ye, di dersên xwe yê siyerê de ji hêla nivîskar ve wekî bîbliyografi Pêxember hatiye bikar anîn. Wekî din, pirtûk li karmendên olî li navçeya ku nivîskar lê dixebite hate belav kirin da ku di dersên siyer de bibe çavkaniyek. Ev pirtûka 250 rûpelî, ku ji rûpelên nameyan pêk tê, hêj nehatiye çap kirin.

3- el-Îcâzetü’l Uzmâ’d-Diniyye ve Ulûmuha’l-Lâzime li’l-Mucîz-i ve’l Mucâz: Di dîrokê de tê dîtin ku sertîfikaya ‘îcaza ku ji kesên di Zanistên Islamî de gihîştine qabiliyetek ve hatî dayîn lêbelê îro ji kesên ne jêhatî re tê dayîn. Nivîskar ji vî rewşê nerazî ye. Wî di derheqê zanistên ku îro xwendekarek zanistê de bixwîne ji bo wan agahî dide. Zanistên serdema klasîk û zanistên din ên ku îro hewcedariye ku bi hev re werin fêr kirin û hîn kirin. Nêzîkî ji 250 rûpelan pêk tê. Ne hatî çap kirin.

4- Îadet-ü'z-Zuhur ba'de'l-Cumuâ: Li ser nemeja zuhru axhir, ku yek ji mijarên nîqasha yê rojevê ye hatiye nivîsandin. Nivîskar ku tê fêhm kirin di vê xebatî de kareki giran û hewildanek dijwar daye e û di vî mijarê de cîh da ye fikrên hiqûqnasên ku xwediyê dîtinên cûdan e. Piştî ramanên cûda, ew li ser bingeha tercîha xwe radiweste. Nêzikî ji 250 rûpelan pêk tê. Ne hatîye çap kirin.

5- Tefsiru Süreti'l-Fatiha: Wî şiroveyek anjî tevsîrek berfirehî li ser Sûreya Fatihayê sekinî ye. Wî gelek şiroveyên û vegotinên ji hêla 'alimên din ve hatiye dîyarkirin hilgirtîye û cîh daye fikr û ramanên wan. Ew berhem teqrîben ji 600 rûpelan pêk tê. Ne hatî çap kirin.

6- el-Ezkâru'l-Me'surat ve Dua'ul-Merviyyât fi's-Salâti ve Hârici's-Salâti: Ev berhem derhqê nimêjê da ye. Ew dua û zikrên ku li hundur û derveyî nimêjê de werin xwendin ji bo vi berhemek berhevkiyîye. Niha ji çapê re amadeye. Nêzikî ji 260 rûpelan pêk tê.

7- Hamsu Mieti Hadisin Sîhahin ev Hîsânin fi'l-Ahlaki ve'l-Âdâb: Ev berhem derhqê exlaqa Hz. Pêxemer de ye. Wî cîh da ye 500 hedîsê Hz. Pêxemer ku têkildarî exlaq û adabê ye. Ji van hedîsên ku mînak daye yê sehîh û rastin. Di vî xebatî de gelek bi baldarî xebitîye. Ew berhem teqrîben ji set rûpelan pêk tê. Ne hatî çap kirin.

8- Durusun De'viyye: Nivîskar li ser rêgezên daweta Islamê sekinîye. Der heqê vî mijarî de nivîsê xwê yê berê berhevkiyîye. Ew gelek gotinên û fikrên rêberên Islamî ya îroyîn hilgirtîye û wek çavkanî nîşandaye. Ne hatîye çap kirin.

9- Buhusun İlmiyye Tubîdu Efkâran Cahiliyye: Hin îdeolojî hene ku îro pir belav bûne û pir xurtin ku ev pirtuk der heqê wan îdeolojîyan de ye. Der heqê van nîqaşên îdeolojîk de nêrinên 'alim û mucahîdên Islamê yê vî serdemî çiyê hatiye lêkolîn û berhevkin. Bi taybetî van îdolojîyên ku bi ola Islamê re nayê li hev kirin rexne dike û hewl dide ku fikrê wan werin pûç kirin. Ev xebata ku bêtir dişibihe berhevokek. Ji bo çapê amade ye. Nêzikî ji 800 rûpelan pêk tê.

10- Fedâilu'l-Kur'an-i bi'l-Kur'an ve bi-Ehâdîsi's-Sîhâhi ve'l-Hîsân: Der heqê hinek ayetên Qurana Pîroz û hinek hedîsên Resûlê Xwuda de radiweste. Ayetên derheqê fezîleta Qurânê û hedîsên pêbawerîn an jî yê hedîsên sehîh mînak daye. Di vî xebatê de behsa sed û sîh hedîsên rastîn tê kirin. Ew ji 120 rûpelan pêk tê. Ew nehatiye çap kirin.

11- Behsun ân Furûdul Vakti: Ew rîsaleyek piçûk e ku li ser girîngiya nîrxandina rast a bikaranina demê hatiye nivîsandin. Wexten yen vala gelo çawa bite ‘emilandin? Mîrov ku neçar nemine her yek berpirsiyariyên dema xwe ye. Ew pirtûkek bi qasî 60 rûpelî pêk tê û nehatiye çap kirin.

12- Tis’atûn ve Tis’ine Hadisen Nebeviyye fî Amel-i ve’l-Leyle: Bi behsa not û nehêdîsên rastîn dike. Di nava tevgerên rojê de rûtîn ên ku divê mirov bike hatiye vegotin. Ev karekî şewirîyê ye. Ne hatî çap kirin.

1.2.2. Berhemên Kurdî

1- Mewlûda Faxrê ‘Alamê: Ev xebata ku wî bi Kurdî bi alfabeya ‘Erebî nivîsandîye û mînakek mewlûdê ye. Di sala 2013’an de ji hêla pirtûkxaneyê Seyda ve li Dîyarbekirê hatî weşandin. Heya niha tenê vî berhema wî ya hanê hatiye çapkirin

2- Siretû’n-Nebeviyyetû’l Munazzama bi’l-Lisâni-Kurdî: Ew qala exlaq û sunneta Hz. Pêxember dike. Ji 1000 (hezâr) cotbendan pêk tê. Ew di pirtûkxaneyê nivîskar de hatiye parastin û nehatiye çap kirin.

3- Akidetûn Selefîyetûn min Akidet’i Selef’is-Sâlihi: Li ser bingehêya baweriya Islamê radiweste. Ew di vî karekî de li ser dîtinên zanyarên anjî ‘alimên selefîyan sekinîye. Bi awayekî menzumî hatiye nivîsandin. Ew nêzîkî ji 1000 (hezâr) cotbendan pêk tê. Ne hatî çap kirin.

4- Divanâ el-Lu’lu ve’l-Mercan: Ew sedema derketina ji rêya Islamê û alozî û bextreşiyên bi serê misilmanan de hatine vedibêje. Ew dîwana ku nivîskar helbestên ku gelek salan nivîsandîye li vir de berhev kiriye. Tê de exlaq, edeb û vexwendîniya Islamê heye. Ew pirtûkek bi qasî 1800 cotbendan pêk tê û nehatiye çap kirin.

1.2.3. Berhemên Tirkî

1- et-Tasavvufu ‘inde’s-Selefi ve’l-Halef: Nivîskar li ser tasavufê nerinê xwe yê rastî xwuyadike. Bi vegotina gelek zanyaran di derheqê zanista sofîzmê û tasavufê de agahdariya gelemperî tê dayîn. Ew ji 100 rûpelan pêk tê. Hêj nehatiye weşandin.

2- Hukuku’z-Zevceyn: Li gorî şerî’eta Islamê, ji bo ragihandina maf û berpirsiyariyên jin û mêr li ser hevûdu hatiye nivîsandin. Ew ji 100 rûpelan pêk tê. Ne hatîye çap kirin.

3- el-Cema'atü'l-İslamiyye Şurûtuḥâ ve Mahiyyetuḥâ: Li ser civakek anjî cema'etek Islamî divê çawa be hatiye nivîsandin. Di vî dema dawîn de ji 'alimên Islamî çavkanî hilgirtîye û vegotinê wan nivîsandiye. Li ser pirsê ku avahiya civakek Islamî divê çi be, ji bo vî li bersivêk geriyaye. Nêzikî ji 300 rûpelan pêk tê. Ne hatîye çap kirin.

4- Hutbetü'l Minberu's-Seneviyye: Ew ji xutbeyên bedew ên ku li ser minber roja îne tene xwendin pêk tê. Ew ji 150 rûpelan pêk tê. Ne hatîye çap kirin.

5- Durusun fi'd-Da'va: Ew ji berhevokek nivîsarên nivîskar ên li ser xweza û xwezaya ola Islamê pêk tê. Ew ji 150 rûpelan pêk tê. Ne hatîye çap kirin.

6- İslamın Mübarekarek Nesline Nasihatler: Ew xebat ku tê de hin şîretên ku ji hêla nivîskar ve ji bo endamên malbata wî hatine kirin hene. Nêzikî ji 300 rûpelan pêk tê. Ne hatîye çap kirin.

7- Covid-19 Risalesi: Wî sedem û encamên vê epîdemiye ku ji ber nexweşiya Covid-19 derketiye holê û awayên pêşîlêgirtina vê nexweşiyê şîrove kiriye. Wî her weha sedemên manevî yê li pişt vê nexweşiyê şîrova dike. Wî nû vê xebatê xilas kiriye û ji 750 rûpelan pêk tê. Li benda çapê sekinandîye.

Bê navber û bê rawestandî gelek berhem nivîsîye û ev pirs di mejuyê mirov de zindî dibe: Gelo ewqas berhem çima nehatîye çapkirin? Me jî evî pirsî ji seyda pirsî û bersîva me waha da:

1- Debara mala Seyîd Molla Abdurrahman Veledî Hemze li ser maaşê wî yê melatî ye. Bi debara melatîyê beç kur û beç keçik bi temami deh zarok xwedî kirîye, wan mezin kirîye û xeynî keçika wî ya astengdar tevahîyan bi maaşê melatîyê zewicandî ye. Niha ew, xanima xwe û tevê keçika xwe ya astengdar li ba hev dijîn. Di nava wan şert û mercên dinyayê de hem debara malê hem jî çap kirina pirtukan ji aliyê aborî ve nemumkun e.

2- Ew îfade dike ku ji ber ku ew ne girêdayî tu civat û terîqetan e, wî ji bereketên civatan sûtûd wernegirt û dem bi dem di bin ambargoyê de bû. Ev mewlûd, ku tenê xebata wî ya çapkirî ye, dibêje ku ji ber ku ew mewlûda Bateyî rexne dike pir hindik hatiye firotan.

3- Ji ber ku di malbat û hevalên wî yê nêz de merivên dewlemend tunebûn, kes tunebû ku fedakariyê bike û berhemên wî çap bike.

4- Ji ber ku ew pir bi rûmet û şanazî xwe hez dikir û li ber xwe diket wî ji kesî nedixwest ku pirtûkên xwe çap bike.

Ji ber van sedeman, ew nivîsên xwe li bendê dihêle, wan dinirxîne, tehqîq dike û ji weşanê re nalezîn e.

BEŞA DUYEM

MEWLÛDÊN KU BI KURDÎ HATIYE NIVÎSANDIN Û DI NAVA MEWLÛDÊN KURDÎ DE CÎ YÊ MEWLÛDA FAXRÊ ‘ALEMÊ ÇI YE

2.1. MEWLÛDÊN KU BI KURDÎ HATIYE NIVÎSANDIN

Ji ber ku kevneşopiya nivîsandina mewlûd ji demên kevnare ve dest pê kiriye, gelek mewlûd ji hêla helbestvan, mela û şêxan ve hatine nivîsandin. Di encama lêkolîna ku heya niha hatî kirin de, ji 60î zêdetir nusxeyên mewlidê ku bi Kurdî nivîsandî hatine nas kirin. Çend hêjmara rastîn a wan mewlûdên ku bi Kurdî hatine nivîsandin nayê zanîn. Yen ku hatine tespît kirin bi gelemperi viha ye: 34 kurrani, 8 zazakî û 18 mewlûd bi zaravayên Soranî hatine nivîsandin (Ertkin,2017:152). Ev hêjmar ji hela lêkolînan ve roj bi roj zêde dibe. M. Zahir Ertekin û Nurettin Ertekin (2017: 151-154), ew mewlûdên ku bi Kurdî hatine nivîsandin bi kronolojîkî lê jêr di taployê de wiha rêz dikin:

Rêz	Nivîskar	Navên Mewlûdê	Diyalekt
1	Mela Huseynê Bateyî	Mewlûda Bateyî	Kurmancî
2	Şêx Huseyin Qazî	Mewlûda Şêx Huseyin Qazî	Soranî-Hewramî
3	MelaEhmedê Xasî	Mewlidê Nebîyê Qûreyşî	Zazakî
4	Osman Efendiyo Babij	Biyîşê Pexemberî	Zazakî
5	Seyyid Muhemmed Behaeddîn Şems Qureyşî	Mewlûda Seyyid Muhemmed Şemsî Qureyşî	Soranî-Hewramî
6	Şêx Mûhemmed Xal	Mewlûdname ê New Eser Ya Tarîxê Pêxember	Soranî- Hewramî
7	Pîremêrd	Mewlûda Pîremêrd	Soranî-Hewramî
8	Mehemed Emîn Beledî Şinewî	Mewlûd	Soranî-Hewramî
9	Mamosta Mehemed Qadî Xidrî Eşnewîye	Mewlûd	Soranî-Hewramî

10	Mamosta mela ‘Ebdulkerîm Muderrîs	Mewlûd	Soranî
11	Mela Mehemed Elî Hûnîj	Mewlûda Peyxemberî	Zazakî
12	Mamosta Huseyîn Şeyxanî Eşnewîye	Mewlûd	Soranî-Hewramî
13	Mele Mûhemmed Şerîf Kurê Mele Şêxmûsê Batirgêzî	Rîsalet ul –usûl Fî Mewlîdî-ir Resûl	Kurmancî
14	Mela Zahidê Hadiyê Endarî	Herdûbat	Kurmancî
15	Mela Hesên Kurê ‘Elî Fîrfêlî	Mewlûda Nebî	Kurmancî
16	Seyîd Feyzullahê Findikî	Gula Narincî Mewlûda Kurmancî	Kurmancî
17	Mele’Eliyê Baqustanî	Mewlida Nebî	Kurmancî
18	Mela Ehmed Nas (Zinarexî)	Fêkiyê Narencî Mewlûda Kurmancî	Kurmancî
19	Seyîd Feyzullahê Findikî	Mewlîda Şerîf Hate Safa Di Mewlida Mustafa	Kurmancî
20	Melle Burhan el-Hedbî	Mewlûda Kurdî Bi Şêwaza Hedbî	Kurmancî
21	Mela Kamilê Puexî	Mewlîdî Nebî	Zazakî
22	Mela Mehemedê Muradan	Mewlîdî Zazakî	Zazakî
23	Bîlal-Feqî Çolige	Mewlidê Peyximbêr Qey Tutanê Zazon	Zazakî
24	Şêx Mêhdî	Mewlûda Kurmancî Kurtahiya Mewlûda Bateyî	Kurmancî
25	M.Mustafa yê Mela ‘Aliyê Ezdarî (Mustafa Turan)	Mewlîda Şerîf Ji Ewwel Heta Axir Rêberê Xelasê	Kurmancî
26	Mûhemmed Helîm Xursî	Pesindana Mûhemmed	Kurmancî

27	Mela Ehmed Kurê Mela Osman Hêştrekî	Mewlûda Nebî	Kurmancî
28	Mela Muhammed kurê Mela Ehmedê Xursî	Nezma Şêrîn Der Mewlîd û Sîreta Resûlê Emîn	Kurmancî
29	Mamosta Mela 'Umer Nûrbextî Neqde	Mewlûd	Soranî-Hewramî
30	Abdulqadir Mûşekî	Mewlîdî Nebî	Zazakî
31	Mehmet Akif Demir	Mewlûda Zazakî	Zazakî
32	Mamosta Celî Zade	Mewlûd	Soranî-Hewramî
33	Mamosta Mela Hadî Efxemzade	Mewlûda Mûfessel	Soranî-Hewramî
34	Mamosta Mela Hadî Efxemzade	Mewlûda Muxteser	Soranî-Hewramî
35	Mamosta Mela Muhemedê Şelmaşî	Mewlûdname ê Kûkerdnewe	Soranî-Hewramî
36	Kak Ehmed Muftîzade	Mewlûd	Soranî-Hewramî
37	Seyyid 'Ebdullahê Weblberî	Mewlûdnamew Pêxemberî	Goranî
38	Şêx Nesîm Texteyî	Mewlûdnamew Pêxemberî	Soranî-Hewramî
39	Mamosta Rehman Huseyinzade	Mewlûd	Soranî-Hewramî
40	Şêx Muhammed Emînê Heyderî	Mewlîdî Nebî	Kurmancî
41	Şêx Feyzullah Xiznewî	Mewlûda Pêxember	Kurmancî
42	Mela Muhammed Siraceddînê kurê Ebdilhekîmê Xelîfî	Kitêba Dura Birincî Mewlûda Kurmancî	Kurmancî
43	Seyyid Bedreddîn Ibn Mela Salih El- Hesenê Şafi'î El- Kefsûrî	Mewlûda Kurdî Bi Zimanê Gundî	Kurmancî

44	Mela Silêman Kurşun	Mewlûda Pêxember	Kurmancî
45	Seyîd Mela Ebdurrehman Kurê Mela Hemze	Mewlûda Fexrê 'Alemê, Muhammed	Kurmancî
46	Mela Elî bin es-Seyid 'Evdurrehman Omerî	Ava Heyatê	Kurmancî
47	Mela Mûsa Celalî	Mewlûda Celalî	Kurmancî
48	Mela 'Ebdurrehman Bêcirmanî	Mewlûda Mûhemmed Mustefa	Kurmancî
49	Mela 'Ebdurrehman Xerxorî	Mewlûda Sîyer	Kurmancî
50	Seydayê Tîrêj	Mewlûda Pêxember	Kurmancî
51	Mele Nûriyê Hesarî	Mewlûda Pêxember	Kurmancî
52	Mele Zahid Pasûr	Sîyera Pêxember	Kurmancî
53	Mela Şewqî Helex	Mewlûda Nebî	Kurmancî
54	Mela Şewqî Xak	Mewlûda Nebî	Kurmancî
55	Mela Muhammed 'Elî Fudeylî	Mewlûda Şerif	Kurmancî
56	Mela Mûhemmed bîn Mela 'Ebdulxefûrê Hezanî	Mewlûda Nebî	Kurmancî
57	Mela Yasîn Yusrî	El- Mewlûdun'nebiyyî	Kurmancî
58	Mela Xelil Mişextî	Mewlûda Resûl	Kurmancî
59	Adar Jiyan	Mewlûd	Kurmancî
60	Reşad Mehemed Miftî	Mewlûdnamey Kurdî	Soranî

(Z. Ertekin û N. Ertekin, 2017: 151)

Di nav gel de hin nivîskarên mewlûdên ku di raya giştî de tene zanîn pir navdar in, hin ji wan nayên zanîn û heta niha berhemên wan nehatine weşandin. Piranî helbestvanên mewlûdan, mijarên ku Bateyî vegotinên ku wî û rêzkirina wî, babetên wî di mewlûdên

xwe de bi kar anîne. Dema ku van mewlûd têne lêkolîn kirin, bandora Bateyî bi zelalî tê dîtîn (Kızıllı, 2012:120). Ji ber ku derfeta me tune ku em hemî mewlûdên ku bi Kurdî hatine nivîsandin vekolînin, em ê li vir hin ji wan ên herî bijarte û naskirî rawestînin. Berhema ku heya îro herî pir hatî xwendin û navdar e, mewlûda Mela Huseynê Bateyî ye.

2.1.1. Mela Huseynê Bateyî: Mewlûda Nebî

Mewlûda Nebî, ku ji hêla Mela Huseynê Bateyî ve bi Kurdî hatî nivîsandin, yekemîn mewlûda Kurdî ye. Kesê ku mewlûdên bi Kurdî hatine nivîsandin lêkolîn bike, divê bi Mewlûda Nebî ya Mela Huseynê Bateyî dest pê bike. Li ser tarîx û serdema jidayikbûna vî kesê ku bi navê Mela Huseynê Bateyî çêtir tê zanîn, du gotinên cûda hene. Hin ji Kurdologan: Sadiq Bahaddîn, Qanatê Kurdo, Muhammed Emîn Zekî Beg, Bazil Nikîtîn, Minorsky, Aleaddîn Seccadî ve Ayhan Geverî fikra wan eve ku Mela Huseynê Bateyî di sedsala 15an de jiyaye. Komêk din a Kurdologan jî: Maruf Haznedar, Feqî Huseyn Saxinç, Amir Hassanpour û Ebdurrqip Yusuf Ew dibêjin ku ew di sedsala 17an de hatiye dinyayê û di sedsala 18an de miriye û çûye ber dilovaniya Xweda (Îlhan, 2016: 21). Li gorî lêkolînerên navdar M. Xalit Sadînî, ew di salên 1670-1750'an de û di dema Ahmedê Xanê de jiyaye (Sadîni, 2015: 91). Li gori nêrinên me fikra ya rast a M. Xalit Sadînî ye.

Lêbelê, ev rastiyek e ku ev mewlûdê, ku ji cara yekem a ku pê ve hatiye nivîsandin û gelek bala gel kişandiye û li her derê hatiye xwendin, ew qas navdar bûye ku pirraniya mirovan nivîskar an navê mewlûdê nizanin li ev hevokan ji ber kirine:

“Hemdê bê hed bo Xwedayê ‘alemîn

Ew Xwedayê daye me dîne mubîn”

Her çend piştî Bateyî heya îro mewlûdên cuda hatine nivîsandin, lê yek ji wan bi qasî mewlûdê Bateyî nayê zanîn. Divê ew ji ber ku ew mewlûdê yekem bû, ji ber ku mewlûda Melayê Bateyî çavkaniya hema hema hemî mewlûdên Kurdî bû ku piştî wî li herêma hatine nivîsandin. Di mewlûdên ku li ser mewlûda Melayê Bateyî hatine nivîsandin de, heman babet ji hêla nivîskarên din ve jî hatine xebitandin (Kızıllı, 2012: 12). Ji vî aliyê ve mimkun e ku meriv li ser mewlûdên Kurdî qala celebê "dibistana Bateyî" bike (Ertekin, 2015: 190). Tehsîn Îbrahîm Doskî mewlûda ‘Erebî ya Ibn-î Hacer el-Heytemî wekî çavkaniya herî girîng a mewlûdê ku ji hêla Bateyî ve hatî nivîsandin nîşan dide. Li gorî Doskî, heya ku Bateyî ev mewlûda Kurdî ne nivîsandiye, Kurdan bi saya

wergerandinên Kurdî yê melayan ji mewlûda ‘Erebî ya Ibn-î Hacer el-Heytemî sûûd werdigirtin. Sedema sereke ya vî yekê eve Ibn-î Hacer el-Heytemî û gelê Kurd îtîqada sunniyan û mezheba şafi’îyan de hevpar û alîgirin hevin (Doskî, 2015: 140-141). Bateyî mewlûdê xwe bi zimanekî giran nivîsandiyê. Ji ber ku ew pir bi zanistên Erebî û Farisî re mijûl bûye. Usan xuya dike û tete gotin ku ev nivîs ji mewlûdên kurdî yê din edebîtir e. Ev mewlûd, ku ji hêla karbidestên olî û raya giştî ve ji ber taybetmendiya aheng û rîtma ayetan bêtir tê xwendin, di sala 1905an de li Qahîreyê û di sala 1908an de jî li Stenbolê hate weşandin (Agitoğlu, 2014: 121).

Mewlûda Nebî ya Bateyî bi zaravayê Kurmancî ya Kurdî hatî nivîsandin û bêtir xwedî û taybetmendiyan bilêvkinê Hekarî ye (Öztürk, 2018: 84). Divê ev ji ku pênc sedsalên zêdeye ku derbas bûne, diyar e ku guherînên di zimên de famkirina xebatên kevnar diwar dike. Forma qafiyeya mewlûdê; aa, bb, cc, dd, ... bi vî awayî ye. Mewlûda Nebî, celebek mesnevî ye ku bi kêşeya aruza wî bi remela fâ’ilâtun fâ’ilâtun fâ’ilun hatiye nivîsandin. Li gorî nivîsa rexneyî ya ku ji hêla Ziver Ihan ve hatî weşandin (2016: 34) ew ji 563 cotbendan pêk tê. Her beş bê sernavan dabeşkirî ye. Ev hevoka jêrîn di dawiya beşan de hatiye dubarekirin da ku veqetîna beşan nîşan bike:

“Ger dêvîtin hûn ji narê bin necat

Bi’aşk û şewqek hûn bibêjin es-selât.”

Piştî vê cotbendê dia şandin û selatê li ser Hz. Pêxember bi hev re tê gotin. Bi rastî, dema ku ev selewat tene anîn, di hin civakan de ew radibin û bi rêzgirtinê destên xwe pêş digirin tene xwendin. Mewlûda Bateyî cara yekem li Qahîreyê hevalê Said-i Nûrsî ji aliyê Ahmed Ramiz ve hatiye sipandin û paşê ew ji hêla Şêx Muhammed Şefîk el-Arvasî ve li Çapxaneyê Ahmed Kamil li Stenbolê hate çap kirin. Ev mewlûd di Pirtûkxaneyê Elî Emîrî de bi jimara 1369an de ye. Sala 1996an de çapek pejirandî jî ji hêla Tahsin İbrahim Doskî ve li Duhokê Iraqê hatiye weşandin (Yüksel, 2015: 130).

2.1.2. Şêx Muhammed Emîn el-Heyderî: Mewlûda Nebî

Îro di merasîmên mewlûdê de mewlûdê ya herî bijare ya Kurdî, digel Mewlûda Nebî ya Mela Huseynê Bateyî, li Mêrdîn û derdora wê Mewlûda Nebî ya Şêx Muhammed Emîn el-Heyderî ye. Heyderî mewlûdê xwe bi hinceta ku Mewlûda Nebî ya Bateyî ji hêla gel ve bi tere xwe nayê fem kirin nivîsandiyê. Hayderî di 1927 de li Nisêbîna ku giridayê Mêrdînê ye hatiye dinê. Di dema şerê cîhana yê yekem de, dema ku Rûsan herêm dagir

kir, ew ji Nisêbîna Mêrdînê koç dike di çê aliyê Agirî-Patnos ê ve. Dawiya şerê cîhana yekem ew disa vedigere Nisêbînê û şaxek ji eşîra Hayderî ye ku li Nisêbînê bicîh bûye. Wî “Heyderî” navê eşîra xwe wekî paşnav bikar anî ye. Bavê wî, Mela Ahmet al-Hayderî, ku mîna wî ‘âlim bû, perwerdayiya seretayî û xwendin û bîrdariya xwe li cem bavê xwe diqedîn e. Dû re ew ji bo perwerdehiya xwe çû gelek ba melan û deran. Wî di cûrbecûr medrese û mizgeftan de wekî îmam û mudderrîsan kar kirî ye. Berhemîna Hayderî, Eqîda Îmanê, Mewlûda Nebî, Werdu’l-Etfal û Dîwan e. Hayderî çalakiyên xwe yên rêberî û mizgîniya Islamê heya mirina xwe di 2003’an de domandî ye (Tıraşçı, 2013: 215). Her çiqas Hayderî mewlûdek ‘Erebî jî nivîsandinê ku jê re dibêjin Mevlîdu'n-Nebî, ew bi piranî bi mewlûdê Kurdî tê nas kirin. Mewlûda Kurdî di şeva qandîla mewlûdê de ya sala 1975an de hatî nivîsandin. Di şevê de xelas kiriye. Dema ku cara yekem hate nivîsandin ji 314 cotbendan pêk tê. Lêbelê, ku hin vegotinên ne-rastîn û hedisên mevzu di mewlûdê de xwuya dike pişt re ji hêla nivîskar ve hatin rakirin û xebat daket 200 cotbendan (Akçay, 2013: 398).

Naveroka mewlûdê, ku ji neh beşan pêk tê, ev e: Munacat, xwendin û nirxa mewlûdê, afirandina Nura Muhammedî, bi peyrewiya pêxemberan hilgirtina Nura Muhammedî, nesla Hz. Pêxember û ducanîbûna Amîne, bûyerên mu’cîzeyî yên ku di vê demê de qewimîne, Jidayikbûna Hz. Pêxember, beşa merhebayê, û di dawiyê de pesnê Hz. Pêxember (Öztürk, 2018: 84).

Mewlûda Hayderî hema hema dişibe mewlûda Mela Bateyî ye. Di vê mewlûdê de navên beşan nehatine nivîsandin. Sê rûpelên dawî de dia kî ‘Erebî heye, li ser 32 rûpelî hatiye çapkirin. Veguheztina di navbera beşan de bi cotbendên jêrîn ên ku selewatê dixwazin pêk tê:

“Hûn ji ‘îşqa dil bibêjin berdewam

Ser Muhammed esselatu we’s-selam”

Cotbenda yekem a mewlûdê wiha ye:

“Em bidin hemdê Xwedê ey musulman

Daye me pêxemberê axir zeman” (Kızııl, 2012: 121).

Ev mewlûd ji dayîkbûna Hz. Pêxember ve bi dawî bû ye. Beşa dawî fesla merhebayê de cotbenda pêşîn e:

“Hat Muhammed merheba sed merheba

Hat Muhammed bu şefî'ê muzniba”

Her çend ew beşa "Merheba" be jî, peyva "Merheba" tenê di hevoka yekem a vê beşê de tê bikar anîn. Mewlûd bi hevokên ku li şûna " Merheba " bi "Hat" dest pê dike û diqede (Kızıl, 2012: 122).

“Hat Muhammed rahmeten li'l-‘âlemîn

Hat Muhammed xatimen li'l-murselîn”

Di hemî mewlûdan de, beşa diayê jî heye. Mewlûd bi diayê sê rûpelî ya bi Kurdî hatî nivîsandin diqede.

2.1.3. Şêx Muhammed Siracuddîn: Durra Birincî Mewlûda Kurmancî

Mewlûd ji aliyê Şêx Muhammed Siracuddin ve hatî nivîsandin, ji hêla Weşanxaneyê Dua ve di sala 2009'an de bi navê Mevlûd bi Kurdî hate weşandin. Ew sedema nivîsandina mewlûdê di pêşgotina xebatê de vedibêje (Tıraşçî, 2013: 216). Mewlûda Şêx Muhammed Siracuddin ji mewlûda ku Mela Huseynê Bateyî bi destnivîsa xwe nivîsîbû hate girtin. Wî hin guhertin çêkir da ku ji hin peyv û hevokan tam bêne fam kirin. Tu guherîn çênebûn, ji bilî belkî lêzêdekirina rêzek an du, an guherîna peyvek an du. Ev mewlûd guhertoyek ji xebata Bateyî ye ku bi zimanek hêsantir a Kurdî hatî nivîsandin. Naveroka mewlûdê ku şanzdeh beşên wê hene, ev e: Di destpêka mewlûdê de, pesn û pesnê Xwedayê mezin heye û dûv re li ser yekîtiya wî, bereket, comerdî û ji gunehan pir bexşîner tê gotin. Di beşên din de ducanîbûna Hz. Amîne, hin bûyerên ku berî jidayikbûna Pêxember di qewimîn, jidayikbûn, zarokatî, civantî, teswira pêxember. Piştî hatina Pêxemberê ummetê û beşa li ser girîngiya wê ya ji bo umetê re derbas dibe, û ev serî bi radiwestin tê xwendin. Paşî, bi rûniştandin selewat û diayê dixwîne û bi Fatîha diqede. Beşa şazdehemîn û paşîn beşa diayê ye (Tıraşçî, 2013: 217).

2.1.4. Mela Muhammed Xursî: Nazma Şîrîn

Nivîskarê Nazma Şîrîn Mela Muhammed kurê Mela Ahmed e û ji Mêrdînê ye (Ertekin, 2008: 13). Mela Muhammed Xursî sedema nivîsandina mewlûda xwe di pêşgotina xebatê de vedibêje. Hedîsên derewîn di mewlûdên Kurdî de pirin û a mirov xemgîn dike û ji aliyek din ve ew dibêje ku divê mewlûdek li gorî hedîsên were nivîsandin. Mela Muhammed karê helbestvanîyêde pir jirek e ji ber bandora Mem û Zîn

de ma ye ku mewlûdek peyda bike. Naveroka mewlûda bi navê Nazm-1 Şîrîn, ku tê wateya awaza şîrîn, ev e. Mewlûd ji bîst û sê beşan pêk tê. Nivîskar bi besmele û dûvre li Hz. Pêxember bi selam û selatan dest bi kar dike. Nubuveta Hz. Pêxember, û tê di Tewrat û Incîlê de Hz. Pêxember, serdema nezaniyê, jidayikbuna Hz. Pêxember û kerametên ku wê demê qewimîn, rêza Hz. pêxember, mirina bavê wî û dayîna şîrê dayika wî, Li ser mirina diya Hz. Pêxember, bapîrê wî û ew ji hêla mamê xwe ve li ser mirinê hate girtin, Rêwîtiya Hz. Pêxember di donzdeh saliya xwe de çû Besrayê, Zewaca wî bi Hz. Hatîce re û salên Mekkeyê, hatina wehyê, piştî wehiyê çî qewimî, sala xemgîniyê, kerametan, mesela Mîracê, avakirina Dewleta Islamî li Medîneyê û şerên yekem, peymanê Hudaybiyê, dagirkirina Mekkê, wesfên exlaqî, ferman û serokatîya wî gelek keramet û mirina wî û piştî vana beşa duayê heye (Tıraşçî, 2013: 218).

2.1.5. Mela Zahîd: Mewlûda Şerîf Herdû Bâtî

Mewlûda Şerîf Herdû Bâtî ji hêla Mela Zahid ve hatîye nivîsandin, ji Mela Bateyî îlham girtiye. Ji hêla şêwaz, ziman, devok, qafiye û helbestê ve dişibihe mewlûdê wî. Ew mewlûd ji 22 sernavan û 667 dubendî pêk tê. Ev mewlûd di 1973an de li Diyarbekirê hate qedandin û di 1978-an de li Stenbolê ji aliyê Weşanxaneyê Bayraktar ve hate çap kirin. Wî her weha bi mewlûdê ku wê nivîsî, bandor li Seyda Tirej kir, û wê jî mewlûdek nivîsand. Mewlûd, ku pir dirêj û fireh e, di bin bîst û du sernavên jêrîn de hatiye nivîsandin: Hamdele, Qenciya xwendina mewlûdê, rêzgirtina mewlûd û mewlûdê bibe adet, Evîna Hz. Pêxember û ronîkirina ronahiya wî, afirandina erd û ezman, afirandina Hz. Adem û ronahiya Hz. Pêxember, kerametên bavê Hz. Pêxember, dayik, zewaca dê û bavan, ducanîbûna dayikê û bûyerên awarte yên ku di vê demê de qewimîn, mirina bavê wî û xemgîniya diya wî, jidayikbûn û fesla merhebayê, mû'cîzê ku dayika wê şahidî kir, bûyerên awarte yên ku di şeva ku wî ji dayik bû de qewimîn, çûna li cem Helîme, şivantiyê wî, bûyerên razdar ên ku di vê serdemê de qewimîne. Mirina dayikê, piştî mirina dayika xwe ji hêla bapîrê wî Abdulmuttalib û piştî jî ji hêla apê wî Abu Talib ve hatî parastin, zewaca wî bi Hz. Hatîce re û hatina pêxemberiyê, ew bi bûyera hîcretê û di dawiyê de duayê mewlûd a klasîk de diqede (Tıraşçî, 2013: 224). Veguheztin di navbera beşan de bi hevakên jêrîn ên ku selewatê dixwazin re têne çêkirin:

“Ger dixwazin hûn xilasbin ji agir

Selewatan bînin civata hazir”

Hevoka yekem a mewlûdê wiha ye:

“Pesnê pir bo Xweda’yê ‘alemê

Ew Xwedayê daye me pir keremê”

Hevoka dawîn wiha ye

“Paşîya mewludê livir bûye tamam

Ji haziranra em bibêjin es-selam”

Piştî hevokên dawîn diayan ku daxwaziya salavatê li Hz.Pêxember dikin tê. Li dû wê beşa ku bi diayên mewlûdî bi Kurdî hatî nivîsandin (Kızıllı, 2012:123).

2.1.6. Mela Suleyman Kurşun: Mewlûda Pêxember

Suleyman Kurşun jî diyar dike ku navê xebata wî "Mewlida Pêxember" e di destpêka beşa hevoka ya ku bi Latînî hatî nivîsandin de wê eşkere tîne ziman. Wî her weha nivîsandiye ku navê mewlûdê di diayê de li sê cihan de " Mewlûda Pexember" e dîsan tîne ziman (Kurşun, 2010: 12). Berhema Suleyman Kurşun a bi navê Mewlûda Pêxember di 23 Gulan 2002 de hatiye nivîsandin. Ev agahdarî di dawîya dia ya mewlûdê de wiha ye:

"Tarixa bidawibûna mevlûdê Roja îne 12 meha Rebûulewwelê sala 1423 yê koçî Ku rastî 23 meha Gulanê sala 2002 yê" (Kurşun, 2010: 48).

Di mewlûdê de silavata ji bo navê Pêxember eve;

"Ger divên win mehera wî her tamam

Ser bixwînin pîrr selat û pîrr selam"

Ev cotbend 14 car wekî dubare hat nivîsandin. Mewlûda Pêxember ji 286 cotbendan pêk tê (Kızıllı, Şingâr, Çetin, 2015: 86). Mewlûda Pêxember; pêşgotinek, hevokê latînî, dia, ferheng, û hevokên ku bi herfên Latînî hatine nivîsandin dîsa bi tîpên ‘Erebî tene nivîsandin. Mewlûda Pêxember kêşeya aruzê viha ye “fâ’ilâtun/fâ’ilâtun/fâ’ilun” (Karacan ve Aykut, 2015: 131). Helbestvan di pêşgotina berhemê de mewlûd çima nivîsandiye peşniyar dike van demên dawî de, nejatperstî bi lez li cîhanê belav bû em hewce ye baldar bin û evî mewlûdî diyar dike ku çima wî hem bi tîpên ‘Erebî û hem jî bi Latînî nivîsandiye. Di dawiyê de, wî ji yên ku mewlûd dixwînin dixweze ku xwe bi bîr bînin û ji bo wan dia bikin (Kurşun, Şingâr, Çetin 2015: 87).

2.1.7. Molla Salih Huseyn: Mewlûda Kurdî Bi Zimanê Gundî

Ji hêla Es-Seyyîd Bedreddîn Ibnî Molla Salih el-Huseynî eş-Şaffî el-Kufsurî ve hatiye nivîsîndin. Çapa nirxandî ji hêla Weşanxaneya Nûbihar ve hate weşandin. Ew ji 40 rûpelan pêk tê. Di vê mewlûdê de ji mewlûdên din tiştek cuda heye. Nivîskar ku di derheqê mewlûdê de ramanên neyînî difikirin li dijî wan kesên rûpelên dawî yên mewlûdê de fikra xwe derdixine pêş û ew bîst û yek delîlan tîne ku dibêje ew mewlûd di Islamê de tiştek meşrûye. Wekî din, li serê mewlûdê de du rûpelan li ser pîrbûnê hatiye nivîsîndin. Mewlûd ji 220 cotbendan pêk tê. Veqetandin di navbera beşan de bi cottbendên jêrîn ên ku selewatê dixwazin tê çêkirin (Kızıllı, 2012: 122) :

“Salat u selama bidin her zeman li pêxemberême kû fexrê cîhan

Salat u selama bidin her set li pêxemberême şefî’ê ummet”

Cotbenda yekem a mewlûdê waha ye:

“Tû bixêr hatîyê ey nûra yetim

Şu’le da erd û semâ ‘erşê ‘ezîm

Cotbenda dawîya mewlûdê jî eve:

“Nehdî ileyke ’s-selat û we’s-selam

Kulle weqtîn we zemanîn ber dewam”

Dawîya wî mewlûdê bi diayan mewlûd xilas dibe (Tıraşçı, 2013: 221).

2.1.8. Mela Elî bin es-Seyid ‘Evdîrrehman Omerî: Ava Heyat

Ji hêla Mela Elî bîn es-Seyîd ‘Evdîrrehman Omerî ve hatiye nivîsandin. Abdusselam Bêcirmanî yê ku mewlûdê ji bo weşanê vekolîn û amade dike, li Stenbolê û hatiye çap kirin. Navên weşanxanê û tarîx nayê dayîn, li ser mewlûdê tune. Ew mewlûd ji 48 rûpelan pêk tê û ew ji 17 beşan pêk tê. Ev mewlûd ji 247 cotbendan pêk tê navên beşan nehatiye nivîsandin (Ertekin, 2017: 154). Veqetandin di navbera beşan de bi cottbendên jêrîn ên ku selewatê dixwazin tê çêkirin:

“Ji agir we bivêt dûrî bin

Selat û selama li Muhammed bidin.”

Cotbenda yekem a mewlûdê wiha ye:

“Bê hed hemd ji bo te Xwedayê Kerîm

Bime date zanîn rîya mustaqîm”

Cotbenda dawiya mewlûdê jî eve

“Bi selat û selama bikin em xîtam

Bi hevra bikin tev jibo wî qîyam” (Kızıllı, 2012: 123).

2.1.9. Mela Muhammed ‘Elî Fudeylî: Mewlûda Şerîf

Ji hêla Mela Muhammed Ali Fudeyli ve hatiye nivîsandin. Ew ji hêla Komeleya Rojhilatnasan ve li hawîrdora elektronîkî ya mewlûd hatiye veguheztin û ev jî nusxeya destnivîsê hate bikar anîn. Di dawiya mewlûdê de hate tomar kirin ku nusxeya ku ji bona elektronîkî re hate veguheztin, ji hêla Zeynelabidin al-Amidi ve di 1996 de hate nivîsandin. Ew mewlûd ji 16-18 beşan pêk tê. Ev mewlûd ji 510–514 cotbendan pêk tê. Di mewlûdê de ku sernavên nav lê ne hatine kirin, veguheztina di navbera beşan de bi cotbendên jêrîn tê çêkirin (Kızıllı, 2012: 147):

“Ger dixwazin hûn ji agir bin xelas

Hûn selatan tevde bînin ‘am û xas”

Cotbendên yekem û paşîn ên mewlûdê li pey hev, li jêrîn:

“Hemd û şukr û pesnê pir ji Xweda ra

Ewî Îslam hedîye kirbû jime ra.”

“Keyfa Abdulmuttalib pir hatibû

Keyfa me jî gelek pêra hatibû”

Va xuya dike mewlûd girîngiya xwe ji gava ewilîn û pê ve parastiyê. Kevneşopiya nivîsandina mewlûd di van demên dawî de hinekî zêde bûye. Sadebûn û şîreta exlaqî di mewlûdên dawî de bêtir derdikevin pêş. Lêbelê, ji ber ku dîndariya mirovan motîfên awarte û zêdegaviyê dikişîne, tê dîtin ku vegotinên wusa jî daxwaz dikin. Ji bo vê sedemê, hem sadebûn û hem jî mubalaxa dikare bi hev re were dayîn (Kızıllı, 2012: 147). Kevneşopiya xwendin û dayîna xwarinên mevlitî, ku di civakê de xwediyê nirxek wusa bilind e, divê ji bo perwerde kirin û hişyarkirina civakê hem ji hêla çandî û hem jî ji hêla olî ve wekî amûrek were bikar anîn.

2.2. DI NAVA MEWLÛDÊN KURDÎ DE CÎYÊ MEWLÛDA FAXRÊ ‘ALEMÊ ÇI YE

“Mewlûda Faxrê ‘Alemê Muhammed (sa)” ku ji hêla Seyîd Molla Abdurrahman Veledî Hemze ve hatiye nivîsandin di sala 2013an de li Dîyarbekirê li weşanxaneya Mektebasayda hatiye weşandin. Bi alfabeya ‘Erebî bi Kurdî hatiye nivîsandin. Ew ji bîst beşan û du sed û heftê û neh cotbendan pêk tê. Di beşa nozdan de, ew dibêje çima ev mewlûd hatiye nivîsandin û di beşa paşîn, beşa bîst de, nivîskar qala xwe dike. Ev mewlûd yekem bi cotbenda jêrîn dest pê dike:

“Bîsmîllah dibejim dikim îbtîda

Bi rehma Xuda her me dî îhtîda” (MFA, s. 9, sr. 01)

Jiyana Pêxember, Jidayikbûna wî, zaroktîya wî, ciwantîya wî, jiyana bazirganîya wî, zewaca wî, destpêka pêxemberîtiya wî, mizgînî û xemgînîya wî, koçberiya wî û li Medîneya Munewer de jiyana wî mirina wî. Tevahiye mewlûdan li ser mijara bûyîna Hz. Pêxember disekinin û durre bûyera hilkişînê, cûrbecûr mûcîzeyên piştî bi mirina pêxember me bi dawî dibe Hema hema hemî van xebatan li gorî baweriya Ehlê Sunnet hatine nivîsandin û dem bi dem bi vegotin û çavkanî bi ayet û hedîsan ve piştgirî hilgirine (Pekolcay, 2005: 38). Nivîskare “Mewlûda Faxrê ‘Alemê Muhammed” Seyîd Molla Abdurrahman Veledî Hemze wî ji jidayikbûna wî heya mirina wî û hemî bûyerên girîng ên jiyana Pêxember yek bi yek mîna sîyerkî nivîsandiye. Mîna her cûreyê mewlûdan de vî mewlûdê di dawiyê de bi dia ji bo Resûlê Xwedê û hevalên wî, û ji bo kesên ku wan nîvîsandin, xwendin, guhdarî kirin û pêşkêş kirin diqede.

Di Kurdiya hemdemê me de bi zimanek têgihîştî û zelal hatiye nivîsandin. Peyvên ‘Erebî di pirranîyê de xuya dikin. Ev ji ber wê yekê ye ku helbestvan bi ‘Erebî pir baş dizane. Piraniya nivîskarên mewlûdan bi babetên kurt “fâilâtûn/fâilâtûn/fâilûn û piranî bi vî kêşeya aruzê nivîsîne. Nivîskarên me bi vî kêşeyî aruzê bikaranîye: Fe’ûlun/ Fe’ûlun/ Fe’ûlun/ Fe’ûl. Ew ji hêla şêkil û teşeyê ve dişibe hemî mewlûdên din ên ku bi Kurdî hatine nivîsandin.

Taybetmendiya herî girîng a helbesta Mewlûda Faxrê ‘Alemê Muhammed (sa) ku ji hêla Seyîd Molla Abdurrahman Veledî Hemze ve hatiye nivîsandin, ku wê ji mewlûdên din vediqetîne ew sedem e ku mewlûd di beşa nozdan de hatiye nivîsandin. Li gorî gotina Seyîd Molla Abdurrahman Veledî Hemze di mewlûdên din de gelek xurafe hene. Wî ji

ber pîrbûna hedîsên lawaz hewcedariya nivîsandina mewlîdek weha hîs kiriye. Wî her wiha diyar kir ku xebata Mela Bateyî ya Mewlûda Nebî di warê edebiyat û şêwazê de şaheser e. Rexne ne li ser huner an edebiyata Mela Huseynê Bateyî bûn, lê di warê bawerî û olî de bûn. Di beşa redkirin û rexneyê de, ew rave dike ku çima wî hewce dît ku mewlûdek binivîse her çend mizgeft û xanî tijî mewlûd bûn:

“Bi lehçê kurmancî û zaza tev mewlûd hene

Ma ‘ne wan tev nêzê hev tîn di nava wan ferqek tine” (MFA, s.33, sr. 02)

“Şukur lillah ji mewlidan tev mal û mizgeft tişşe ne

Em ji bo mewlida Seyda ne feqîr û hewce ne” (MFA, s.33, sr. 03)

Mewlûd bi hemî zaravayên Kurdî, Kurmancî û Zazakî hatine nivîsandin û wateyên wan pîr nêzîkî hev in. Ji hêla mijar, naverok, form û şeklê ve di navbera wan de pîr cûdahî tune. Şikir ji Xwedê re, xanî û mizgeft tijî mewlûd in, ji mewlûda Seyda re çî hewce dike? Bi vî rengî, wî ‘ewilî biryarek da û sedemên vê yekê di cotbendên din de vegot. Ew di seri de mewlûda Bateyî û mewlûdên din rexne dike û bi tundî wan red dike:

“Mewlûda vî şeyxê muflîs bûye uss û tam esas

Mewlûdê mayîn diman tev mehcûr û qet nenas” (MFA, s.34, sr.04)

Ev mewlûdê şêxê topavêtî dibêje ku ew şaheserek e û mewlûdên din jî têne terikandin an jî nayên nas kirin. Li vir, ew îtirazên cidî li helbestvan Mela Huseynê Bateyî dike û wî wekî topavêtî (îflas) bi nav dike. Wateya îflasê kesek e ku îflas dike anjî topavêtin ye ku rut dimîne tu tiştêkî wi namîne ku ev rexne pîr cidî ye.

BEŞA SÊYEM

LÊKOLÎNA METNA MEWLÛDA FAXRÊ ‘ALEMÊ

3.1. NAVÊ MEWLÛDÊ

Mewlûda Faxrê ‘Alemê Muhammed (sa)

3.2. NAVÊ NIVÎSKARÊ BERHEMÊ

“Mewlûda Faxrê ‘Alemê Muhammed (sa)” ku nivîskarê vî mewlûdî Seyîd Molla Abdurrahman Veledî Hemze ye. Di dawîya xebatê de, di beşa bîstan de navê nivîskar waha tê gotin:

“Nazimê ewsaf kir ji Ehmed Mustefa

‘Ebdurrehman e ew ji neslek sefa” (MFA, s.37, sr.03)

3.3. TARIXA NIVÎSA MEWLÛDÊ

“Mewlûda Faxrê ‘Alemê Muhammed (sa)” di sala 2012’an de hatiye nivisandin û 2013’an de li Dîyarbekirê li weşanxaneya Mektebasayda hatiye weşandin.

3.4. HÊJMARA COTBENDAN

Mewlûd ji bîst beşan û du sed û heftê û neh hevokan an durêzan pêk tê. Ji xeynê her du beşên paşîn, hemî veguherînên navbera beşan de û selewat ji Pêxemberê me re her du cotbendên jêrîn têne dubare kirin:

“Xuda û melek tev selatan didin

Ji bo nebîyê ummet hurmet şan didin

Xuda emrê me d’ke bi selat û selam

Bidin em li ser wî resûlê xîtam” (MFA, s.11, sr. 11-12)

3.5. SEDEMÊ NIVÎSA WÎ MEWLÛDÎ

Armanca gelemperî ya hemî kesên ku mewlûd nivîsandî ew bû ku bi gihêjine rehma Xweda yê û ji bo ku bigihîjin mehderiya (navbeynkariya) Hz Muhammed. Hêvî heye ku ev mewlûdên ku bi hezkirina Hz. Pêxember hatine nivîsandin, di gel kêmasî û xeletiyên wan, qencî û xêr û hesenetan ji nivîskarê mewlûdê re jî bîne. Seyîd Molla Abdurrahman

Veledî Hemze "Mewluda Faxrê Alemê Muhammed (sa)" sedemên nivîsandina vî berhemê di beşa nozdan de, pi sê durêzan dipirse û bi sîh û neh durêzan de jî bersîv dide û şirove dike. Ev beş girîngtirîn tişt e ku Mewlûdê Faxrê 'Alemê Muhammed (sa) ji mewlûdên din vediqetîne. Ew rexneyên giran li mewlûdên din dike, wan rexne û red dike. Li ser rûpelê sîh û sêyema amewlûdê de bi nivîsandina sê pirsên jêrîn de sedema nivîsandinê dipirse:

S: Ger tu bêjî ji mewlûdan zehfir di îro mewlûd in

Bi 'Erebî Tirkî û Kurdî çêbûne ew naqedin

Bi lehçê Kurmancî û Zaza tev mewlûd hene

Ma 'nê wan tev nêzê hev tên di nava wan ferqek tine

Şukur lîllah ji mewlûdan tev mal û mizgeft tişşe ne

Em ji bo mewlûda Seyda ne feqîr û hewce ne

Pirs: Hêjmara mewlûdan pir zêde ye. Hêjmara mewlûdên ku bi zimanên 'Erebî, Tirkî û Kurdî hatine nivîsandin pir zêde ye. Gelek mewlûd hene ku bi zaravayên Kurmancî û Zazakî yên Kurdî hatine nivîsandin. Ev jî bi teşe, şekil û wateyê de pir dişibin hev. Helbestvan pesnê Xwuda dide û dibêje ku xanî û mizgeft tijî nimûneyên mewlûdan in. Di vê rewşê de çi hewce ye ku Seyda mewlûdek nû binivîse? Ew bi pirsê dikeve vê beşê. Di bersiva vê pirsê de:

C: Ez dibêjim mewlûdê meşhûr me xwundin ser te ser

Me nedî yek di nav wan de li gorî şer'e mu'teber

Di wan hebûn mewzû' hedîs û îftirayê pur xerîb

Qisset û çîrok xurafe zehf hikayatê 'ecîb

Di wan me dî pîs îftira li zatê Muhemmed Mustefa

Li çar xelîfan li warisan zehf wan didame tam cefa

Bersiv: Ew hemî mewlûdan rexne dike û dibêje ku wan hemî mewlûd li gorî bi rûmeta Islamê nehatine nivîsandin. Ew dibêje ku hemî ji hedîsên çêkirî, çîrok û çîrokan têne çêkirin. Ew dibêje ku rûreşiyên li dijî Pêxember û çar xelîfe wî û warisê pêxemeran ‘aciz dikin.

Îftirayê wan kitâban bariz in wek roj ‘eyan

Lakîn wek ‘eyne riza ji wan nakî tefsîlek beyan

Penc ‘esr zêde hene ev îftira têne kirin

Li Ehmed û qenc warisê wî ji melan tên sehkirin

Îftira li zatê Muhemmed tê kirin li ‘Ezze û Cel

Mufterî cahil cesûr e ne wî tirs e ne wecel

Rûreşiyên û îftirayên van pirtûkan wekî rojê diyar in. Van rûreşiyên zêdeyî pênc sedsalan e berdewam dikin. Ehmed û warisên wî van rûreşiyên dibihîzin. Mixabin di van rûreşiyên de mela jî hene. Helbestvan bi "Ahmed" Hz. Muhemmed û bi "waris" jî qesta ‘alimên Islamê dike. Yên ku van rûreşiyên li ber Xwedê dikin nizanin newêrek in û tirsonek in û şerma wan tune ye.

Ji hezarê hîcretê ve mewlûda Ertûş¹ heye

Ders didin wî şêyx û seyda qîmeta wî zêde ye

---

¹ Ertûşî ji Mela Huseynê Bateyî re dibêje ku ew nivîskarê mewlûda yekemîn a Kurdî ye. Di gelek çavkanîyan de tê gotin ku gelek navên wî yên wek Ahmed, Mihemed û Huseynê Ertûşî hene. Xalit Sadîni (Sadini, 2015: 91) waha dibêje ew bi Mela Huseynê Bateyî tê naskirin ji ber ku navê wî yê rastî û naskirî Huseyn e û ew li gundê Bateyî jîya ye. Digel ku navê Ertûşî di tu xebat û dubendên wî de tune ye, ew di berhemên xwe de mahlasên Melayê bateyî, Bateyî û Feqîrê Bateyî bikar anîye. Mînak:

“Ji çiriya paşî û pê da

Melayê Bateyî kanê”

Melayê Bateyî di beşa dawîn a mewlûda xwe de dema ku ji bo xwe diayan dixwest, paşnavê "Bateyî" bikar anîye.

“Ji bo feqîrê Bateyî el-Fatîhe”

Ji xeynî mînakên jorîn hê li sê cîyan de mahlasa Melayê Bateyî û Feqîrê Bateyî bikar anîye. Mela Huseynê Bateyî paşnavê "Bateyî" bi awayekî eşkere û zelal bi kar anîye, lakîn hin weşanxane an jî Molla Abdurrahman di vê mewlûdê de navê "Ertûşî" bikar tînin.

Mewlûda vî şêyxê muflis bûye uss û tam esas

Mewlûdê mayîn diman tev mehcûr û qet nenas

Gelek mewlûdê ku çebûn fêr 'e wî ne ey 'ezîz

Mewlûdê ne d' me 'na wî de tu 'me wan nabî lezîz

Ji hezar saliya hîcrî ve mewlûda Ertûşî heye. Imam û mela wekî ders didin û qîmeta wan pir zêde ye. Hebûna pirê mewlûdan fêrê ku wî aniye. Ew Ertûşî zêde rexne dike û jê re wer dibêje: yên îflas kirî anjî yên ku topavêtîye tu tişteki wî nemaye.

Mewlûda Ertûş dibû te li qewmê Kurd tev baş bela

Bi xwundina wî xas û 'amê xelqê me bûn mubtela

Çi dema Qur'an xelas kî zarûkî me'sûm melek

Lazim e mewlûd bixwûne nebî qet zor e gelek

Ger bi tertîl bête xwundin tevî Qur'ana Kerîm

Di van civanê çêdibin zehf îhtişam pur 'ezîm

Mewlûda Ertûşî ji bo Kurdan ezîyet e û belayê serê Kurdan e. Bi xwendina vî bi gelemperî û bi taybetî her kes berpîrsîyar e. Kengê ku zarokên rûspîyên wek melean Qur'anê xilas biken bi dijwarî be jî gerek ew mewlûd jî hîn biben û bixwînen. Ew bi Qur'anê re tertîl bi hev re were xwendin.

Wê dema mewlûda Ertûş di civat xwundin mebî

Hedef û meqsûda wan li wir wî qebûl hasil nebî

Tête xwundin fatiheta we xatimeta we ey 'elîm

Nadixwundin ve kitabe xodyâ 'eqlê tam selîm

Ew fesla ewwel û sanî ji mewlûda wî bid'e ne

Hedîs û asarê wan tev îftira pîs qisse ne

Kengê ku mewlûda Ertûşî were xwendin, paşguh bikin. Bila niyet û diayên kesên ku dixwînin û guhdarî dikin neyên qebûl kirin. Destpêk û dawiya vê mewlûdê hemî bidat in û hemî hedîsên ku ew dibêjin hedîsên buxtan û çêkirî ne.

Ji Muhemmed çar xelîfan ji Hesên Şafî' Cuneyd

Bê sened tînin riwayet ne zimam e ne tu qeyd

Dibêjin Ehmed ji qebzek nur Xuda hat xelqkirin

Masiwa 'alem ji nûr wî paşê hat peydakirin

Zatê Ehmed wekî nur e taritiyê pê radibe

Lâkin ew ne ji nur Xuda ye berê şek ji te r' çênebî

Ji Hz. Muhemmed bigire heya çar xelîfe û ji Hesên Basrî bigire heya Imam Şafî'î û Cuneyd Bexdadî hemî vegotin bê belge û bê senet û netomarkirî ne. Dibêjin Ehmed ji ronahiya Xwuda hate afirandin. Ew dibêjin ku warên din ên zindî jî ji vê ronahiyê hatine afirandin. Ehmed bi xwe ronahî ye, tarîfî bi wî re radibe. Lêbelê, ew ji ronahiya Xwuda nehatiye afirandin bê guman hevjin û hevparê wî tune û ji Xwuda re şîrîk nayê çêkirin.

Qisseta tûbadê Adem cubbeyê Yehya di Şam

Qisseta heftê cuhuyan mirina sed jin tamam

Tev xiyalên çîrok in ew bêsened bê huccet in

Ji vanê kitabê pur besît û bêtehîq ew derketin

Behsa Hewwa Sara Asya Meryema 'Îmranî ye

Waqidê mecrûh muwerrix ji bona qisset rawî ye

Çîrok û qisseyaya Hz. Adem, li Şamê de cil û bergên Hz.Yahya û kuştina heftê cihûyan û mirina sed jinan hemî çîrok in, bê delîl û bêbingehin. Hemû çîrokên li ser Hz. Hava (hevjîna Hz. Adem), Hz. Asya (hevjîna Kralê Misrê), Hz. Sara (hevjîna Hz. Ibrahîm) û keça Imran Hz. Meryem (dayîka Hz. ‘Isa) li gorî vegotinên derew ên dîroknas Waqid Mecruh in.

Bi sunnetullah wek beşer tev Ehmed hat dinê

Gelek tiştê tete gotin batil in meyl nedinê

Siqqeta zêde bi şexsan ji de‘wa heq em dûr kirin

Teqlîda e‘ma bi seyda qelb û çe‘v tam kor kirin

Ew melayên pur ‘ezîz û warisên pêyxemberan

Bêdelîl û bêhuccet qet nabin bawer bi xeberan

Hz. Muhammed mîna hemî zindiyên din, di çarçova sunneta Xwuda de bi rengê normal çêbû ye. Gotênên li ser jidayîkbûyîna wî yê ku hemî mubalaxa ye neyên bawer kirin. Baweriya pir bi hin kesan divê me ji rastî û dadê qut neke û gotênên yê ku ev pêbaweriya zêde nebe sedema mezinperestiyê. Warisê ên Resûlê Xwedê bi rastî vebejên, bê delîl û bê tehqîq bawer nakin.

Xwundevan û sami‘e wan pîs çîrok û qissetan

Katibê wan wehm xiyalan bai‘e wan bid‘etan

Tev şerîkên di nav gunahê wek çiyayên pur ‘ezîm

Ciyê xwe hazir dikin tev di cehîm agrê elîm

Çi dema ev hal û wezyet li her deran zahir me dî

Wacibê weqtê me ev bû li ehlê Islam bin xwedî

Xwendevan û guhdarên van çîrokan û pirtûkên çêkirî ku berhema xiyal û nûjeniyê ne, hevparê gunehekî bi qasî çîyan in. Cihê wan li dojhê di nav agir de amade ye. Dema ku em vê rewşê dibînin, pêdivî ye ku em Islamê biparêzin. Em ji bo vî her dem pêyvirdarin.

Ji 'ulemayê cerh û 'edlê me cesaret tam stand

Qenc demarê Haşimê tam zulfekar ji kalan derand

Me qerar da em qiyam kin pîs xurafan rabikin

Îftira li zatê Muhemmed red bikin teswîn nekin

Bes bidin pey şeverêçkan ji riya heq wunda nebin

Bi quwwet em rajin sunnet em hekîm zana bin

Di sê durêzên jorîn de, helbestvan cesaretêk mezin ji rexneya 'adîl a 'ulama yê Isalmê digire. Ew dibêje ku bi esilzadetiya ji rêzê Haşimî tê, wî şûrên xwe ji kalan derxist û me hewl da ku rabin serhildanî bikin. Ku wî biryar daye ku ola me ji xurafeyên weha rake û paqij bike. Ew dibêjin ku ew niyet dikin ku rûreşiya li hember kesayetiya Hz. Muhemmed hatî kirin ji holê rabikin.

Mu'minê heq heqperest in ehlê heq destek dikin

Koleyê huccet delîl in pîs te'essub terk dikin

Hat ji Xuda tewfîq û quwwet peyde bû ew xweş kitab

Xalis sîreta Muhemmed muhtewa tev bû sewab

Me gelek hemde Xuda kir mewlûda rast bû xuya

Bû qebûla şêyx û seydan kete destê feqiya

Di durêzên jorîn de, Seyda dibêje ku bawermend rast in û ew ji delîl û ehlê heqdarên hez dikin. Di vê xebatê de hewldan û xîret ji me serkeftin, tawfîq û serfirazî ji Xwuda

‘Ezze we Celle ye. Niha di medreseyan de ji xwendekaran re tê fêr kirin û melayên wan de mewlûd ji dest nakeve ‘erde. Ew dibêjin ku ew ji bo vê yekê spasdarê ji Xwuda dikin.

Me teva hîvê ji Xaliq bi wî rezalet rabibê

Bes heqaret bi ehlullah re di civatan çêbibê

Dînê Islam dînê heqq e ji ehlê heq tê hînkirin

Ji her kitab û her mela jî nayite ezberkirin

Xeflet û cehlê dewam kir dîn û dunya ji dest me çû

Qelbe mudrik muhr dibû tam ava reş ji çevan neçû

Ev hêviya me hemîyan ji Xwuda ye ku ev rezîlî rabe û civakek were damezrandin ku bêje dev ji heqaretên wusa berdin. Dînê Islamê ku dînê rast e, divê ji mirovên ehlê vî dînê fêr bibe. Ew ji her cur ber curê pirtûk an kesan nayên fêr kirin. Ew dibêje ku xemsarî û nezanî berdewam dike, dil têne morkirin û dixitime û çav kor dibin.

Lal dibû ezman û dev tev denge xweş ew di guh neçû

Em diçûn ‘alema heywan hin ji me wirtir ve çû

Çi dema Quran û sunnet bikevin tam hucrê me

Ehlê bid‘ê radibin tev ehlullah tên warê me

Me teva hîvê ji Rehman em mela huşyar bibin

Li kêtêb û sunneta heq daîma guhdar bibin

Em dibînin ku ‘erd û ezman jî ji van hemî xurafe û buxtanan xemgînin û heyrî ma ne. Divê em zanibin ku di heywanên de hinek heywan jî ji me hin mirovan bi zikir zêdetir mijûl dibin. Dema ku ev wilo ye, divê em şiyar bin û bi pirtûka xwe ya Quranê, ku ola rast e, ji sunnet Hz. Pêxember dût nekevin.

Weke ku di durêzên jorîn de jî tê dîtîn, li dijî nivîskar, xwendevan, guhdar û organizatorên mewlûdê rexne, û redkirinên cidî tîne holê. Yên ku mewlûdê ji xwe re dikin navgînek debarê, di civakên mewlûdê de rêxistinîrî tehmûlê hin kiryarên berevajî olî dikin. Ji ber vê yekê, nabe ku destûr were dayîn ku çewtiyên wiha werin kirin. Her tiştî wekî ku Qurana Pîroz û sinneta Hz. Pêxember de çawan nivîsandibe usan bête kirin. Qurana Pîroz û sinneta Hz. Pêxember ji hemî çalakî û çavkanîyan ewletir e.

3.6. KÊŞA MEWLÛDÊ

Di di Kurdî de herfên kurt: i, e, u (+) herfên dirêj: a, o, î, ê, û (-) û yên bi dengdar diqedin jî herfên dirêj tîne hesabandin. Veznê ku di mewlûdan de tê bikar anîn bi gelemperî babetên kin in. Vezna ku herî zêde tê tercîh kirin vezna fâilâtun fâilâtun fâilun e, ku di mesnevî de pir tê bikar anîn. Mela Huseynê Bateyî, Şêx Muhammed Emîn el-Hayderî, Şêx Muhammed Sirâcuddîn, Mele Suleyman Kurşun, Ahmedî Xasî, Osman Efendî û gelek kesê helbestvanên din jî evî mînakî bikar anîne. Tê dîtîn ku Molla Abdurrahman Veledî Hemze bi kêşeya arûza Fe'ûlun / Fe'ûlun / Fe'ûlun / Fe'ûl bikar aniye. Mînak:

. - - / . - - / . - - / . - -

Fe'ûlun/ Fe'ûlun/ Fe'ûlun/ Fe'ûl

Selat û/ selamê /digel hur/metê

Didin em/ li ser şa/ fi'ê um/metê (MFA, s.09, sr.03)

3.7. QAFIYÊYÊN MEWLÛDÊ

Qfiye di navbera du bêjeyên ku ji hêla wateyê ve cuda ne û di dawiya rêzikan de du tip bişîbihe hev wateyek dengî ye. Di helbestê de redif, bikaranîna dengê li dawiya rêzikan dubareyên bêjeyê e. Di helbestê de qafiyeya nîv tenê yek wekhevîyek dengî, qafîya tam ji du hev wateya dangan re, bi sê an zêdetir wekhevîya dangan re qafîye zengîn e. Ku bi dengên li dawiya her rêzê ya di navbera du rêzan de, bi heman rengî, di bêjeya li dawiya rêza din de pêk tê qafiyeya tunç tê gotin (Dilçin, 2012:59). Nexşeya qafiyeya mewlûdan, wekî di hemî masnavî de, di nav durêzî xwe de bi qafîye ye. Mînak:

a .....şerîf

a .....letîf

b .....Xuda

b .....huda

c .....beşer

c .....hecer

d .....alemîn

d .....murselîn

e .....Mustefa

e .....sefa

Bi vî rengî, hemî cot "aa, bb, cc, dd, ee" di nav xwe de têne berhev kirin.

3.7.1. Qafiyeya Nîv

Di durêzên jêrîn de, Molla Abdurrahman Veledî Hemze li pêş redîfkirina "hat" di bêjeyên "re ve" nîvek qafiyê bi tîpa "e" bikar anîye.

“Bi cihada mubarek îzn ji wan re hat

Di Bedr û Huneynê melek bi wan ve hat” (MFA, s.21, sr.12).

Veya

“Muslumanê bê her duwan nabitin

Firandin bi yek tek mumkun nabitin” (MFA, s.16, sr.02).

Di durêzên jorîn de, berî redîfkirina "nabitin" de bêjeyên "duwan, mumkun" de tîpa "n" li nîv qafiyê hatiye sepandin.

3.7.2. Qafiyeya Tam

Di vî berhemî de ku bi karanîna du tîpan li dawîya her du rêzan pêk tê, pir gelemperî ye. Molla Abdurrahman Veledî Hemze wî di durêzên jêrîn de ser li qafiyeya tam da sekinîye. Rêzika tam bi dengên "in" li dawîya bêjeyên "mezin, didin" tê kirin:

“Her wesfê bi başî tev pesnê mezin

Ji bo Xaliqe 'alemê em didin" (MFA, s.9, sr.02).

Veya

"Muhemmed ji bona zîrûh rehma e

Sîreta wî zezem kewser şerbet e" (MFA, s.10, sr.04).

Di cotbendiya jorîn de dawiya bêjeyên "rehma, şerbet" de wî dengên "et" qafiyeya tam û "e" wekî redîf bikar anîye.

3.7.3. Qafiyeya Dewlement

Qafiyeya dewlement, ku li dawiya durêzekê li ser sê an zêdetir wekhevîya dengên ne dibe ku di gelek durêzên de mînak heye. Mînak:

"Tesellî didayê Xedîca 'efîf

Li bîra wî tanî exlaq wî letîf" (MFA, s.14, sr.10).

Di kurdî de, "î" wekî tîpan dirêj tê hesibandin ji ber ku du dengdêrek wê ya heye û li dawiya peyvên "'efîf, letîf" de bi dengê "îf" qafiyekî dewlemend çêkiriye.

"Bi cemî'ê zerratan bidin gur seda

De ku dûr neke me Xuda ji Ehmeda" (MFA, s.09, sr.11).

Di durêzên jorîn de li dawiya bêjeyên "seda, Ehmda" qafiyeya dewlemend bi dengê "eda" tê bikar anîye.

3.7.4. Qafiyeya Tunc

Ger wekhevîya dengên pir be, yek ji bêjeyan bi gelemperî ya din digire. Di vê rewşê de, navê qafiyeya dewlemend dibe "qafiyeya tunc".

Resûl û Siddîq tev derketin ji mal

Diçûn xarê Sewrê tedbîr tam kemal (MFA, s.20, sr.09).

Di durêzên jorîn de, qafiyeya tunc bi dengê "mal" di peyvên "mal, kemal" de tê bikar anîn.

Ew penç salê tam ma li ba Se'diye

We şevva sînga xwe ewwel li wir diye (MFA, s.12, sr.10).

Di durêzên jorîn de, qafîya tûnc bi dengên “diye” di peyvên "se'diye, diye" de tê bikar anîn.

3.8. REDÎFÊN MEWLÛDÊ

Dengên li dawîya durêzan bi nivîsa û wateya wekhevi re redîf têne gotin. Di vê mewlûdê de mimkun e ku gelek durêzên bi vî rewşî werin dîtin.

“Elî Zeyd û Siddîq Resûl şad kirin

Rîsalet Muhemmed tam îqrar kirin” (MFA, s.16, sr.05)

Redîf li dawîya her du rêzên jorîn de bi dubarekirina bi dengên "kirin" tê çêkirin.

“Werin em li umma xwe guhdar bibin

Bi exlaq Muhemmed wesîfdar bibin” (MFA, s15, sr.03)

Di durêzên jorîn de, helbestvan bi karanîna bêjeyên "-dar" û peyvên "bibin" bi vî awayî redîf çêkirîye.

3.9. HUNERÊN EDEBÎ

Hunerên edebî yên ku di “Mewlûda Faxrê ‘Alemê Muhammed (sa)” de têne diyar kirin di vê beşê de werin vegotin. Hunerên edebî di mewlûdê de pir têne xuya kirin. Bikar anîna aliyên hunerên edebî de ev mewlûd pir dewlemend de. Ji van hunerên edebî me çend mînakên li jêr rêz kiriye.

3.9.1. Teşbîh

Ji bo ku peyv bi bandortir bibe, wekheviya qelsî yê ji hêla çê ve de dişîpîne hev û du tiştên ku bi awayên edebî tekildarê hev dike (Pala, 1995: 448). Helbestvan hunera şibandinê di gelek durêzên de bikar aniye. Mînak: 17, 19, 20, 65, 80, 84, 191, 234, 249 û hevwekdin. Mînakek ji wan:

“Muhemmed ji bona zîrûh rehm e

Sîreta wî zezem kewser şerbet e” (MFA, s.10, sr.04).

Helbestvan li vir dibêje ku Hz. Muhemmed ji hemî zindîyan re rehm û kerem e. Exlaq û xisleta (sîret) wî bi ava zemzemê û şerbeta kewser ve tê qiyas kirin.

“Muhemmed beşer e ne wek me beşer

Ew e mîsle ê yaqût em in wek hecer” (MFA, s.10, sr.05).

Helbestvan diyar dike ku divê em Hz. Muhemmed wekî mirovek bibînîn, lê wî dibeje ku ew ne wekî me kesekî normal anjî ji rêzê bû. Wî mirovan dişibîne wek kevirek bêqîmet û Hz. Muhemmed bi zêr û zîv û pir hêja re dişibîne hev.

“Umrû wî mubarek geşaşte çilîn

Xelwet jê re xweş hat wekî hingivîn” (MFA, s.14, sr.04).

Halvet, di wateya qutkirina her cûre têkiliyên bi derdorê re û tenê mayîn anjî veşartî tê bikar anîn. Ji ber vê yekê ku Hz. Muhemmed hez dike ku ji civakê dûr be û paşde vekişe û ew dibêje ew ev rewş wekî hingiv şêrîn e. Sedema şipandina hingivê eve ku hingiv ji herî xwurinên şêrîntir û ecêbtir e.

3.9.2. Mecazî Mursel

Bi karanîna bêjeyek ji bo peyvek din, digel hin berjewendiyek din bêyî şibandinan pêk hatinê re tê bikaranîn. Ji bikaranîna peyvekê bêyî mebesta wateya wê ya rastîn pêk were ji re mecazî mursel tê gotin (Pala, 1995: 449). Mînak:

“Bi heft sed hezaran hedîs jê r’ hebûn

Di sînga Ebû Zure mehfûz dibûn” (MFA, s.11, sr.03).

Ya ku helbestvan li vir bêyî şibandin wekî "sîng" bi nav dike ne sîng bixwe ye, lê dilê hundurê qefesa re an jî dil re dibêje.

“Bismîllah digotin suwar bûn li rê

Sefer wan dewam kir heşt şevan di rê “ (MFA, s.20, sr.11).

Di durêzên jorîn de, wateya helbestvan ji ketina rê di "suwar bûn li rê" de ne rê ye, lê siwarbûna ku di rêwîtiyê de tê bikar anîn. Ji ber vê yekê, wî hunera mecazî ya mursel bikar anî ji ber ku mebesta wî ew bû ku siwarê ajalek deve an hespê ye nesiwarbûna li ser rê ye.

3.9.3. Tezat

Ji karanîna bêjeyên ku di wateyekî de an hevokê de maneya wan du dijberî tê gotin. Li vir xeynî wateya wanên rastî dibe ku mebest wateya mecazî mursel jî bê bikaranîn (Pala, 1995: 35). Mînak:

“Qewiyyan ze ‘îf tev kole his dikir

Ewan keçkê me ‘sûm sax bin ax dikir” (MFA, s.12, sr.02).

Her kes qewî an lawaz ji koleyan hez dikir. Li vir peyven bervaji hatiye bikaranin. Di vî durêzên de, helbestvan dema ku jiyana civakî ya Mekkeyê ya berî hatina Islamê vedibêje, hunera berevajiyê karanîna têgehên dijber bikar aniye.

“Bi şev û bi roj û dizî aşîkar

Wî de ‘wa digo her bo dost neyar” (MFA, s.16, sr.10).

Bi şev û roj, veşartî anjî eşkere wî doza xwe li heval û dijminên xwe belav kiriye. Di vî durêzên jorîn de Seyda bi karanîna peyv û têgînên dijber ên wekî roj û şev, veşartî-vekirî, heval-dijmin hunera dijberiyê bikar anîye.

“Bo te ‘sîsa dewlet nebî zehf gera

Destek xwust ji her kes dizî eşkera” (MFA, s.20, sr.03).

Di vî durêzên jorîn de Resûlê Xwedê ji bo damezrandina dewletek nû hewildanên mezin kir. Ji bo ku bigihîje vî armancê, wî ji her kesî piştgiriye veşartî û eşkere xwest. Li vir helbestvan bi karanîna bêjeyên dijberî ji hunera berevajiyê sûd werdigire.

“Bi zahir esas zehf di ‘eleyhê me bûn

Di batin tev xeyr bûn ji me r’ hedyê bûn” (MFA, s.22, sr.11)

Lihevhatina ku li Hudeybiyyê di navbera Resûlê Xwedê û Qureyşiyên de de hatî çêkirin tê behs kirin. Her çend ev peyman ji bo Misilmanan wekî dezavantajek xuya bike jî, helbestvan bi zimanek dijber diyar kir ku ew bi rastî peymanek bi kêr e. Durêzên jorîn de ji aliyê wateye ve hunera berevajiyê ve hatiye bikaranîn.

“Li rast û li çep xwe ew qet meyl nedê

Ji dîn û diyanet te ‘wîzek medê” (MFA, s.37, sr.10)

Durêzên jorîn de helbestvan li vir şîretê li me dike ku em riya rast bişopînin, behsa nêrînên wî yên rast û çep ên ku du cîhanên de tê temsîl dike.

“Feqîr û bê mal bû dibû xwey me‘aş

Wî raşte fikra rast ji nav fikrê şaş” (MFA, s.38, sr.04)

Hem di wateyê de hem jî ji hêla têgihî de nakokiyek di durêzên jorîn de heye. Wî dema ku ew belengaz bû ji hêla wateyê ve di rewşên dijber da bû xwedan mal û milk. Ji aliyê wateyê û rewşê ve hunera berevajiyê hatiye bikaranîn.

3.9.4. Alîterasyon

Di helbest an de dubarekirina hemî dengdar bi ahengek biafirane pêk were jê re alîterasyon (dubarekirina dengdar) tê gotin. Bi vî hunerî wek muzîkî di navbera peyvên de ahengek tê afirandin û beyt ji guh re xweş tê. Alîterasyon, ku wekî retorîkî têtê hesibandin ji ber ku ew li ser bingeha taybetmendiyên peyvên e, ne ku wateyek ji wan huner e ku bi ramanê ve girêdayî ye. Ji ber ku helbestvan bi vî awayî bi ramana ahengê re vê yekê bikar tîne, ango dike hewldaneke rewşenbîrî (Pala, 1995: 34).

“Tête xwundin fatiheta we xatimeta wê ey ‘elîm

Nadixwundin vê kitabê xodyâ ‘eqlê tam selîm” (MFA, s.34 sr.10)

Di durêzên jorîn de, helbestvan bi karanîna dengdarên "xw", "t", "d" çend caran hunera alîterasyonê pêk anî, bi vî rengî di helbestê de ahengek çêkir. "Xw" di her du rêzan de jî tê bikar anîn, ev dengê ku di Kurdî de wekî dengê dîftong têtê naskirin, her çend ji du tîpan pêk tê jî wekî yek dengê dengdaran têtê hesibandin.

3.9.5. Asonans

Di helbestê de ji dubarekirina heman dengên dengdêran re tê gotin. Ew dikare bi alîterasyonê re an bi veqetandî pêk were. Mînak di durêzên 237an de hunera alîterasyon û asonansê bi hev re têtê bikaranîn:

“Tête xwundin fatiheta we xatimeta wê ey ‘elîm

Nadixwundin vê kitabê xodyâ ‘eqlê tam selîm” (MFA, s.34 sr.10)

Di dudiliya jorîn de, bi dubarekirina dengên dengdêr "a" û "e" ahengek çêdibe.

“Ew fesla ewwel û sanî ji mewlida wî bid‘e ne

Hedîs û asarê wan tev îftira pîs qîsse ne” (MFA, s.34, sr.11)

Di vî durêzên de, hunera wêjeyî ya asonansê bi afirandina ahengsaziyê bi dubarekirina dengdêra "e" re têtê kirin. Li jor asonans bê alîterasyon hatiye bikaranîn.

3.9.6. Iktîbas

Ku peyvek û hevokek bi tevahî, nîv an bi wateya xwe ve hilgirtibe anjî were ravekirin îktîbas pêk tê. Bi taybetî ayet, hedîs, gotinên kelam-1 celeb û helbestvanên din materyalê sereke yê vegotinê pêk tînin. Sedema wan gotinan bi piranî ji bo xurtkirina ramanê û xweşkirina peyvê ye (Pala, 1995: 39).

“Tu w î rehmeta me li ser ‘alemîn

Tuw î xatemê van nebîyê murselîn” (MFA, s.11, sr.02)

Li jor wî bi hilgirtina di Sûreya Enbiya de di ayeta 107an de "(Ya Muhemmed!) Me te tenê wek rehma xwe ji cîhanê re şand" hunera îktîbas pêk tîne.

“Xuda go qesem ez bi Quran hekîm

Bêşubhe tuw î yek ji wan murselîn” (MFA, s.10, sr.11)

Li jor di Quranê de di Sûreya Yasîn ayeta 36an de , "Bê guman hûn yek ji pêxemberan in." Wî ev gotinê di mewlûda xwe de tam wekî ku îktîbas pêk tê.

“Tu wî rehmeta me li ser ‘alemîn

Tu wî xatemê van nebîyê murselîn” (MFA, s.11, sr.02)

Di durêzên jorîn de, ji Sûreya Ahzap beşek ji ayeta 40an de bi gotina "... Tu yî pêxemberê dawîn ..." di vî vegotînê de hunera îktîbas pêk tîne.

“Wî tanî ewwelê sûreya ‘Eleq

Da xwendin bi navê rebbê xwey xeleg” (MFA, s.14, sr.08)

Di vî durêzên jorîn de, helbestvan qismek ji Sûreya Alak ayeta duyemîn de "... bi navê Xudanê ku te afirand" bi bîr dixê û hunera îktîbasê pêk anîye.

“We enzir eşîreteke ‘l-eqrebîn

Emir tanî jê re Cibrîlê Emîn” (MFA, s.16, sr.11)

Di durêzên jorîn de helbestvan li vir ji Sûreya Muddesîr di ayeta duyemîn de, "Rabe û hişyar bike!" bi vî vegotinê hunera îktîbasê pêk anîye.

3.9.7. Telmîh

Ew huner di bîranînek bûyera paşîn a ku ji hêla her kesî ve tê zanîn û bi nîşankirina kesayetiyan dîrokî yê naskirî de tê çêkirin. Tiştê ku tê telmîh kirin bi dirêjî nayê şîrove kirin, agahdariya çandî, navên cîhê leheng an bûyerê zanîntê gotin. Armanca telmîhê ne ew e ku meriv, bûyer an cîhek bi tevahî bide, lê di derbarê wan de bîranînek û bi kurtasî agahi dide (Pala, 1995: 37). Di vî mewlûdê de gelek mînakên referansa telmîhê hene: 24. 25. 37. 38. 39. 40. 41. 45. 160. 197. 242. 244.hwd di wan durêzan de hunara telmîhê hatîye bikaranîn. Mînak:

“Qewiyyan ze ‘îf tev kole his dikir

Ewan keçê me ‘sûm sax bin ax dikir” (MFA, s.12, sr. 02)

Li vir, helbestvan qala di serdema nezaniyê de veşartina binax ên keçên zindî dike ku yek ji gunehên herî mezin bû. Wî ev tevgera çewt a xiraba wî serdemê li ser mewlûdê xwe daye nîşandan. Adeta veşartina an jî binax kirina keçan bi zindî di civaka ‘Erebî ya berî Islamê de, ku em jê re dibêjin serdema nezaniyê bi gelemperî bû. Wan keçên xwe bi hinceta debara jiyana xwe an jî bi gotina ku ew ê di pêşerojê de ji rê derkevin, min li hember civakê şerm bikin. Carna jina ku jidayikbûna wê nêzîk dibû diçû çolê û di çalê de diwelidand, ger zarok kur bûya, wê teanî, û ger keç bûya, wê di kumê de binax bikira. Hinekên din dema ku keçik hinekî mezin bû bi hinceta ku wî dikin seyanê keçik dibirin çolê û li wir hunda dikirin an jî wê devatên bîrê (Nevevi, 2016: 625).

“Ewanan jinbava xwe nîkah dikir

Du qîzê ji bavek ser hev mehr dikir” (MFA, s.12, sr.03)

Ew di civaka ‘Erebî ya berî Islamê de nimûneyek ji jiyana civakî ya xirab dide. Ji ber ku pirjinî hevpar bû, bav serokê malê bû dema ku bav mir, kurê mezin cîhê wî digirt û ji bilî dayika xwe ya xwezayî dibû xweziyê hemî jinên bavê xwe. Li vir, helbestvan di derbarê bûyerên çandî de agahdarî daye û telmîhê bikaraniye.

“Behsa Hewwa Sare Asya Meryema ‘Îmranî ye

Waqidê mecrûh muwerrix ji bona qisset rawî ye” (MFA, s.35, sr.06)

Hz. Hava (hevjîna Hz. Adem), Hz. Asya (hevjîna Kralê Misrê), Hz. Sara (hevjîna Hz. Ibrahîm) û keça Imran Hz. Meryem (dayîka Hz. ‘Isa) wî li vir qala lehengên serdemê dike, ku hemî kesayetiyên dîrokî bûn û bi vi awayî hunara telmîhê hatîye bikaranîn.

3.9.8. Mubalaxa

Ew bi gelemperî ji ber heyecanê mezinkirin an zêdekirina rewşek, bûyerek an dezgehek de ku bandora bêjeyê zêde bike an jî zêde piçuk bike tê bikaranîn (Macit,1998: 72.). Mînak:

“Eğer me hebin tam milyarek lisan

Bi wan wî beyan kin wî nebîyê ‘iyan” (MFA, s.11, sr.05)

Di beyta jorîn de, helbestvan hunera zêdegaviyê bi rengê bedew bikar anîye û dibije ku xisletên Pêxember Muhemmed bi milyaran zimanan têne vegotin.

3.9.9. Tenasup

Di edebiyatê de, ew huner ku du an çend bêje, terîm an hevokên ku bi wateyê re têkildar in bê nakokî li hev tîne. Ew yek ji hunerên mana yên girêdayî avahiyê ye û li ser bingehên ku ji hêla heyecanê ve hatine afirandin ve girêdayî ye. Ji ber taybetmendiyên naveroka xwe, helbestvan tercîh dikin ku peyvên ku bi hevûdu ve têkildar in di nav cotek de berhev bike û ew bû hunerek hevpar û hêja pêk were (Pala, 1995: 448). Mînak:

“Kufur şirk û zulm û senem tev hebûn

Di Ke ‘bê di Se ‘ye heykel tişşe bûn” (MFA, s.12, sr.04)

Helbestvan di durêzên jorîn de bi karanîna çend bêjeyên ku pir nêzîkî hev in, "kufur", "şirk", "zulum", "senem", "peyker" hunera tenasubê bikar anîye.

“Ew e dilşikestî feqîr e melûl

Ew e pêr şikestî bêquwwet zelûl” (MFA, s.37, sr.05)

Di durêzên jorîn de helbestvan dema ku qala xwe dike bi hev re komên bêjeyên wekhev bikar tîne. Wî bi karanîna van bêjeyên "watedar", "dilşikestî", "nazik", "lawaz" “bêquwet” û "bindest" hunera tenasubê bi rengê xweşik pêk anî.

3.9.10. Tekrîr

Peyv an hevok li dû hevûdu dubare dikin ku li ser wateyê da ku bandora bêjeyê xurt bike (Pala, 1995: 447).

“Muhemmed heyat wî gelek cami‘ e

Ew tev ‘ibret e we‘z e her na‘fi‘ e” (MFA, s.10, sr.02)

Helbestvan bi dubarekirina peyva "Muhemmed", ku navê Resûlê Xwuda ye , di beşa Jiyan û Rîsalata Muhemmed Mustafa (beşa duduyan de) û li seranserê vê beşê de dubarekirîye. Ev nimûneyên çêtirîn ên hunera dubarekirinê pêk anîye.

Tu wî li ser sîrata heqq û musteqîm

Tu wî sahibê w an xuluq ‘ezîm (MFA, s.11, sr.01)

Tu wî rehmeta me li ser ‘alemîn

Tu wî xatemê van nebîyê mursalîn (MFA, s.11, sr.02)

Di du durêzên li jor de, bêjeyên “tu yî” ku di vi bêjeyê de behsa Hz Muhemmed dike. Bi dubarekirina vê re ahengek çekir û hunera dubarekirinê xweşik bikar anîye.

3.10. NAVEROKA BEŞÊN BERHEMÊ

Ev mewlûd di rupela pêşîn de bi ayetên Quranê qala pêxember dike û bi sê ayetan mînak dide. Di rupela şeşemîn û heftemîn de behsa xêr û berekata salavat dayînê li ser pêxember dîyar dike. Ew xêr û xweşiya xwendina mewlûd û dayîna vexwendinan bi sêzdeh pêlan rêz dike. Mewlûd ji bist sernavan pêk tê û du beş ji diaya ‘Erebî û Kurdî pêk tên û ev herdu beş bi şekla nesîrî ve hatiye nivîsandin. Hejmara durêzan û naveroka beşên li mewlûdê ev in.

3.10.1. Beşa yekem

Di çanda Islamî de kevneşopiya destpêkirina hemî karên baş ku bi “Bîsmîllah” tê kirin li vir jî tê dîtin. Ev beş bi navê “Mewlûda Muhammed Mustafa” dest pê dike.

“Bîsmîllah dibêjim dikim îbtîda

Bi rehma Xuda her me dî ihtîda”

Ew bi pesin û spaskirina Xwuda dest pê dike. Ev beş ji cotbenda yekî dest pê dike heya cotbenda çardan didomîn ne. Ji çardeh cotbendan pêk tê. Her durêz bi serê xwe qafiye dike. Wî kêşeya aruzê bikar anîye.

3.10.2. Beşa Duyem

Ev beşa ku bi navê Jiyana û Rîsaleta Muhammed Mustefa dest pê dike. Ev beş ji cotbenda panzdan dest pê dike heya cotbenda bîst û duduyan didomîn ne. Ji heşt cotbendan pêk tê. Di vê beşê de, ew pesnê pêxemberê me dide. Her cotek bi serê xwe qafiye ye.

3.10.3. Beşa Sêyem

Tê gotin ku naskirin û hezkirina Muhemmed Mustefa ferz e. Li vir ew hewcedariya hezkirin û rêzgirtina ji Resûlê Xwedê wekî ferzek olî rave dike. Ev beş ji cotbenda bîst û sêyan dest pê dike heya cotbenda sî û şeşan didomîn ne. Ev beş ji yanzdeh cotbendan pêk tê.

3.10.4. Beşa Çaran

Ew di vî beşî de qala zaroktiya Pêxemberê me dike. Berîya jidayikbûna Hz. Pêxember avahî û xwezaya civaka ‘Ereban û kevneşopiyên nezaniyê têne vegotin. Jidayikbûna Pêxember çûna wî li cem diya wî ya şîr û vegera wî ya Mekkê tê vegotin. Ev beş ji cotbenda sî û heftan dest pê dike heya cotbenda bencîyan didomîn ne. Ev beş ji çardeh cotbendan pêk tê.

3.10.5. Beşa Bencan

Di vî beşî de ciwaniya Hz. Muhemmed tê vegotin. Ev beş, ku exlaqê mînakî yê Muhammed Mustafa rastdariya wî, şivantî û bazirganiyê de bi silav vedibêje. Di derbarê zewac û malbata wî de jî agahiyê dide. Ev beş ji cotbenda bencî û yekan dest pê dike heya cotbenda şeşt û çaran didomîn ne û ev beş ji diwanzdeh cotbendan pêk tê.

3.10.6. Beşa Şeşan

Behsa ji Hz. Muhemmed Mustafa re hatina pêxemberiyê dike. Ew hatina yekem û bandora melekê Cebraîl li ser laş û rihê wî diyar dike. Ev beş ji cotbenda şeşt û bencan dest pê dike heya cotbenda heftê û nehan didomîn ne û ev beş ji sêzde cotbendan pêk tê.

3.10.7. Beşa Heftan

Qala ji Muhammed Mustafa re hatina pêxemberiyê dike. Di vê beşê de ew diyar dike ku dema teblîxa yekem bi hatina Sûreyên Muzemmil û Muddesir dest pê kir. Ev beş ji cotbenda heştêyan dest pê dike heya cotbenda not û sêyan didomîn ne û ev beş ji çardeh cotbendan pêk tê.

3.10.8. Beşa Heştan

Ew dibêje ku serdema Mekkê serdema çewsandinê bû û merheleyekî pir dijwar bû. Ew qala derdên misilmanan dike. Ev beş ji cotbenda not û çaran dest pê dike heya cotbenda sed û heftan didomîn ne û ev beş ji çardeh cotbendan pêk tê.

3.10.9. Beşa Nehan

Di vê beşê de ew qala koçkirina yekem misilmanên li welatê Necaşî yê xwediye welatekî ewle ye dike. Ev beş ji cotbenda sed û heştan dest pê dike heya cotbenda sed û bist û yekan didomîn ne û ev beş ji çardeh cotbendan pêk tê.

3.10.10. Beşa Dehan

Ew behsa hilkişîna an ji qala mu'cîzeyê mi'raca Hz. Muhemmed Mustefa dike. Sala xemgînîya de ev buyer qewimîye û ji bo ku medê Resûlê Xwedê baş bibe pêk hatiye. Ev beş ji cotbenda sed û bist û duduyan dest pê dike heya cotbenda sed û sî û şeşan didomîn ne û ev beş ji panzdeh cotbendan pêk tê.

3.10.11. Beşa Yanzdan

Ew qala koçkirina Hz. Muhemmed Mustefa û hevalên wî yê misilman bi Medîne-î Munevver re dike. Ev beş ji cotbenda sed û sî û heftan dest pê dike heya cotbenda sed û bencî û duduyan didomîn ne û ev beş ji çardeh cotbendan pêk tê.

3.10.12. Beşa Donzdan

Dî vî beşî de, ew behsa dema Medîneyê ya piştî koçberiyê dike. Li vir misilman dikevîne fireyêyê û tengasî bi dawî dibe. Ew di derheqê serdema Medîneyê de dibêje ku Pêxemberê me nîzamek dewletê û şeran saz kiriye. Ev beş ji cotbenda sed û bencî û sêyan dest pê dike heya cotbenda sed û şeşt û şeşan didomîn ne û ev beş ji çardeh cotbendan pêk tê.

3.10.13. Beşa Sêzdan

Di v î beşî de, ew qala Aşîtiya Hudaybiye û dagirkirina Mekkeyê dike. Ku di jiyana Resûlê Xwedê de qonaxa her î girîng e. Ev beş ji çardeh cotbendan pêk tê.

3.10.14. Beşa Çardan

Ew qisseyaya zîyaret an jî heca dawî û xutbeya xatirxwestinê ya Hz. Muhemmed Mustefa vedibêje. Ev beş ji cotbenda sed û heştê û yekan dest pê dike heya cotbenda sed û not û çaran didomîn ne û ev beş ji çardeh cotbendan pêk tê.

3.10.15. Beşa Banzdan

Ew qala dawîya ‘emrê Hz. Muhemmed Mustefa (a.s) dike, nexweşîya wî, destnîşana wekî cîgirê wî û piştî wi melati û mirina wî dike. Ev beş ji cotbenda sed û not û bêncan dest pê dike heya cotbenda dused û nehan didomîn ne û ev beş ji panzdeh cotbendan pêk tê.

3.10.16. Beşa Şanzdan

Ew li ser ku piştî mirina Pêxember me û bûyerên rakirina cenazeyê wi û piştî wî kî hatiye maqama xelîfetiye vedibêje. Ev beş ji cotbenda dused û dehan dest pê dike heya cotbenda dused û bîstan didomîn ne û ev beş ji yanzdeh cotbendan pêk tê.

3.10.17. Beşa Hevdan

Ew beşek ji diaya mewlûdê ye. Ev dia ye ku bi teşeya nesrê hatiye nivîsandin, ne bi teşeya menzumî ye. Ev beşa diayê bi Kurdî hatiye nivîsandin.

3.10.18. Beşa Hejdan

Ew beşa dia ya mewlûd Muhammed Mustafa ye ku bi ‘Erebî hatî nivîsandin. Ev beşa dia ye ku bi Besmele û Sûreya Fatiha ye dest pê dike û bi ‘Erebî hatiye çêkirin. Ew mîna wergerandina diayek bi Kurdî li Erebî ye.

3.10.19. Beşa Nozdan

Ev beş ji çil û du cotbendan pêk tê. Ev diyar dike ka çima wî mewlûdê nivîsandiye. Ev beşa girîngtir e ku wê ji mewlûdên din cuda dike. Destpêka vî beşî bi sê cotbendan pîrsek dest pê dike. Ew vî pîrsê di sih û neh cotbendan de bersiv dide. Ev beş ji cotbenda dused û bîst û yekan dest pê dike heya cotbenda dused û şêst û duduyan didomîn ne û ev beş ji çil û du cotbendan pêk tê.

3.10.20. Beşa Bîstan

Di vî beşê de, nivîskar qala xwe dike. Beşa dawiya mewlûdê ye. Ev beş ji cotbenda dused û şêst û sêyan dest pê dike heya cotbenda dused û heftê û nehan didomîn ne û ev beş ji hevde cotbendan pêk tê.

“Nazime ewsaf kir Ehmed Mustefa

‘Ebdurrehman e ew ji neslek sefa

Ji nesla Huseyn e le şermende ye

Ceddû wî Seyid Bilal walid Hemze ye”

Weke ku di cotbendên li jor de tê dîtîn navê wî Abdurrahman e, ew kurê Mela Hemze yê Seyîd Bilara ye. Ew soy û rêça xwe tîne ziman ku ji neslek paqij tê. Nesla wî digiheje Hz. Huseyn (rXI).

BEŞA ÇARAN

MEWLÛDA FAXRÊ ‘ALEMÊ MUHAMMED (S.A.)

4.1. FATIHA MEWLÛDA MUHEMMED MUSTEFA

- 1-*Bîsmîllah dibêjim dikim îbtîda*
Bi rehma Xuda her me di îhtîda
- 2-*Her wesfê bi başî tev pesnê mezin*
Ji bo Xaliqe ‘alemê em didin
- 3-*Selat û selamê digel hurmetê*
Didin em li ser şafi ‘ê ummetê
- 4-*Bibarin selat li al û eshabê nebî*
Li ser tev unasê di rêç wan de debî
- 5-*Me qesd e mewlidek ‘ezîz peyde kin*
Kelamê di xwe em pê tezyîn bikin
- 6-*Çîrok û xurefa xiyal di nav nekin*
Sîreta Muhemmed em serber bikin
- 7-*Mewlid e bîr anîn bi rojê Xudâ*
Wan rojê derbas kirye nebyê huda
- 8-*Dana zadê mewlid hesen ‘adet e*
Ne sunnet e lakîn ne pîs bid‘et e
- 9-*Werin em biçin tev ser rewda şerîf*
Ziyaret bikin wan zewatê letîf
- 10-*Selat û selaman em tewîh bikin*
Bey‘et û îmanê ji nûh ve vekin
- 11-*Bi cemî ‘ê zerratan bidin gur seda*
De ku dûr neke me Xuda ji Ehmeda

12-Em soz din ku sunnet tam îhya bikin

Bibin ferdê salih Ehmed şad bibin

13-Xuda û melek tev selatan didin

Ji bo nebîyê ummet hurmet şan didin

14-Xuda emrê me d'ke bi selat û selam

Bidin em li ser wî resûlê xîtam

4.2. HEYAT Ê RÎSALETA MUHEMMED MUSTAFA

15-Muhammed heyat wî gelek camî ' e

Ew tev 'ibret e we'z e her naîfî ' e

16-Muhammed ji bo 'alemê nî'met e

Bi şexsê serê xwe 'azîm ummet e

17-Muhammed ji bona zîrûh rehmet e

Sîreta wî zemzem kewser şerbet e

18-Muhammed ji bo mu'mîman uswet e

Di dunya di uxra bo wan qudwet e

19-Muhammed beşer e ne wek me beşer

Ew e mîsle ê yaqût em in wek hecer

20-Muhammed 'ettar e her mîsk pê re ne

Ew bexçê gula ye her gul tê hene

21-Xuda û melek tev selatan didin

Ji bo nebîyê ummet hurmet şan didin

22-Xuda emre me d'ke bi selat û selam

Bidin em li ser wî resûlê xîtam

4.3. NASKIRIN Ê MUHEBBETA MUHEMMED MUSTEFA WACIB E

23-Quran û sunnet û sîret nas bike

Te fehm kî Muhemmed wan îhmal meke

24-Xuda go qesem ez bi Quran hekîm

Bêşubhe tuw î yek ji wan murselîn

25-Tu wî li ser sîrata heqq û musteqîm

Tu wî sahibê w an xuluq 'ezîm

26-Tu wî rehmeta me li ser 'alemîn

Tu wî xatemê van nebîyê murselîn

27-Bi heft sed hezaran hedîs jê r' hebûn

Di sînga Ebû Zure mehfûz dibûn

28-Kitabê delaîl tarîxê hene

Di mexazê şemaîl ewsaf tişşe ne

29-Eğer me hebin tam mîlyarek lisan

Bi wan wî beyan kin wî nebîyê 'eyan

30-Di fitret Muhemmed xerabî nebûn

Sîfatê kemalê zêde jê r' hebûn

31-Ji nefsa xwe zehftir ji nebî hez bike

Xîlafa şer'a wî 'emel qet meke

32-Tu îhya ke şer'û sunneta di wî

Van bid'an xurafan dûr ke ji dînê wî

33-Hubba zatê Ehmed wacibê te ye

Wesîla necat û xelasya me ye

34-Hubba wî ye hubba Xuda zûlcelal

Îta 'a wî ye ya Xuda zûlkemal

35-Xuda û melek tev selatan didin

Ji bo nebîyê ummet hurmet şan didin

36-*Xuda emre me d'ke bi selat û selam*

Bidin em li ser wî resûlê xîtam

4.4. ZAROKTIYA MUHEMMED MUSTEFA

37-*Berya ku Muhemmed were ser zemîn*

Ji bîr kirbû millet rebbê 'alemê

38-*Qewiyyan ze 'îf tev kole his dikir*

Ewan keçkê me 'sûm sax bin ax dikir

39-*Ewanan jinbava xwe nîkah dikir*

Du qîzê ji bavek ser hev mehr dikir

40-*Kufur şîrk û zulm û senem tev hebûn*

Di Ke 'bê di Se 'ye heykel tişşe bûn

41-*Di wî 'esre tarî diwiye heyrê*

Di weq 'eta file di dem fetrete

42-*Muhemmed Emîn hat ser rûye zemîn*

Bi wechek tebi'ê di Mekka şêrîn

43-*Ew xewna diya xwe du 'a Îbrahîm*

Bi Ehmed mizgîn da 'îsayê helîm

44-*Aminê Muhemmed sî roj şîr dida*

Dixwest herê çola Mekkehê geda

45-*Helîma Se 'dî bû dayîn Mustefa*

Bi xeyra Muhemmed hal wan bû sefa

46-*Ew penç salê tam ma li ba Se 'diye*

We şevva sînga xwe ewwel li wir diye

47-*Jê tirsîn û tanîn teslîm mal kirin*

Ewan qelbê dayê gelek şad kirin

48-*Puştê ku li Mekkê tam salek dima*

Wî birnê Medîne xeyr heyvek nema

49-*Xuda û melek tev selatan didin*

Ji bo nebîyê ummet hurmet şan didin

50-*Xuda emrê me d'ke bi selat û selam*

Bidin em li ser wî resûlê xîtam

4.5. CIVANTIYA MUHEMMED MUSTAFA

51-*Vegeryan li ebwa diman leylekê*

Amîne wefat kir bigrî lehzekê

52-*Muhemmed siparê bapîrê xwe ma*

Du salan di himaya ewî de dima

53-*Muhemmed ji bav û ji da ceddê xwe*

Yetîm ma kete bin hîfza apê xwe

54-*Wî çil û du salan nebiyê hîfz dikir*

Nebî jê îman va wî zahir nekir

55-*Umrê wî diwezdeh ticaret dikir*

Ta Busra bi ap re seyahat wî kir

56-*Dibû ew şivanê pezê Mekkiyan*

Wî pez xweş diçêrand li çol û çîyan

57-*Bi rastî durustî ewî nam dida*

Bi Muhemmed Emîn wî dida xweş seda

58-*Xedîca bi 'eql û heseb û neseb*

Teklîfa zewacê lê kir ba edeb

59-*Ewan çûn wî xwestin ji apê di wî*

Ewan bîst deve dan sîdaqqa ewî

60-*Ji wan hatne dunya şeş ewlad zerîf*

Heyata ewan bû heyatek nezîf

61-*Xedîce 'efîfe ew şîrin kelam*

Cibrîl tanî ji reb wî selam

62-*Ew qenca pîreka zemana xwe bû*

Jê qenctir Fatima qîza wî hebû

63-*Xuda û melek tev selatan didin*

Ji bo nebîyê ummet hurmet şan didin

64-*Xuda emrê me d'ke bi selat û selam*

Bidin em li ser wî resûlê xîtam

4.6. HATINA NUBUWETÊ JI BO MUHEMMED MUSTAFA

65-*'Umrû wî mubarek gehaşte çilîn*

Xelwet jê re xweş hat wekî hingivîn

66-*Di çû d'kete xelwet di xara Hira*

Bi xelwet xwe dûr kir ji tev facira

67-*Bi zikr û bi fikrê qelb şeffaf dibû*

Ji bo wehya Xaliq muheyya dibû

68-*Di şeva duşenbê 'umur erbe'în*

Wehî tanî jê re Cibrîlê Emîn

69-*Wî tanî ewwelê suretê 'Eleq*

Da xwendin bi navê rebbê xwey xeleq

70-*Muhammed bi lez hat bi van ayetan*

Beden wî dilerzî ji tirs heybetan

71-*Tesellî didayê Xedîca 'efîf*

Li bîra wî tanî exlaq wî letîf

72-Digo her tu rehmê dike li xwediyan

Di rabe li ber barê wan ketiyan

73-Bê minnet te 'am her didêy birçiyân

Tu kesbê dike bo yetîm û sêwiyan

74-Mihmanan bi zad û îkram radikî

Qesem wî Xuda te qet zayi ' nekî

75-Xuda zatê Ehmed qet îhmal nekîr

Şeytanê Muhemmed jê r' teslîm dikîr

76-Werin em li umma xwe guhdar bibin

Bi exlaq Muhemmed wesîfdar bibin

77-Digo em qesem kin bi Xuda zû'l-celal

Wî zayi ' nekê di rêçê delal

78-Xuda û melek tev selatan didin

Ji bo nebîyê ummet hurmet şan didin

79-Xuda emrê me d'kâ bi selat û selam

Bidin em li ser wî resûlê xîtam

4.7. HATINA RÎSALETÊ JI BO MUHEMMED MUSTAFA

80-Ji bo meslehet zehf Xuda wehy birî

Zeman bu li Muhemmed cemrek ji agirê

81-Firaqa ji wehyê gelek zehmet e

Dûrbûna ji Cibrîl bêşek ezyet e

82-Xuda wehy şiyand û neda wî cefa

Bi rîsalet mizgîn da Cibrîl bawefa

83-Wehîy hat bi emrê 'ezîz muqtedîr

Bi serê Muzzemmil digel Muddessîr

84-*Serê wan sûretan dibûn jê re du per*

Bi xwendin û de'we dikir ev huner

85-*'Ibadet qiraet di Muzzemmil hebû*

Di Muddessir umûrâ de'wê tişşe bû

86-*'Ibadet bade'wa ruhbanîyyet e*

De'wa bê'ibadet tiştê şiddet e

87-*Musulmanî bê her duwan nabitin*

Firandin bi yek tek mumkun nabitin

88-*Bi emrê "feenzir" nebiyê de'we vekir*

Ewwel wî de'wa heq li mala xwe kir

89-*Xedîce digel tev benatê Resûl*

Di anîn şehadet wan Îslam qebûl

90-*'Elî Zeyd û Siddîq Resûl şad kirin*

Rîsalet Muhemmed tam îqrar kirin

91-*Di serê rîsalet deh emir hene*

Bo hifz û tetbîq wan mu'mîn hewce ne

92-*Xuda û melek tev selatan didin*

Ji bo nebîyê ummet hurmet şan didin

93-*Xuda emrê me d'kâ bi selat û selam*

Bidin em li ser wî resûlê xîtam

4.8. MERHELA MEKKEHÊ MERHELA EZYETÊ BÛ

94-*Puştê ku Muhemmed dibû te Resûl*

Ji bo de'wa Îslam bibe tam qebûl

95-*Bi şev û bi roj û dizî aşîkar*

Wî de'wa digo her bû dost neyar

- 96-***Bila îstîsna wî de 'wa li dar dida*
Ezyeta dihat wî bi sebrê der dida
- 97-***We enzir eşîreteke 'l-eqrebîn*
Emir tanî jê re Cibrîlê Emîn
- 98-***Dirket ser Sefa wî civandin xwedî*
Wan tirsand ji cehennem 'ezab ebedî
- 99-***Bi fesde ' emir hat dîn bû eşkere*
Sebba pût û ecdad sûcê ekber e
- 100-***Dema van sehaban sebba wan kirin*
Wekî wehş û dehban hucûm dan kirin
- 101-***Şeweta bi agir îşkençê xerîb*
Dida wan bêkesan bi şeklek 'ecîb
- 102-***Sumeyya tev Yasîr dibûne şehîd*
'Emmar û Xebbab û Bilal man 'ebîd
- 103-***Jimara sehaban gehaşt nêz çila*
'Umer hate Islam muşrîk dî bela
- 104-***Ebû Cehlê cahil heqaret dikir*
Şikand serê Ehmed bi xun sor dikir
- 105-***Xîret hate Hemza îman kir qebûl*
Bi Islama Hemza keyfxoş bû Resûl
- 106-***Xuda û melek tev selatan didin*
Ji bo nebîyê ummet hurmet şan didin
- 107-***Xuda emrê me dike bi selat û selam*
Bidin em li ser wî resûlê xîtam

4.9. HÎCRETA ESHABAN BI BAL NECAŞÎ

- 108-***Tarîx sala pêncâ ji wâ bi'setê*
Resûl îzna eshaban dida bi hîcretê
- 109-***Diçûn bal Necaşî tam xelas dibûn*
Qureyşî li pey wan di te'qîb de bûn
- 110-***Dihatin ji Necaşî wan telbe kirin*
Wan usquf bi hedyan terefdar kirin
- 111-***Digotin wan bid'e dînek anîye*
Ne şîrk e yehûdî ne nesranî ye
- 112-***Necaşî emir da go hazîr bibin*
Ji bo ku ji dîn wan xeberdar bibin
- 113-***Ce'ferê Teyyarê xetîbê fesîh*
De'wa xwe beyan kir bi wechek serîh
- 114-***Ji sûreta Meryem ew qismê ewwel*
Dixwund wî ji wan re bê tîrs û cel
- 115-***Qurana 'ezîm li wan pur te'sîr dikir*
Girînek bi şewat û xerîb wan dikir
- 116-***Digotin Muhemmed 'Îsa yek in*
De'wa wan nûranî ji mişqatek in
- 117-***Necaşî qesem xwund bi Xuda zî'l-celal*
Gu wî tev livir bin bi 'izzet kemal
- 118-***Necaşî hedyê wan li wan zîvirand*
Wan derkir ji erda Hebeş qewwirand
- 119-***Necaşî mu'mîn bû wefat ku dibû*
Xiyabî nimej wî li medîne dibû

120-*Xuda û melek tev selatan didin*

Ji bo nebîyê ummet hurmet şan didin

121-*Xuda emrê me d'ke bi selat û selam*

Bidin em li ser wî resûlê xîtam

4.10. BEHSA MÎ'RACA MUHEMMED MUSTAFA

122-*Muşrîkan hesarek danîn ser nebî*

Dixwustin nebiyê tam teslîm wan bibê

123-*Tam sê sal hesarê dewam ku dikir*

Wî 'emm û Xedîce ji destan dikir

124-*Pêyxember bê destek bê piştêk dima*

Zarok û qîze wî dayîk ji war' nema

125-*Bi wefata ewanan huzn zehf dibû*

Bi senetu 'l-huzn ew tarîx nam dibû

126-*Muhemmed digel Zeyd çûn Taif bizan*

Suqeyfiyan didan wan ezyetê giran

127-*Wan cismê munewwer reş û şêm kirin*

Payê wî mubarek bi xûn sor kirin

128-*Xwe dan nava baxek xelas bûn ji wan*

Zu'fa xwe tewcîhê Xuda kir 'eyan

129-*Bi îsra û mi'rac xwedî tac dibû*

Bi ayat û kubra tam dil şad dibû

130-*Bi dîtin cemalê te'ba wî diçû*

Ji bo merhelek nûh muheyra dibû

131-*Di mi'rac Xuda ferz kirin pênc nimêj*

Eda ke di weqt de nehêle qirêj

132-*Xwundin û du 'a zikrê nav selat*

Seçme ne hedye ne tuhfe ne xelat

133-*Du ayet ji paşûya sûretê beqer*

Xuda dane ummet bixwune ji ber

134-*Bi mi 'trac me nas kir tam qedrê nebî*

Can û mal û ewlad feda wî bibî

135-*Xuda û melek tev selatan didin*

Ji bo nebîyê ummet hurmet şan didin

136-*Xuda emrê me d'ke bi selat û selam*

Bidin em li ser wî resûlê xîtam

4.11. BEHSA HÎCRETA BI BAL MEDÎNA MUNEWWER VE

137-*Bo te 'sîsa dewlet nebî zehf gera*

Destek xwust ji her kes dizî eşkera

138-*Li cem 'eqebê wî Xezrec nas dikir*

Quran ji wa re xwund û destek 'erz dikir

139-*Bi îman vegeryan teblîx li dar didan*

Ku sal wan derbas bû hatin sir nedan

140-*Mus'ab bin 'Umeyr e mu'ellim diçû*

Jimara sehaban gelek zêde bû

141-*Heftê û sê eshab Mus'eb dihat*

Wî xewsên Medîne înkâr jê nehat

142-*Resûl îzna eshab bi hîcret dida*

Ku îzna wî derket ji Mekkê bû cuda

143-*Resûl û Siddîq tev derketin ji mal*

Diçûn xarê Sewrê tebdîr tam kemal

144-*Ku [sê] roj tamam bûn ji wir derketin*

Xuda wan hifz kir muşrîk ji hev ketin

145-*Bismîllah digotin suwar bûn li rê*

Sefer wan dewam kir heşt şevan di rê

146-*Ew seknîn li Qubaê gehaşt wan 'Elî*

Li ser ussê teqwa mescid bû celî

147-*Bi wan rê bi rê ket ji wir sed rical*

Ew benî neccar bûn dibûn jê re xal

148-*Gehaştine Medîne bi qedrek 'ecîb*

Muferrîh dibûn ew bi mîhman xerîb

149-*Bi hîcret ummet tev li hev kom dibû*

Bi hîcret dewlet nûh qenc te'sîs dibû

150-*Ev hîcret bu mebde' bo tarîxa me*

Ew gelek muhimm e li ba ehlê me

151-*Xuda û melek tev selatan didin*

Ji bo nebîyê ummet hurmet şan didin

152-*Xuda emrê me d'ke bi selat û selam*

Bidin em li ser wî resûlê xîtam

4.12. BEHSA MERHELA MEDÎNA MUNEWWER

153-*Resûl xwust ku mu'mîn bi quwwet bibin*

Biratî te'sîs be ji hev dûr nebin

154-*Ji bo van meqsedan mescid çêdikir*

Li ba mescîda xwe suffet lê dikir

155-*Mescîda nebî bû meclîsa sehab*

Tevê 'ehd û sulh û ehkam bûn kîtab

- 156-***Sîyaset îdare diket dest nebî*
Dînê bê sîyaset wî naqis hebî
- 157-***Di mescîd Quran û sunnet deres dibûn*
Bêkes û xerîb tev lê îskan dibûn
- 158-***'Eskeran te'lîma herbê li wir didên*
Feqîhan du'atan bo xwe dên
- 159-***Bi cihada mubarek îzn ji wan re hat*
Di Bedr û Huneynê melek bi wan ve hat
- 160-***Xalîb hat di Bedrê fieta qelîl*
Li fieta kesîr ew bi du'ayê Xelîl
- 161-***Di herba Uhudê dersê zehf hene*
Di xilafa Muhemmed ezyet zêde ne
- 162-***Di xendeq cundullah melaik dihat*
Belav kir neyar tev nehişt yek civan
- 163-***Eshaban bi sur'et hucûm dan Qureyz*
Wan kuştin zilam wan bi qehr û xeyz
- 164-***Di pençê hîcretê ev herb bû tamam*
Yehûd 'ehd şikandin dibûn înqisam
- 165-***Xuda û melek tev selatan didin*
Ji bo nebiyê ummet hurmet şan didin
- 166-***Xuda emrê me d'ke bi selat û selam*
Bidin em li ser wî resûlê xîtam

4.13. BEHSA SULHA HUDEYBIYE DIGEL FETHA MEKKÊ

- 167-***Bi Resûl re hezar û çar sed heb refîq*
Bo 'umra mubarek diçûn Beyt 'Efîq

- 168-***Dihatin Hudeybê li wir îskan dibûn*
Go wî neçne Beytê xeberdar dibûn
- 169-***Sefirê Qureyşa dihat ba Resûl*
Li ser çend esasan wan sulh kir qebûl
- 170-***Bi zahir esas zehf di 'eleyhê me bûn*
Di batin tev xeyr bûn ji me r' hedyê bûn
- 171-***Mu'mînê veşartî xwe zahir kirin*
Du'atê îslamê teblîx dan kirin
- 172-***Ew husnê muhkemê Xeybera Yehûd*
Ji dest wan diçûn tev ew in bê 'uhûd
- 173-***Ew qewmê leîmê bêbextê hesûd*
Ji Hîcazê diderket li Şam kir qu'ûd
- 174-***Puştî sulh Hudeybe ku salek diçû*
Bo 'umre qeza mu'min kardibû
- 175-***Dema ku Muhemmed kete Mekketê*
Muşrîk tev ji qehran derket ji Bekketê
- 176-***Di Mekkehê Muhemmed sê roja dima*
Wî mehr kir Mehmûne ser 'ehdê dima
- 177-***Qureyşa ew 'ehda Hudeybê şikand*
Pêyxember bi ser ve cundullah şiyand
- 178-***Bi fetha mubîn nesrullah ji wan re hat*
Roja dîne îslame ji nûh ve hilat
- 179-***Xuda û melek tev selatan didin*
Ji bo nebîyê ummet hurmet şan didin
- 180-***Xuda emrê me d'ke bi selat û selam*

Bidin em li ser wî resûlê xîtam

4.14. BEHSA HECCA MUHEMMED MUSTAFA

181-*Di sala dehan ji hîcreta xwe Resûl*

Wî heccu 'l-wida' kir hevl kir qebûl

182-*Sed û bîst hezar musliman kom dibûn*

Bi bal şetrê Ke'bê li rê kar dibûn

183-*Gelek xutbe xwundin nebîyyê kerîm*

Ji dîn tiştê elzem eyan kir rehîm

184-*Li ser teblîxa xwe şehadet stand*

Li wê der Xuda dinê me kemiland

185-*Dema wî menasik eda kir tamam*

Vegerya Medîne bi hurmet îhtiram

186-*Bi bal qewmê Rûm ve 'esker rê ve kir*

Serasker Usamê genç te'yîn dikir

187-*Werin em biçin tev Medîna Resûl*

Ef'al û îqrar û eqwal kin qebûl

188-*Rewda wî mubarek ziyaret bikin*

Siddîq û Farûq û Beqî' ji bîr nekin

189-*Muhacir Ensara bînin 'eqlê xwe*

Herin 'alema wan bi tevê rûhê xwe

190-*Belkî em bi wanan teberruk bibin*

Bi 'alema eshab têr îman bibin

191-*Heyata Muhemmed e behra muhît*

Zerreyek me yaz kir ji wî Layuhît

192-*Me hêvî ji Xuda ku qebûl kî ji me*

'Efû kî ehlê me û dostê me

193-Xuda û melek tev selatan didin

Ji bo nebîyê ummet hurmet şan didin

194-Xuda emrê me d'ke bi selat û selam

Bidin em li ser wî resûlê xîtam

4.15. WEFATA MUHEMMED MUSTEFA SELAT Û SELAM LI SER BIN

195-Puştî her kemalek zewalek heye

Bû nebyê me re ev mirin hedye

196-Di sala yazdehan di meha Sefer

Pêyxember nexweş ket dima bêmefer

197-Sêzdeh rojê tam ew li 'erdê dima

Di êşa giran de li mal 'Ayşe ma

198-Dema wî nikare îmamî bike

Emir da ku Siddîq wekalet bike

199-Dema ku ensaran nebî li pêş nedîn

Ewan bi dest girî kir xwe bêkes didîn

200- 'Ebbas hat qisseta ensar jê re kir

Bi destek 'Elîyyu fedil rê dikir

201-Di payê mubarek quwwet qet nebû

Bi destmal serê wî şidandî bû

202-Diçû ta di minber mirqatek su'ûd

Eshab tev li dorî dibûne qu'ûd

203-Bo eshaba Kewser liqa 'ehd dikir

Wesyeta muhacir û ensar dikir

204-Vegerya mala xwe xatir ku ji wan xwust

Perda xwe kişand û ehlê xwe dixwust

205-*Bi nez 'ê meşxûl bû nez 'ê wî êşand*

'Ezraîl bi şefqet rûhê wî derand

206-*Rûhê wî birin ba rebbê 'alemîn*

Bi refîqu'l e 'la re cemi' bû emîn

207-*Muhemmed ji nav me bi 'izzet diçû*

Roja wî duşenb bû Rebi' diwizda bû

208-*Li mekanê wefatê Rewde jê r' vedan*

'Elîyy û 'Ebbas wî bi heq cî didan

209-*Bi hezaran selat û selam li ser nebî*

Li ser tev kesanî di rêç wî de bî

4.16. DEWAMA WEFATA MUHEMMED MUSTAFA

210-*Sê roja cenaze dima di nav ciyan*

Te 'yîna xelîfe muhîmtir xuyan

211-*Puştî ku xelîfe hat te'yîn kirin*

Nimêj û defna wî paşê hat kirin

212-*Dema ku xelîfê resûl tinnebî*

Wî ehkamê dînê Ehmed bi cî nebî

213-*Muhemmed welewki ji nav me diçû*

Bi 'ezma sehaban dîn naqis nebû

214-*Cihada îslamê ew her tê kirin*

Bo her kes li her der teblîx tê kirin

215-*Mescid û rewda wî zîyaret dibin*

Hedîsê Muhemmed xwundin hijz dibin

216-*Muhibbê resûlê Xuda her hene*

Du'at û xuzat û heccac zêde ne

217-*Muceddîd û waris her dem nû dibin*

Qurra' û mu'ellim feqîh pur dibin

218-*Ummeta Muhemmed henîf ummet e*

Se'ya wê biratî wehdet mehbet e

219-*Ew fexra bi bavan 'irqa cahilî*

Te'essub hemiyet tev rabûn celî

220-*Îlahî di heşrê me şermî neke*

Ji dîtin cemalâ me mehrûm neke

4.17. PAŞIYA MEWLÛDA NEBÎ SELLALLAHU 'ELEYHÎ WE SELLIM TEV MÎSK Û 'ENBER

Sebebê Nivîsana Vê Mewlûdê

221-S: *Ger tu bêjî ji mewlûdan zehftir di îro mewlûd in*

Bi 'erebî turkî û kurdî çêbûne ew naqedin

222-Bi lehçê Kurmancî û Zaza tev mewlûd hene

Ma 'ne wan tev nêzê hev tên di nava wan ferqek tine

223-*Şukur lîllah ji mewlûdan tev mal û mizgeft tişşe ne*

Em ji bo mewlûda Seyda ne feqîr û hewce ne

224-C: *Ez dibêjim mewlûdê meşhûr me xwundin ser te ser*

Me nedî yek di nav ewan de li gorî şer'ê mu'teber

225-Di wan hebûn mewzû' hedîs û îftirayê pur xerîb

Qîsset û çîrok xurafe zehf hikayatê 'ecîb

226-Di wan me dî pîs îftira li zatê Muhemmed Mustefa

Li çar xelîfan li warisan zehf wan didame tam cefa

227-*Îftirayê wan kitâban bariz in wek roj 'eyan*

- Lakîn wek 'eynê riza ji wan nakî tefsîlek beyan*
- 228-Pênc 'esr zêde hene ev îftira têne kirin**
Li Ehmed û qenc warisê wî ji melan tên sehkirin
- 229-Îftira li zatê Muhemmed tê kirin li 'Ezze û Cel**
Mufterî cahil cesûr e ne wî tirs e ne wecel
- 230-Ji hezarê hîcretê ve mewlûda Ertûş heye**
Ders didin wî şêyx û seyda qîmeta wî zêde ye
- 231-Mewlûda vî şeyxê muflîs bûye uss û tam esas**
Mewlûdê mayîn diman tev mehcûr û qet nenas
- 232-Gelek mewlûdê ku çêbûn fer'e wî ne ey 'ezîz**
Mewlûdê ne d' me'na wî de tu'me wan nabî lezîz
- 233-Mewlûda Ertûş dibû te li qewmê Kurd tev baş bela**
Bi xwundina wî xas û 'amê xelqê me bûn muhtela
- 234-Çi dema Qur'an xelas kîr zarûkî me'sûm melek**
Lazim e mewlûd bixwûne nebî qet zor e gelek
- 235-Ger bi tertîl bête xwundin tevî Qur'ana kerîm**
Di van civanê çêdibin zehf îhtîşam pur 'ezîm
- 236-Wê dema mewlûda Ertûş di civat xwundin mebî**
Hedef û meqsûda wan li wir wî qebûl hasil nebî
- 237-Tête xwundin fatiheta we xatimeta wê ey 'elîm**
Nadixwundin vê kitabê xodyâ 'eqlê tam selîm
- 238-Ew fesla ewwel û sanî ji mewlûda wî bid'e ne**
Hedîs û asarê wan tev îftira pîs qisse ne
- 239-Ji Muhemmed çar xelîfan ji Hesên Şafi' Cuneyd**
Bêsened tînin riwayet ne zimam e ne tu qeyd

- 240-Dibêjin Ehmed ji qebzek nur Xuda hat xelqkirin
Masiwa 'alem ji nûr wî paşê hat peydakirin
- 241-Zatê Ehmed wekî nur e taritîyê pê radibe
Lâkin ew ne j ' nur Xuda ye bire şek ji te re çênebî
- 242-Qisseta tûbadê Adem cubbeyê Yehya di Şam
Qisseta heftê cuhuwwan mirina sed jin tamam
- 243-Tev xiyalên çîrok in ew bêsened bê huccet in
Ji vanê kitabê pur besît û bêtehqîq ew derketin
- 244-Behsa Hewwa Sare Asya Meryema 'Îmranî ye
Waqidê mecrûh muwerrix ji bona qisset rawî ye
- 245-Bi sunnetullah wek beşer tev Ehmed hat dinê
Gelek tûştê tête gotin batil in meyl nedinê
- 246-Siqqeta zêde bi şexsan ji de'wa heq em dûr kirin
Teqlîda e'ma bi seyda qelb û çe'v tam kor kirin
- 247-Ew melayên pur 'ezîz û warisên pêyxemberan
Bêdelîl û bêhuccet qet nabin bawer bi xeberan
- 248-Xwundevan û sami'e wan pîs çîrok û qissetan
Katibê wan wehm xiyalan baî'e wan bid'etan
- 249-Tev şerîkên di nav gunahê wek çiyayên pur 'ezîm
Ciyê xwe hazir dîkin tev di cehîm agrê elîm
- 250-Çi dema ev hal û wezyet li her deran zahir me dî
Wacibê weqtê me ev bû li ehlê Islam bin xwedî
- 251-Ji 'ulemayê cerh û 'edlê me cesaret tam stand
Qenc demarê Haşimê tam zulfeqar ji kalan derand
- 252-Me qerar da em qiyam kin pîs xurafan rabikin

Îftira li zatê Muhemmed red bikin teswîn nekin

253-*Bes bidin pey şeverêçkan ji riya heq wunda nebin*

Bi quwwet em rajîn sunnet em hekîm zana bin

254-*Mu'minê heq heqperest in ehlê heq destek dikin*

Koleyê huccet delîl in pîs te'essub terk dikin

255-*Hat ji Xuda tewfîq û quwwet peyde bû ew xweş kitab*

Xalis sîreta Muhemmed muhtewa tev bû sewab

256-*Me gelek hemdê Xuda kir mewlida rast bû xuya*

Bû qebûla şeyx û seyda kete destê feqiya

257-*Me teva hîvê ji Xaliq bi wî rezalet rabibe*

Bes heqaret bi ehlullah re di civatan çêbibe

258-*Dînê Islam dînê heqq e ji ehlê heq tê hînkirin*

Ji her kitêb û her mela jî nayite ezberkirin

259-*Xeflet û cehlê dewam kir dîn û dunya ji dest me çû*

Qelbê mudrik muhr dibû tam ava reş ji çevan neçû

260-*Lal dibû ezman û dev tev dengê xweş ew di guh neçû*

Em diçûn 'alema heywan hin ji me wirtir ve çû

261-*Çi dema Quran û sunnet bikevin tam hucre me*

Ehle bid'e radibin tev ehlullah tèn warê me

262-*Me teva hîvê ji Rehman em mela huşyar bibin*

Li kitab û sunneta heq daima guhdar bibin

4.18. EV TIŞTEK JI HEYATA XWUDYE MEWLÛDÊ

263-*Nazimê ewsaf kir Ehmed Mustefa*

'Ebdurrehman e ew ji neslek sefa

264-*Ji nesla Huseyn e lê şermende ye*

Ceddê wî Seyid Bilal walid Hemze ye

265-*Ew e dilşikestî feqîr e melûl*

Ew e pêr şikestî bêquwwet zelûl

266-*Bi cemî'ê zerratan dikir îbtihal*

De ku dûr nekî wî Xuda ji qenc heval

267-*Wî 'ehd e ku sunnet ecdad sax bike*

Bibê Iayiqê wan rûh wan şad bike

268-*Bibe xidmetkarê kitêba Xuda*

Wî 'ehd e ji sunnet nebî qet cuda

269-*Wî soz e ji rêça selef dûr nebe*

Ji bid' û xurafê xelef dûr bibe

270-*Li rast û li çep xwe ew qet meyl nedê*

Ji dîn û diyanet te 'wîzek medê

271-*Îlahî zerratê di wî bêxe nûr*

Wî dûr ke ji kufr û nîfaq û fucûr

272-*Îlahî bide wî sirat musteqîm*

Sîrata Muhemmed eshabê kerîm

273-*Îlahî te 'ebdê xwe zay' nekir*

Bi xeyra ecdadan wî şaş qet nekir

274-*Bi cismên 'elîl bû sihhet jê re hat*

Ji nezmê bêpar bû hezza wî dihat

275-*Feqîr û bê mal bû dibû xwey me'aş*

Wî raşte fikra rast ji nav fikrê şaş

276-*Bi rûhên muzeffer xwe mes'ûd didî*

Ewlad û zawayên salih bû xwedî

277-*Bi ruhên diçû her ser rewda şîrîn*

Zîyaret dikir wî Muhammed Emîn

278-*Selat û selam her wî tewcîh dikir*

Bey'et û îmana xwe tecdîd dikir

279-*Di her dem bi her der selatan didê*

Wî qesd e ji selatan qet te'wîz nedê

ENCAM

Serpêhatiya Wêjeya Kurdî ya Klasîk ji demên kevnare ve dest pê dike û xwediye kevneşopiyek kevnar û berhevokek mezin e. Tê fêhm kirin ku mînakên yekem ên wêjeya Kurdî di sedsala 15an de hatine nivîsandin. Di nav nimûneyên edebî yên klasîk ên kurdî de, kevneşopiya nivîsandina mewlûdê, ku nimûneyek mesnewiyê ye, paşê belav bû.

Mixabin, serpehatiya xebatên akademîk ên li ser van karan vedigere demek pir nêztirda ye. Van salên dawî, bi piranî xebatên Wêjeya Klasîk a Kurdî di bernameyên masterê de li zanîngehan dibin mijara lêkolînê.

Di vê lêkolînê de, mewlûda Seyid Molla Abdurrahman Veleî Hemze ji hêla sazûnê, naverok û wateyê ve hatiye vekolîn. Di beşa yekem de, di derbarê jiyana Molla Abdurrahman de agahdarî tete dayîn û agahdariyên cûda tene pêşkêş kirin ku wî baştir hatiye nasîn. Di beşa duyemîn a lêkolînê de, mewlûdên din ên ku bi Kurdî hatine nivîsandin hene û cîh û cûdahiya vê mewlûdê di nav wanên ku bi Kurdî hatine nivîsandin de hatiye vegotin. Di beşa sêyemîn de, xebat ji hêla sazûnê û naverokê ve hatiye analîz kirin; Taybetmendiya sazûnê û naverokê yên wekî şekil, qafiye, hunerên edebî bi berfirehî hatiye vekolîn. Di beşa çaremîn û paşîn a lêkolînê de, mewlûdê tê analîz kirin. Di qonaxa analîzê de, her dabeş bi rengek cûda hate xebitandin, latînbûna cotbendan bi Kurdî û wergerandinên wan ên Tirkî hatin dayîn. Di dawiya her beşê de, tiştê ku serî di warê mijarê de vedihewîne bi kurtahî tê vegotin.

Ev lêkolîn ji ber ku girîng e ku ew mewlûda Seyîd Molla Abdurrahman Veleî Hemze bi çavekî baldar û ji hêla akademîk ve hatiye vekolandin. Tê hêvîkirin ku ev lêkolîn beşdarî alîkarên akademîk ên pêşerojê bibe û di vî warê de li ber xebatên nû rê vebike.

ÇAVKANÎ

- Adak, A. (2014). *Despeka Edebiyata Kurdi ya Klsasik*. İstanbul: Nûbihar Yayınevi.
- Agitoğlu, N. (2015). *Molla Hüseyin Bâtevî'nin Şiirlerindeki Hadisler Üzerine Bazı Değerlendirmeler Beytüşşebap Ve Molla Hüseyin Batevî Sempozyum Bildiriler*. İstanbul: Şırnak Üniversitesi Yayınları.
- Alyılmaz, S. (1999). *Mevlit ve Türk Edebiyatında Mevlit Türü*. Erzurum: *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*.
- Aslanoğlu, O. (2011). *Çok Dilli Sözlük- Ferhenga Pir Zimani*. İstanbul: Alağaoğlu Matbaacılık.
- Cebecioğlu, E. (2009). *Tasavvuf Terimlerive Deyimleri Sözlüğü*. İstanbul: Ağaç Yayınları.
- Çelebioğlu, A. (1998). "Türk Edebiyatında Manzum Dinî Eserler". İstanbul: *Eskî Türk Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*.
- Dilçin, C. (1999). *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*. Ankara: TDK Yayınları.
- Doski, İ. (2015). *Beytüşşebap ve Molla Hüseyin Batevi Sempozyum Bildirileri*. İstanbul: Şırnak Üniversitesi Yayınları No 5.
- Ekmen, A. (2013). *Mewlûda Fexrê 'Alemê Muhammed*. Diyebakır: Seyda Kitapevi
- Ertekin, Z. (2011). *Di Edebîyata Me de Mewlûd û Rûberûkirina Mewlûdên Pêşîn ên Kurdî û Tirkî. Hakkâri Üniversitesi Uluslararası Kürdoloji Konferansı Bildirileri*.
- Ertekin, Z. (2015). *Mela 'Eliyê Baqustanî û Mewlûda Wî Mukaddime*. doi: 11-19059/mukaddime.41484. (Erişim Tarihi: 04.05.2021).
- Ertekin, Z. (2015). *Mewlûda Mela 'Eliyê Baqustanî (Metn û Lêkolîn)*. Van: Lorya Yayınları.
- Ertekin, N. ve Z. Ertekin (2017). *Kurtedîroka Mewlûdnameyên Kurdî Şarkiyat. ICSS'17 Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi/International Congress of Social Science* (Erişim Tarihi: 07.04.2021).
- İlhan, Z. (2016). *Mewluda Mela Hüseyne Bateyi*. İstanbul: Avesta Yayınları.
- İmam, N. (2016). *Riyazü's Salihin, Cilt 2*, İstanbul: Kampanya Yayınları.

- Karacan H. ve N. Aykut (2015). Mele Hüseyin Bateyî'nin Mevlid-i Nebî Adlı Eseri ile Mele Süleyman Kurşun'un Mevlida Pêxember Adlı Eserinin Karşılaştırılması. *Bingöl Üniversitesi Yaşayan Diller Enstitüsü Dergisi* Yıl 1, Cilt 1, Sayı 2.
- Kaşani, A. (2004). *Tasavvuf Sözlüğü*. "Halvet". D. Ekrem (çev.). İstanbul: İz Yayıncılık
- Kızıl, H. (2012). Diyarbakır ve Çevresinde Yazılmış Mevlitlerin Konularına Göre Tasnifi Denemesi. *E-Şarkiyat İlmî Araştırmalar Dergisi*, Sayı VII.
- Kızıl, H. (2015). Ceribandinek Li Ser Senifandina Mevlûdên Kurdiya Kurmancî L1 Gorî Mîjarên Wan". *International Journal of Kurdish Studies*, No 1.
- Kur'an-ı Kerim. *Elmalılı Hamdi Yazır Meali*. İstanbul: Seda Yayıncılık.
- Kurnaz, C. (2009). *Açıklamalı Divan Şiiri Sözlüğü*. İstanbul: H Yayınları.
- Kurşun, S. (2010). *Mewlûda Pêxember*. İstanbul: Weşanên Berojê.
- Ok, D. (2020). *Yahya Bin Bahşi Mevlid*. Edirne: Edirne Gazetecilik ve Natbaacılık Ltd. Şti.
- Okiç, M. (1995). Çeşitli Dillerde Mevlidler ve Süleyman Çelebi Mevlidinin Tercemeleri. *Atatürk Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi*, Sayı 1.
- Öztürk, M. (2018). *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* Cilt 11, Sayı 56, www.sosyalarastirmalar.com (Erişim Tarihi: 12.04.2021).
- Pala, İ. (1995). *Divan Şiiri Sözlüğü*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Pekolcay, N. (2005). *Süleyman Çelebi, Vesiletü'n-necat: Mevlid*. İstanbul: Sufi Kitap.
- Sadinî, X. (2015). *Mela Huseynê Bateyî Jiyan*, Berhem û Helbestên Wi, İstanbul: Nûbihar Yayınları.
- Sadinî, X. (2015). *Beytüşşebap ve Molla Hüseyin Batevî Sempozyum Bildiriler*. İstanbul: İlbey Matbaa Şırnak Üniversitesi Yayınları.
- Samsakçı, S. Y. (2010). *Hafî'nin Mevlidi (el-kevkebü'd-dürriyye fi mevlid hayr'l-beriyye ve Tahlili)*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi SBE.
- Sema, G. (2013). *Âşık Nevrûzî Mevlidi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gaziantep Üniversitesi SBE.
- Taş, Ç. (2013). *Waneyen Reziman û Rastnivîsa Kurmancî*. İstanbul: Berdan Matbaası.

- TDV İslâm Ansiklopedisi (1989). İstanbul Diyanet Vakfı Yayınları. Cilt 2, *Atatürk Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi*, Sayı 1.
- Tıraşçı, M. (2013). Güneydoğu Ve Doğu Anadolu Çevresinde Arapça, Kürtçe, Zazaca Mevlidler Ve Müzikal Olarak İcra Ediliş Tarzları. *Cuhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Cilt 17, Sayı 2.
- Yüksel, M. (2015). *Beytuşşebap ve Molla Hüseyin Batevi Sempozyum Bildirileri*. İstanbul: Şırnak Üniversitesi Yayınları No 5.

PÊVEK -1

“MEWLÛDA FAXRÊ ‘ALEMÊ MUHAMMED (S.A.)” TÜRKÇE ÇEVİRİSİ

1. MUHAMMED MUSTAFA MEVLİDİNE BAŞLANGIÇ

- 1- Bismillah ederek başlarım mevlide Allah’ın rahmeti ile gördük hidayet.
- 2- İyi vasıfların güzel övgülerini alemlerin Rabbi için söyleriz.
- 3- Hürmetle selat ve selamlarımız söyleriz ümmetin şefaataçisine.
- 4- Nebinin ailesine, ashabına ve onun yolunda gidenlere selat ve salamlar yağdırın.
- 5- Amacımız güzel bir mevlit hazırlamak söylemimizle bunu süslemektir.
- 6- Hikâye, hurafa ve hayal katmadan Muhammed’in ahlakını baş tacı etmeliyiz.
- 7- Allah’ın ihsanı ile bu günlerde hidayet peygamberini hatırlamaya bir vesiledir.”
- 8- Mevlit yemeği vermek sünnet olmasada çirkin bidatta değil, güzel bidattır.
- 9- Gelin hep beraber gidelim mübarek kabire, ziyaret edelim o latif zatı.
- 10- Selat ve dualarımızı dâhil ederek biatımızı ve imanımızı yenileyelim.
- 11- Bütün zerrelerimizle gür bir seda verelim, Allah bizi Hz. Ahmet’ten uzak etmesin.
- 12- Biz söz verelim ki sünneti ihya edelim, olalım salih insan ki Ahmed’in ruhu şad olsun.
- 13- Allah ve melek selat getirerek, ümmetin Nebisine yardımlarını esirgemiyorlar.
- 14- Allah’ın emridir bu selat ve selam getirmemiz icap eder son Resül’e.

2. MUHAMMED MUSTAFA’NIN HAYATI VE RİSALETİ

- 15- Hz. Muhammedi’in hayatı büyük bir bütünlük içinde, nasihat, ibret ve faydayla doludur.
- 16- Hz. Muhammed âlem için bir nimettir, bir başına büyük bir ümmettir.
- 17- Hz. Muammed tüm canlılar için rahmettir, O’nun süreti zezem, kevser ve şerbettir.
- 18- Hz. Muhammed tüm müminler için rahmettir, bu dünyada onlar için bir güçtür.

19- Hz. Muhammed insandır fakat bizim gibi insan değildir, biz taş misali isek O yakut misalidir.

20- Hz. Muhammed attar misali her koku onda mevcuttur, o gül bahçesidir gülün her çeşidi onda mevcuttur.”

21- Allah ve melek selat getirerek, ümmetin Nebisine yardımlarını esirgemiyorlar.”

22- Allah’ın emridir bu selat ve selam getirmemiz icap eder son Resül’e.

3. MUHAMMED MUSTAFA’YI TANIMAK VE SEVMEK VACİPTİR

23- Kura-an, sünnet ve ahlakı iyi bil, Hz. Muhammed’i(sav) ahlakı ihmal etmeyesin.

24- Allah Kur-an’da yemin ediyor, şüphesiz ki sen de peygamberlerdensin.

25- Sen doğru ve hakk yoldasın, sen yüce ahlaka sahiptin.

26- Sen âlemlere rahmetsin, sen resüllerin sonuncusun.

27- Yedi yüz bin hadisin hepsi Ebu Zürr’e’nin göğsünde muhafaza ediliyordu.

28- Tarihi ispat kitapları çoktur, bunların hepsi kitapçılarda sergleniyor.

29- Eğer bir milyar lisan olsaydı, tüm o dillerle peygamberi anlatırlardı.

30- Hz. Muhammed’in fitratında kötülük yoktur, kemale ermişliğin sıfatları onda çoktur.

31- Kendi nefsin daha çok peygamberi sev, onu kaidelerine ters düşen hiçbir şeyle asla amel etme.

32- Onun sünnet ve şeriatından ayrılma, tüm bu hurafe ve bidatları onun dininden uzak tut.

33- Ahmed’in zatını sevmek sana vaciptir, o başarımızın ve kurtuluşumuzun vesilesidir.

34- Onun sevgisi Allah Azze ve Celle’nin sevgisidir, ona itaat Allah Zül Kemal’iye itaattir.

35- Allah ve melekler selat getirerek, ümmetin Nebisine yardımlarını esirgemiyorlar.

36- Allah'ın emridir bu selat ve selam getirmemiz icap eder son Resül'e.

4. MUHEMMED MUSTAFA'NIN ÇOCUKLUĞU

37- Hz. Muhammed yeryüzüne gelmeden önce, millet unutmuştu âlemlerin Rabbini.

38- Güçlü – zayıf herkes köle seviyordu, onlar kız çocuklarını diri diri toprağa gömüyorlardı.

39- Onlar babalarının eşleriyle evleniyorlardı, iki kız kardeşle aynı anda evleniyorlardı.

40- Küfür, şirk, zorbalık zülüm vardı, Kâbe'de heykeller doluydu.

41- Bu karanlık asırda, fil olayında ki fetret vaktinde.

42- Muhammed Emin şirin Meke'de tabii bir şekilde dünyaya geldi.

43- Annesin rüyası ve İbrahim'in dausıyla, İsa peygamberin Ahmed isminin müjdesiyle geldi.

44- Âmine otuz gün onu emzirdikten sonra, istiyordu ki onu Mekke dışına çıkarmayı.

45- Beni Saadlı Halime oldu sütannesi, Muhammed'in vesilesiyle evleri bereketle doldu.

46- Tam beş yıl kaldı Saad'te, ilk kez göğsü burada açıldı.

47- Onlar bu korkuyla getirip annesine teslim ettiler, annesini çok memnun ettiler.

48- Mekke'de bir yıl kaldıktan sonra, bir aydan kısa bir süreliğine Medine'ye gittiler.

49- Allah ve melekler selat getirerek, ümmetin Nebisine yardımlarını esirgemiyorlar.

50- Allah'ın emridir bu selat ve selam getirmemiz icap eder son Resül'e.

5. MUHEMMED MUSTAFA'NIN GENÇLİĞİ

51- Dönüşte kaldılar Ebvada bir gece, Âmine annemiz vefat etti.

52- Muhammed dedesine sığındı, iki yıl onun himayesinde kaldı.

53- Muhammed babasından, annesinde ve dedesinden yetim kaldı, amcasının himayesine girdi.

54- O kırk iki yıl peygamberi korudu, fakat iman etme nesip olmadı amcasına.

55- Ömrünü on ikisinde ticarete başladı, ta Basralara kadar gitti amcasıyla.

56- Mekke’de çabanlık yaptı, çok güzel otlatıyordu hayvanları çöllerde ve dağlarda.

57- O doğruluk ve dürüstlikle nam salıyordu, Muhammed Emin olarak gür bir seda veriyordu.

58- Hatice akıllı, soy ve neseb sahibiydi, edeple ona evlilik teklif etti.

59- Onlar gittiler onu amcasından istediler, onlarda yirmi deve mehir parasını biçtiler.”

60- Onlardan altı zarif evlat geldi dünyaya, hepsinin hayatı çok temiz geçti.

61- İffet timsali Hatice güzel lisana sahipti, Cebrail ona getiriyordu Rabbinden selamlar.

62- O zamanın en iyi örnek kadınıydı, ondan iyisi kızı Fatıma’ydı.

63- Allah ve melekler selat getirerek, ümmetin Nebisine yardımlarını esirgemiyorlar.

64- Allah’ın emridir bu selat ve selam getirmemiz icap eder son Resül’e.

6. MUHAMMED MUSTAFA’YA NÜBÜVETİN GELİŞİ

65- Mübarek ömrü erdi kırka, halvet ona çok tatlı geldi bal misali.

66- Gidip Hira Dağı’nda halvete giriyordu, bu halvetle kendini günahkârlardan uzak tutuyordu.

67- Zikir ile fikir ile kalbi temiz oluyordu, Allah’ın vahyi için hazır oluyordu.

68- Ömrünün kırkında bir pazartesi akşamı, Cebrail Emin ona vahi getirdi.

69- O önce getirdi Alak Süresini, okudular yaratanın adıyla.

70- Muhammed bu ayetlerle aceleyle geldi, bedeni titriyordu korku ve heybetten.

71- İffetin timsali Hatice ona teselli veriyordu, ona hatırlatıyordu güzel ahlakını.

72- Sen yardım ediyordun muhtaçlara, Haydi kaldır bu düşünlerin yükünü.

73- Karşılıksız yiyecek veriyordun aç olanlara, kazandıklarını veriyordun yetim ve öksüzler.

74- Misafirlerini yiyecek ve ikramlarla uğurlardın, Allah'yemin olsun hiç eksilmezdi.

75- Allah Ahmed'i hiç ihmal etmedi, Muhammed'in şeytanını ona esir kıldı.

76- Gelin iç sesimize kulak verelim, Muhammed'in ahlakıyla vasıflanalım.

77- Diyordu yemin edelim Allah Azzeve Cell'ye, o güzel yolun izini kaybetmeyelim.

78- Allah ve melekler selat getirerek, ümmetin Nebisine yardımlarını esirgemiyorlar.

79- Allah'ın emridir bu selat ve selam getirmemiz icap eder son Resül'e.

7. MUHEMMED MUSTAFA'YA RİSALETİN GELMESİ

80- Faydalı olması için Allah bir müddet vahyi kesti, Muhammed için zaman kor bir ateşe döndü.

81- Vahiyden ayrı kalmak oldukça zahmettir, Cebrail'den uzak durmak ayrı bir eziyettir.

82- Allah vahyi göndererek ona cefa vermedi, Cebrail risaletin müjdesiyle geldi ona.

83- Yüce ve kudretlinin emriyle vahiy geldi, önce Müzzemmil ve sonra da Müddesir geldi.

84- Bu sürelerin varlığı ona oldu iki kanat, hünerli bir şekilde başladı davete.

85- Müzzemmil'de ibadet ve kıraat vardı, Müddesir emirlerle doluydu.

86- Davetsiz ibadet ruhbaniyettir, davasız ibadet aşırılıktır.

87- Müslümanlık ikisiyle beraber olamaz, bu da yaratılışa aykırıdır.

88- Uyar emriyle nebi davasına başladı, ilkin hak davasına kendi evinde başladı.

89- Hatice ve Resül'ün kızlar ve mahiyetindekiler, şehadet getirerek İslamı kabul etiler.

90- Ali, Zeyid ve Sıddık Resül'ü şahlandıldılar, Muhammed'in risaletini tam kabul ettiler.

91- Risaletin başında on emir vardır, bunun tatbikine ve korunmasına müminlerin ihtiyacı vardır.

92- Allah ve melekler selat getirerek, ümmetin Nebisine yardımlarını esirgemiyorlar.

93- Allah'ın emridir bu selat ve selam getirmemiz icap eder son Resül'e.

8. MEKKE DÖNEMİ EZİYET DÖNEMİYDİ

94- Muhammed olduktan sonra resül, İslam davası için artık her şey tamamıdı.

95- Gece, gündüz, gizli, aşikâr dost ve düşmanlarına yaydı davasını.

96- Bu istisnasız davayı başlattılar, gelen eziyetleri sabırla karşıladılar

97- Cebrail O'na Allah'ın kalk ve yakın akrabalarını uyar emrini getiriyordu.

98- Çıktı Sefa'ya çevresine toplananları, uyardı ve korkuttu cehennem ile.

99- Fesde' emri ile açıktan tebliğe başladı, ataların dini ve putlar büyük bir günahtır.

100- Ne zaman ki o sahabeler dirençle karşılarında bulundular, vahşice ve acımasızca saldırdılar.

101- Ateşle yakarak ve daha nice çeşitli işkencelere maruz kalıyorlardı sahipsiz kimseler.

102- Sümeyye ve Yasir hepsi şehit oldular, 'Ammar, Ğebab ve Bilal mücadeleye devam ettiler.

103- Sahabelerin sayısı kırka ulaşınca Ömer'in İslama girmesiyle müşrikleri sıkıntıya soktu.

104- Cahil Ebu Cehil hakaret ediyordu, Ahmed'in kafasını kırıp kırmızı kana buluyordu.

105- Bu hakaretlere içerlenen Hamza iman etti, Hamza'nın İslama girmesiyle Resülün morali yükseldi.

106- Allah ve melekler selat getirerek, ümmetin Nebisine yardımlarını esirgemiyorlar.

107- Allah'ın emridir bu selat ve selam getirmemiz icap eder son Resül'e.

9. NECAŞİ'NİN ÜLKESİNE YAPILAN HİCRET

108- Tebliğin beşinci yılında, Resül sahabelerine hicret iznini verdi.

109- Necaşi'nin yanına gidenler tam kurtulmuşken, Küreyşliler onları takipteydiler.

110- Altın işlemeli elbiseler ve hediyelerle geldiler, Necaşi'den onları geri istediler.

111- Onları bize ver diyorlardı, getirdikleri yeni din; şirk değil, Yahudi ve Nesrani dini de değil.

112- Necaşi emir verdi hazırlanmaları için, onların dinini sorgulamak için.

113- İyi bir hatip olan Cafer Teyyare, davalarını güzel bir üslupla beyan etti.

114- Meryem Süresinin ilk ayetlerini korkusuzca ve cesurca okudu.

115- Kur-an'ın bu ayetleri onları çok etkiledi, garip ve acınaklı bir ağlama onları tuttu.

116- Muhammed ve İsa'nın bir olduğunu söylediler, ikisinin de aynı kaynaktan beslenen birer nur olduğunu söylediler.

117- Necaşi Allah'a yemin ederek onları koruyacağını ve istedikleri kadar burada kalabileceklerini söyledi.

118- Necaşi Küreyşlilerin hediyelerini geri vererek onları ülkesinden kovdu.

119- Necaşi bir mümin olarak öldü ve cenaze namazı gıyaben Medine'de kılındı.

120- Allah ve melekler selat getirerek, ümmetin Nebisine yardımlarını esirgemiyorlar.

121- Allah'ın emridir bu selat ve selam getirmemiz icap eder son Resül'e.

10. MUHEMMED MUSTAFA'NIN MİRACI

122- Müşrikler tam bir ambargo uyguladılar, istiyorlardı ki Muhammed onlara tam teslim olsun.

123- Tam üç yıl süren bu ambargo yıllarında amcasını ve eşi Hatice'yi kaybetti.”

124- Peygamber desteksiz ve himayesiz kaldı, kızları ve çocuklar anne vatanından mahrum kaldılar.

125- Onların vefatıyla hüznün çok artı ve o yıla hüznün yılı denildi.

126- Muhammed Zeyid ile beraber Taif'e gittiler, Sukeyfililer onlara çok kötü muamele ettiler.

127- O mübarek vücut darbelerle karardı ve morardı, ayaklarından kanlar akıyordu.

128- Bir üzüm bağına kendilerini atarak kurtardılar, onlara dua ederek Allah'a havale etti.

129- İsrâ ve Miraç ile taçlandı, ayeti kubra ile gönlü şad oldu.

130- Bu büyük ödülle yorgunluğu gitti, yeni bir döneme kapılar açılmış oldu.

131- Miraçta farz oldu beş vakit namaz, bunları geciktirmeden zamanında kıl.

132- Bunları okumak zikir, dua ve salavat hediye niteliğinde seçme birer ameldir.

133- Bakara Süresinin son iki ayeti Allah'ın ihsanıdır, oku ve ezberle.

134- Miraçla tam tanıdık peygamberi, canımız, malımız ve evladımız ona feda olsun.

135- Allah ve melekler selat getirerek, ümmetin Nebisine yardımlarını esirgemiyorlar.

136- Allah'ın emridir bu selat ve selam getirmemiz icap eder son Resül'e.

11. MEDİNE'YE YAPILAN HİCRET

137- Peygamber bir devlet kurmak için çok gezdi, gizli ve açık herkesten destek istedi.

138- Akabe'de Hazreçlileri tanıdı, onlara Kur-an'ı okudu ve onlardan destek istedi.

139- İmanla döndüler ve tebliğe başladılar, bir yıl sonra sır vermeden tekrar geldiler.

140- Musap Bin Ümeyir onlarla öğretmen olarak geri döndü, sahabelerin sayısı giderek artmıştı.

141- Yetmiş üç eshapla beraber Musap döndü ve istiyorlardı ki hep beraber Medine'ye dönmeyi.

142- Resül ahabına hicret için izin verdi, kendisine de izin çıkınca Mekke'den ayrıldı.

143- Resül ve Sıddık beraber çıktılar evden, tedbir amacıyla Sevr Dağı'ndaki mağaraya gittiler.

144- Üç gün sonra buradan ayrıldılar, onları Allah koruyordu. Müşrikler birbirlerine düştüler.

145- Bismillah diyerek yola çıktılar, yolculukları sekiz gece devam etti.

146- Onlar Kübaa'da durdular, burada Ali'de onlara yetişti ve burası Müslümanlar için önemli bir mekân oldu.

147- Burada Beni Neccar'dan yüz adam da ona eşlik ettiler ki bunlarla daha sonra sıkı akrabalık kuracaklardır.

148- Bir müddet sonra Medine'ye ulaştılar, bu misafirleri huzur içinde karşıladılar.

149- Hicretle ümmet onun etrafında toplandı ve yeni bir devlet kurmak gerekiyordu.

150- Bu hicret bizim için bir başlangıç oldu ve inananlar için çok mühüm bir olaydır.

151- Allah ve melekler selat getirerek, ümmetin Nebisine yardımlarını esirgemiyorlar.

152- Allah'ın emridir bu selat ve selam getirmemiz icap eder son Resül'e.

12. MEDİNE-İ MÜNEVVER DÖNEMİ BAHSİ

153- Resül müminlerin tek güç olmalarını istiyordu, kardeşlik tesis etmek istiyordu.

154- Bu amaçla bir mescid inşa etti ve yanınada Suffe'yi yaptı.

155- Peygamber mescidi sahabelerin toplanma ve karar alma yeri oldu.

156- Nebinin elleriyle burada siyaset idare ediliyordu, siyasesiz din eksik olurdu.

157- Bu mescitte Kur-an ve sünnet öğretiliyordu, kimsesizler için de barınma yeri idi.

158- Askerler harp taktiklerini burada alıyorlardı. Öğrenciler ilim için burada toplanıyorlardı.

159- Kutlu cihat için onlara izin çıktığında, Bedir ve Hüneyn'de melekler onlara yardıma geldiler.

160- Halil'in duasıyla Bedir'de bu küçük topluluk büyük topluluğa galip geldi.

161- Uhud Savaşı'nda ibret çoktur, çünkü Muhammed'e muhalif olmak zarardır.

162- Hendek'te Allah'ın askerleri, melekleri geldiler ve dağıttılar düşman topluluğunu.

163- Sahabeler süratle Küreyişlilere saldırdılar, onları gam ve kahırla öldürdüler.

164- Hicretin beşinde bu savaş tamamlandığında onların birlikleri bozuldu ve parçalandılar.

165- Allah ve melekler selat getirerek, ümmetin Nebisine yardımlarını esirgemiyorlar.

166- Allah'ın emridir bu selat ve selam getirmemiz icap eder son Resül'e.

13. HUDEYBİYE BARIŞI VE MEKKE'NİN FETHİ

167- Resülle beraber bin dört yüz arkadaşı umre yapmak için Beytil Atik'e gidiyorlardı.

168- Hüdeybiye'de dururken Beyte gitmemeleri için kendilerine haber geldi.

169- Küreyşin elçisi geldi Resülün yanına, birkaç esas üzerine anlaştılar.

170- Dış görünürde bu anlaşma müslümanların aleyhinde görünse de esas itibarıyla müslümanların lehineydi.

171- İslamın devetiyle gizli Müslümanlar kendilerini açığa vurmaktan çekinmediler.

172- Yahudiler tahakküm kurdukları o güzelim Hayber'i savaşız kaybettiler.

173- O hain ve kıskanç kavim Hicaz'dan çıkıp, Şam'a yerleştiler.

174- Hüdeybiye'den bir yıl sonra müminler kazaya bıraktıkları umreyi yapmak istiyorlardı.

175- Muhammed Mekke'ye girdiği vakit, müşrikler hepsi kahır olarak Mekke'den çıktılar.

176- Muhammed üç gün Mekke'de kaldı, burada Mehmune'yle nikâh kıydılar.

177- Kureyşliler Hüdeybiye ahdini bozunca Peygamber onların üzerine Allah'ın askerlerini gönderdi.

178- Allah'ın kutsal müjdeleyici ayetleri gelince İslamın bayraktarlığı yeniden yükseldi.

179- Allah ve melekler selat getirerek, ümmetin Nebisine yardımlarını esirgemiyorlar.

180- Allah'ın emridir bu selat ve selam getirmemiz icap eder son Resül'e.

14. MUHAMMED MUSTAFA'NIN HACCI

181- Resulullah hicretin onuncu yılında Veda Haccı yapmaya karar vermişti.

182- Yüz yirmi bin Müslüman toplanmıştı, Kâbe için yollara düşmüştü.

183- Nebi çok hutbe okuyarak din hakkında elzem konulara değindi.

184- Dinin kemâle erdiğini söyledi ve kendi tebliği için şahitlik aldı.

185- Önemli vecibeyi yerine getirince, saygı ve itibar içinde Medine'ye döndü.

186- Rum güçleri üzerine Usame'nin komutasında bir askeri kuvvet gönderdi.

187- Gelin hep beraber Resül'ün Medine'sine giderek imanımızı tazeleyelim.

188- Sıddık ve Bekir'i yâd ederek mübarek Kabr-i Şerif'i ziyaret edelim.

189- Muhacir ve Ensar'ı aklımıza getirerek onların ruh âlemine gidelim.

190- Sahabelerin gerçek âlemini bilirsek, belki bunlardan bir güzellik buluruz.

191- Muhammed'in hayatı bir deryadır. Biz sadece bir noktasını ele aldık.

192- Allah'tan bunu bizden kabul buyurmasını, aile ve dostlarımızı affetmesini diliyoruz.

193- Allah ve melekler selat getirerek, ümmetin Nebisine yardımlarını esirgemiyorlar.

194- Allah'ın emridir bu selat ve selam getirmemiz icap eder son Resül'e.

15. MUHAMMED MUSTAFA'NIN VEFATI

195- Her güzelliğin bir sonu olduğu gibi nebi için ölüm bir hediye oldu.

196- Sefer'in on beşinde Peygamber acımasız bir hastalığa düştü.

197- Tam on üç gün Ayşe'nin yanında hasta olarak yattı.

198- İmamlık yapamadığı zamanlarda Sıddık'ın imamlık yapması için emir verdi.

199- Ensarlar Resül'ü önde görmeyince kendilerini kimsesiz zannederek ağlamaya başladılar.

200- Abbas gelerek ona Ensar'ın durumunu anlattı, o da Ali'yi gönderiyordu.

201- Mübarek ayaklarında kuvvet kalmamıştı, bir mendil ile başını sımsıkı bağlamışlardı.

202- Minberde yüksek bir yere çıktı, ashabı etrafında toplanarak sesizce oturdular.

203- Tüm ashabı için birlikteliğin önemi için Ensar ve Muhair'e vasiyette bulundu.

204- Onlardan hatır isteyerek evine döndü, perdeyi çekerek ehl-i beytini istedi.

205- Acı içerisinde can çekişmeyle meşgul iken Azrail O'nun canını şefkatle aldı.

206- Güzel ve emin bir arkadaşlık ile ruhunu Âlemlerin Rabbi'ne götürdüler.

207- Rebiülevvelin on ikisinde pazartesi günü Muhammed izzetle aramızdan ayrıldı.

208- Vefat ettiği yerde ona ravza hazırladılar, Ali ile Abbas onu toprağa verdiler.

209- Binlerce selat ve selamlar onu ve onu yolunda gidenlerin üzerine olsun.

16. MUHAMMED MUSTAFA'NIN ÖLÜMÜNÜN DEVAMI

210- Üç gün cenaze yatakta kaldı, halifenin tespiti daha önemli görünüyordu.

211- Halifenin tayininden sonra namaz ve defin işlemlerine geçildi.

212- Eğer Resul'ün halifesi yoksa Ahmed'in dininin hükümleri yerine getirilemez.

213- Muhammed aramızdan ayrıldıktan sonra sahabelerin mücadelesiyle dinde eksiklik kalmadı.

214- İslam dininin cihadı için her vakit tebliğ yapılıyordu.

215- Onun mescidi ve "Kabr-i Şerif"i ziyaret ediliyordu, hadisleri okunup ezberleniyordu.

216- Allah Resül'ünün sevenleri çoktur, davetçi ve mücahitleri her dönem bulunmaktadır.

217- Vâris ve müceddidlerin her zaman var oldu. Âlim ve öğrenciler sürekli çoğalmaktadır.

218- Muhammed'in ümmeti haniftir, amacı kardeşlik ve muhabettir.

219- Atalarının câhilliği ve taassubu ebediyen kalktı.

220- Ya Rabbi mahşerde bizi utandırma, nur cemalini görmekten bizi yoksun bırakma.

17. NEBİ MEVLİDİNİN SONU MİSK VE 'AMBERDİR BU MEVLİDİN YAZILMA SEBEBİ

221-S: Eğer sorarsanız mevlitlerin sayısı çok fazladır, Arapça, Türkçe ve Kürtçe ve daha bitmeyen örnekleri var.

222- Kurmanci ve Zazaca mevlitler de vardır, manaları birbirine çok yakındır, aralarında fazla fark da yoktur.

223- Allah'a şükürler olsun ki evler ve camiler mevlitlerle doludur, Seyda'nın mevlidine ne ihtiyacımız var.

224-C: Tüm meşhur mevlitleri teker teker okuduk, fakat onları dini açıdan itibarlı görmedik.

225- Onlarda uydurulmuş hadis, ilginç iftiralar, hurafe ve masallar çoktur.

226- Onlarda Muhammed Mustafa'ya atılan pis iftiralar, dört halifeye ve âlimlere atılan iftiralar bizi rahatsız ediyordu.

227- Bu iftiralar gün gibi âşikâr iken onlardan herhangi bir açıklama veya düzeltme gelmedi.

228- Beş asırdan fazladır bu iftiralar yapılmaktadır, Ahmed'in ve O'nun iyi varisleri mollalardan duyulmaktadır.

229- Allah katında Muhammed'in şahsına bu iftiraları yapan cahil cesurlarda korku ve çekince yoktur.

230- Hicri bin yıldan beri Ertuşi'nin mevlidi var, şeyhler ve mollalar bunu ders olarak okuturlar ve değeri de fazladır.

231- Bu müflis şeyhin mevlidi tam şah eser olmuşken diğer mevlitler terk edilmiş ve tanınmamış.

232- Mevlitlerin çoğu ona dayandırılıyor, onun bir dalıdır ve bu yolda yazılanlarda edebi bir tat yoktur.

233- Ertuşi'nin mevlidi Kürtler için bir baş belası oldu, özelden genele herkes bağımlısı oldu.

234- Melek yüzlü çocuklar Kuran'ı öğrendikten sonra mevlidi okumaya ve öğrenmeye başladılar.

235- Eğer toplumda Kuran'ı Kerim hakkıyla okunsa güçlü ve ihtişamlı bir topluluk oluruz.

236- Ertuşi'nin mevlidi ne zaman ki bir toplulukta okunmaz ise onların

(Ertuşi gibilerin) amaç ve gayeleri kabul olmaz.

237- Akıselim olanların bir fatiha okumaları bu kitapları okumalarından daha iyidir.

238- Bu mevlidin ilk ve son bölümleri hepsi bid'attır, hadisler ve isnat edilenler kabul edilemez kıssalardır.

239- Muhammed'den dört halifeye ve Hasan, Şafi, Cüneyid'e kadar getirilen rivayetlerin hepsi senetsiz, teminatsız ve asılsızdır.

240- Ahmed'in Allah'ın nurundan yaratıldığını ve diğer âlemlerin sonradan yaratıldığını söylüyorlar.

241- Ahmed'in kendisi nur gibidir, karanlıklar onunla kalkar, lakin o Allah'ın nurundan yaratılmamıştır ve onun ortağı yoktur.

242- Âdem'in tövbesi, Yahya'nın Şam'daki cübbesi, yetmiş yahudi ve yüz kadının öldürülmesi kıssalarının tamamı uydurmadır.

243- Hepsi senetsiz dayanaksız hayal, hikâyelerdir, bunlardan basit ve tahkiksiz eserler ortaya çıktı.

244- Hz. Havva, Hz. Sare, Hz. Asya ve İmran kızı Meryem'in bahsindeki hikâye Vaki Mecruh'tan rivayet edilmiştir.

245- Sünnetullah çerçevesinde Ahmed dünyaya geldi, söylenenlerin çoğu batıldır ve meyil vermeyin.

246- Şahısların üzerindeki aşırılık bizi haktan uzaklaştırdı, bu taklit ile kalp ve gözler kör oldu.

247- Peygamberlerin değerli varisleri olan bu mollalar delilsiz ve dayanaksız inanmazlar bu söylenenlere.

248- Bu uyduruk kitapların dinleyicileri ve okuyucuları bidata bağılıdır.

249- Büyük dağlar gibi olan bu günahlara ortaklıklar ve cehennem ateşinde yerlerini ayarlıyorlar.

250- Ne zamanki bu hal ve vaziyeti her yerde gördüysek İslam dinine sahip çıkmalıyız.

251- Ulemadan eleştiri ve cesaret alarak Haşim'in iyi damarıyla kılıçları kınından çıkardık.

252- Muhammed'e yapılan iftiraları ortadan kaldırmak için başkaldırmaya karar verdik.

253- Yeter artık bu eminsiz yolları bırakalım, hak yola yönelelim, güç ile sünneti hâkim kılalım.

254- Müminler hakperesttirler hak ehlinden destek alırlar, taassuptan uzak delil ve ispat ehlidirler.

255- Allah'tan başarı ve kuvvet gelerek bu eser tamamlandı, Muhammed'in ahlakı tamamen doğruluk üzerineydi.

256- Allah'a şükürler olsun ki bu mevlit doğru bir şekilde tamamlandı, şeyh ve seydaların kabulü ile ders olarak okutulmaya başlandı.

257- Allah'tan umudumuz rezaletin kalkması, topluluklarda Allah dostlarına hakaretler son olsun.

258- Hak dini olan İslam dini, her kitaptan ve imamdan değil hak ehlinden öğrenilir.

259- Gaflet ve cahillik devam edince dinimizi ve dünyamız elden gitti, gözlerden siyah su akmadan kalpler karardı.

260- Ağızdan kulağa iyi söz gitmeyince gökyüzü bile dilden kesildi, hayvanlar âlemi bizden daha iyiydi.

261- Ne zamanki Kuran ve Sünnet tam içimize işlese o zaman bidat ehli kalkar onun yerine hak ehli gelir.

262- Rahman'dan hepimizin umudu odur ki imamlar uyanık olsun, kitap sünnete daima kulak versinler.

18. MEVLİDİN ŞAİRİ İLE İLGİLİ

263- Şiirimizi güzelleştirdi Ahmed Mustafa, Abdurrahman temiz bir soydan gelmektedir.

264- Hüseyin'in soyundandır fakat utangaçtır, ceddî Hamza'nın oğlu Seyid Bilal'dır.

265- O kalbi kırık, fakir, sesiz, oldukça kırılğan ve güçsüzdür.

266- Bütün zerreleriyle yalvarmakta Allah'a kendisini iyi arkadaşlardan uzak etmesin diye.

267- O sünneti dirilteceğini, şahlandıracağını ve bu ruha laik olacağını söz vermiş.

268- Allah'ın kitabına olacak hizmetkâr, o sünnet ehlinden hiç ayrılmayacak.

269- Bidat ve hurafelerden uzaklaşacağıma ve öncekilerin yolunda ilerleyeceğime söz veriyorum.

270- Sağa sola yalpalamadan din ve diyanetten taviz verme.

271- Ya İlahi O'nun bütün zerrelerini nurla doldur, küfür, ayrılık ve günahkârlardan uzaklaştır.

272- Ya İlahi onu Muhammed'in ve ashabın üzere olduğu yola ilet.”

273- Ya İlahi bu kulunu harcatma, önceki iyilerin sayesinde onu hak yolundan şaşırtma.

274- Bu hasta ruhuna sıhhat geldi, bu eşsiz şiir ile huzur buldu.

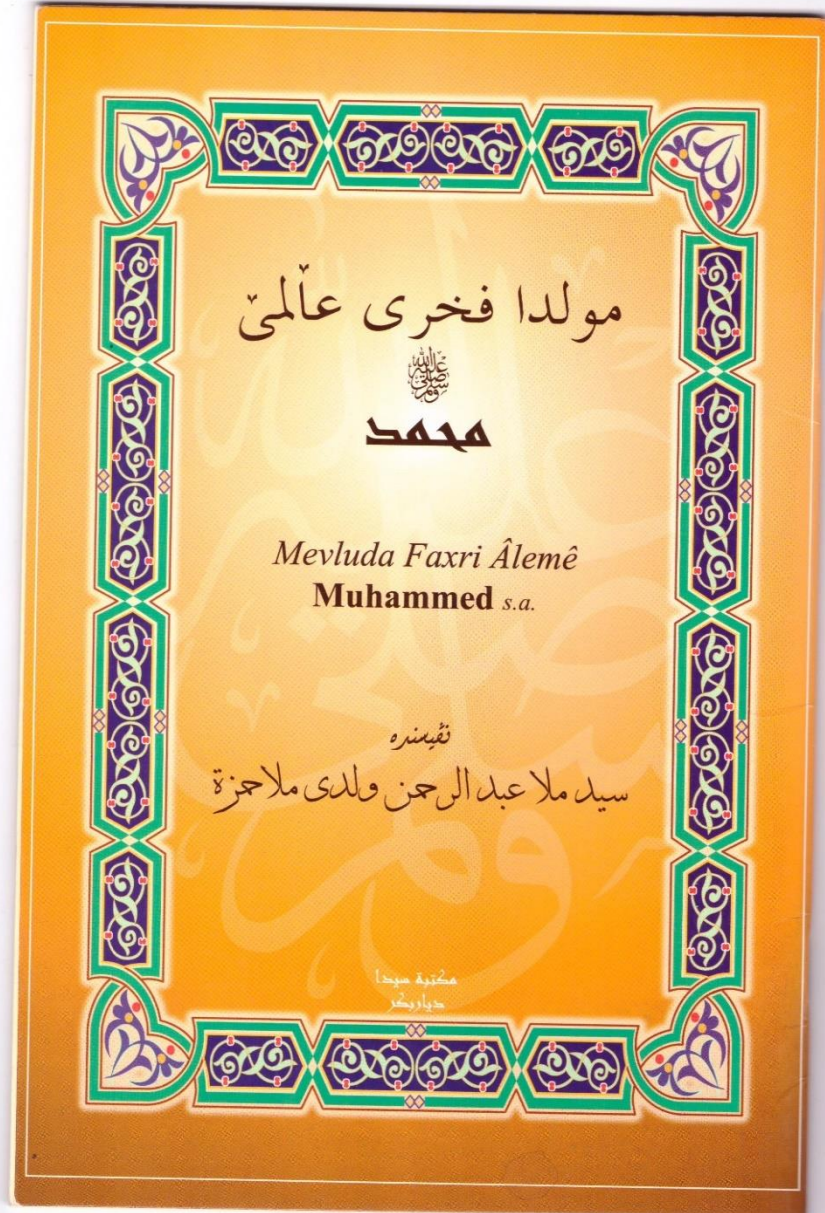
275- Fakir ve maldan yoksun iken gelir sahibi oldu, o doğru fikri, hatalı fikirden ayırdı.

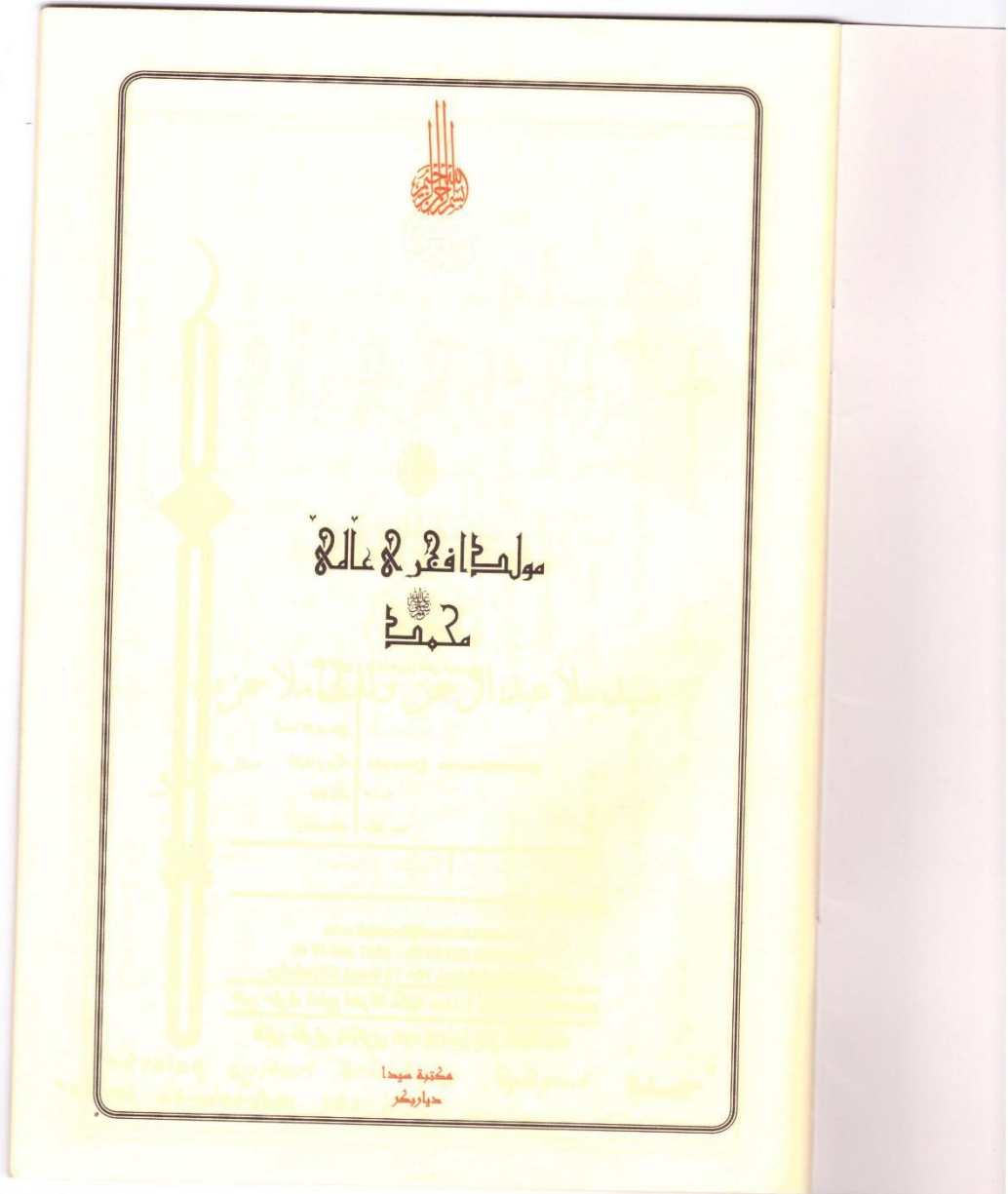
276- Muzaffer bir hal ile kendisini mesut buldu, salih evlat ve damatlara sahip oldu.

277- Ravza-i Şerif'e emin bir ruh haliyle gidiyordu.

278-Selamlar ve dualar ile yönelerek bağlılığını ve imanını tazeliyordu.

279- Her an ve her yerde selavatlara getirerek onun amacı selavatlardan hiç taviz vermemektir.

مولانا محمد رفیع عالمی

مکتبہ

نام	تاریخ	ملاحظات
محمد رفیع عالمی	1912	مفتی
محمد رفیع عالمی	1913	مفتی
محمد رفیع عالمی	1914	مفتی
محمد رفیع عالمی	1915	مفتی
محمد رفیع عالمی	1916	مفتی
محمد رفیع عالمی	1917	مفتی
محمد رفیع عالمی	1918	مفتی
محمد رفیع عالمی	1919	مفتی
محمد رفیع عالمی	1920	مفتی

مکتبہ مہدیہ
دیار ونگر

فکر و عمل سید

نال کتیب | مولدا نغری عالی محمد
نلسنده | سید ملا عبد الرحمن ولدی ملا حمزه
آماده کاری چاپ | محمد هادی نغری
سازى و برگ | سلیم چمنداغ
چاپا بکتم | ۲۰۱۳
وئانسانعانه | مکتبه سیدا

مکتبه سیدا | طیار و بکیر
www.seydakitavevi.com

Seyda Kitabevi | M.Hadi Erdem
seydakitavevi@hotmail.com
Tel: 0412 224 54 40 - 0537 240 78 40
Melik Ahmed Cad. No: 73 Suriçi /Diyarbakır

Her Hakkı Saklıdır | جميع حقوق الطبع محفوظة لمکتبه سیدا

تفکیک حُقُولین چاپکیرین هاتیه پاراستین لیسر مکتبه سیدا

"Tevekê huqûqê çapkirinê hatiye parastin
li ser mektebeti seyda"

مولانا فخر عالم

مکتبہ

تقریر

سید ملا عبد الرحمن ولد ملا حمزہ
حمزوی

مکتبہ سیدھا
دیوارنگر

"Misoger Xweda nîmetê xwe li bawermendan kirîye ku ji wan re di nav wan de pêxemberek çandîye ku ew ji paqîj dîke û wan hînî Quran û hikmetê dibe. Gendî ew, berî pêxember di rêşayebi estere de bîn ji." (Ali İmran)

"Ey Pêxember! Bi rastî me tu bi şahidî, bi birzîngî berî û hişyarî hinarîye. Da ku bi destûra Xweda tû bibi doctare bal rîya Xweda û bibi girayebi rewşa û rûnker mirgîne bide bawermendan ku bê quman ji cem Xwede, jo bo wan qerayebi mezin heyê. Bi qotina û mînaqîqan mebe, gut mede wan, xwe bîspêre Xwede, wextî Xwede her bes e." (Ehzap 45-48)

"Bêguman Xwede rehme li pêxember dîke, melakîtan ji bo betîqandina wî dixwînin, gelî bawermendan hûn jî şûna bîtin û bi tîbîrî xere berdest bînin"

(Ehzap 56)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ ، وَنَسْتَعِينُهُ ، وَنَسْتَغْفِرُهُ ، وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ
أَنْفُسِنَا وَسَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا ، مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ ، وَ مَنْ يَضِلَّ فَلَا
هَادِيَ لَهُ ، وَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ، وَ أَشْهَدُ أَنَّ
مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ . أَمَّا بَعْدُ ...

﴿ فَإِنَّ أَصْدَقَ الْحَدِيثِ كِتَابُ اللَّهِ ، وَ خَيْرَ الْهَدْيِ هَدْيُ مُحَمَّدٍ
وَ شَرُّ الْأُمُورِ مُحَدَّثَاتُهَا ، وَ كُلُّ مُحَدَّثَةٍ بَدْعَةٌ ، وَ كُلُّ
بَدْعَةٍ ضَلَالَةٌ ، وَ كُلُّ ضَلَالَةٍ فِي النَّارِ .

قَالَ اللَّهُ تَعَالَى فِي كِتَابِهِ الْكَرِيمِ :

﴿ لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْ أَنْفُسِهِمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ
آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي
ضَلَالٍ مُبِينٍ . ﴿١﴾

وَ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى فِي كِتَابِهِ الْكَرِيمِ :

﴿ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَ مُبَشِّرًا وَ نَذِيرًا . وَ دَاعِيًا إِلَى اللَّهِ
بِإِذْنِهِ وَ سِرَاجًا مُنِيرًا . وَ بَشِيرٍ الْمُؤْمِنِينَ بِأَنَّ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ فَضْلًا كَبِيرًا .
وَ لَا تَطِعِ الْكَافِرِينَ وَ الْمُنَافِقِينَ وَ دَعْ أَذَاهُمْ وَ تَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَ كَفَى بِاللَّهِ
وَ كَيْلًا . ﴿٢﴾

وَ قَالَ تَعَالَى : ﴿ إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
صَلُّوا عَلَيْهِ وَ سَلِّمُوا تَسْلِيمًا . ﴿٣﴾

(١) سورة: آل عمران ١٦٤

(٢) سورة: الأحزاب ٤٥-٤٨

(٣) سورة: الأحزاب ٥٦

بَحْثًا خَيْرُ بَرَكَتِنَا صَلَوَاتِنِ لِسَرِّ يَغْمِرُ

- ١- بِدَانَا صَلَوَاتَانُ : أَمْرِي خُذَا بِجِي دِيْنِ .
- ٢- بِدَانَا صَلَوَاتَانُ : اِقْتِدَا بِخُدَاءِ مَلَائِكَتَانِ تَيْبَتُهُ كَرْنِ .
- ٣- بِدَانَا صَلَوَاتُ دِگَلِ دُعَاءِ وَسَيْلِي : شَفَعَتَا يَغْمِرُ ژ مَرُوْفِ رَهْ حَقِّ دِيْنِ .
- ٤- بِدَانَا صَلَوَاتِكَ : دَهْ دَرَجِي مَرُوْفِ بِلَنْدِ دِيْنِ ، دَهْ خَيْرِ تَيْبَتُهُ نَفِيْسَانْدِيْنِ ، أَوْ دَهْ كُنَاهِي مَرُوْفِ عَفُو دِيْنِ .
- ٥- بِصَلَوَاتِكَ : خُذَا دَهْ صَلَوَاتَانِ لِسَرِّ مَرُوْفِ دِدِي .
- ٦- بِصَلَوَاتِ زَحْفِ : مَرُوْفِ نِيَزِي يَغْمِرُ دِيْنِ ، صَلَوَاتِ دِيْنَهْ سَبَبِ كُو كُنَاهِي مَرُوْفِ عَفُو دِيْنِ .
- ٧- صَلَوَاتِ كُو فَغِيْرُ دِدِيْنِ : دِكْفَنَهْ جِي خَيْرُو صَدَقِي مَالِ دَارَانِ ، بِصَلَوَاتَانِ : اِيْنَشُ اَلْمِي مَرُوْفِ دَرْمَانِ دِيْنِ .
- ٨- صَلَوَاتِ : سَبِيْنِ كُو خُوْدَاءِ مَلَائِكَتِ ژِي لِسَرِّ مَرُوْفِ صَلَوَاتَانِ دِدِيْنِ .
- ٩- صَلَوَاتِ : ژِ مَرُوْفَانِ كُنَاهُ خَرَابِيَانِ دِرَاكِيْنِ ، مَرُوْفَانِ ژَوَانِ پَاغِيْرُ دِكْرِيْنِ .

- ۱۰- صَلَوَاتُ : سَبِّبْ كُو دِ اَخْرَتِي دَه مَرُوفِ زُوَانِ كَرِيبي مَزِنِ خَلَاصِ دِيبي ، مَرُوفِ سَرِ بِلِنْدُو سَرِ فِرَازِ دِيبي .
- ۱۱- صَلَوَاتُ : سَبِّبْ كُو مَرُوفِ زِي فَقَرُو ظُرُورَتِي خَلَاصِ دِيبي .
- ۱۲- صَلَوَاتُ : سَبِّبْ كُو خَيْرُو بَرَكَتِ بَكْفِي مَالِ عُمَرِي مَرُوفِ دَه ، بَرَكَتِ بَكْفِي عِلْمِ اَوْلَادِ مَرُوفِ دَه ، بَرَكَتِ بَكْفِي چَقَاسِ تَشْتِي مَرُوفِ دَه .
- ۱۳- خَيْرُو بَرَكَتِي صَلَوَاتَانِ نَاقِدِنِ . (لِجَلَاءِ الْاَفْهَامِ كَتَبْنَا ابْنِ الْقَيْمِ مَبْرُورِيَه)

زلفه نامی است که در روزی که روزگار بر او برآید و شایسته
 شود از آن به پیشانی او بگذرد و در روزی که روزگار
 بر او برآید و شایسته باشد از آن به پیشانی او بگذرد
 و در روزی که روزگار بر او برآید و شایسته باشد از آن
 به پیشانی او بگذرد و در روزی که روزگار بر او برآید
 و شایسته باشد از آن به پیشانی او بگذرد (تفسیر)

بدنه خلوص است که در روزی که روزگار بر او برآید و شایسته
 باشد از آن به پیشانی او بگذرد و در روزی که روزگار
 بر او برآید و شایسته باشد از آن به پیشانی او بگذرد
 و در روزی که روزگار بر او برآید و شایسته باشد از آن
 به پیشانی او بگذرد و در روزی که روزگار بر او برآید
 و شایسته باشد از آن به پیشانی او بگذرد (تفسیر)
 بدنه خلوص است که در روزی که روزگار بر او برآید و شایسته
 باشد از آن به پیشانی او بگذرد و در روزی که روزگار
 بر او برآید و شایسته باشد از آن به پیشانی او بگذرد
 و در روزی که روزگار بر او برآید و شایسته باشد از آن
 به پیشانی او بگذرد و در روزی که روزگار بر او برآید
 و شایسته باشد از آن به پیشانی او بگذرد (تفسیر)
 بدنه خلوص است که در روزی که روزگار بر او برآید و شایسته
 باشد از آن به پیشانی او بگذرد و در روزی که روزگار
 بر او برآید و شایسته باشد از آن به پیشانی او بگذرد
 و در روزی که روزگار بر او برآید و شایسته باشد از آن
 به پیشانی او بگذرد و در روزی که روزگار بر او برآید
 و شایسته باشد از آن به پیشانی او بگذرد (تفسیر)

فَاتِحَا مَوْلِدَا مُحَمَّدٍ مُصْطَفَى

بِرَحْمَا حُودَا هَزْ مَدِي إِهْتِدَا	بِسْمِ اللّٰهِ دِييَرْتُمْ دِكْمِ إِنْبِدَا	1
رُبُو خَالِقِ عَالَمِي أَمْ دِدْن	هَزْ وَصْفِ بِيَاشِي تَفْ پَسْنِ مَزْن	2
دِدْنِ أَمْ لَسَرِ شَافِعِي أُمْتِي	صَلَاةِ سَلَامِ دِكُلِ حُرْمَتِي	3
لَسَرِ تَفْ أَنَاسِ دِرِ پِيچِ وَأَنَدَهْ دَبِي	بِبَارِنِ صَلَاةِ لَالُو أَصْحَابِ نَبِي	4
كَلَامِ دِخُو أَمْ بِي تَزْيِينِ بِيكِن	مَهْ قَصْدَهْ مَوْلِدَكْ عَزِيزِ پَيَدَهْ كِن	5
سِيرَتَا مُحَمَّدِ أَمْ سَرَبَرِ بِيكِن	چِيرُوكْ حُرْفَا خِيَالِ دِنَافِ نَكِن	6
وَإِنْ رُوژِي دَرَبَاسِ كَرِيهْ نَبِي هُدِي	مَوْلِدَهْ بِيَرِ آيِنِ بِرُورِي خُدَا	7
نَهْ سُسْتَهْ لِيكِنِ نَهْ پِيَسِ بَدَعْتَهْ	دَانَا زَادِ مَوْلِدِ حَسَنِ عَادَتَهْ	8
زِيَارَتِ بِيكِنِ وَإِنْ ذَوَاتِي لَطِيفِ	وَرِنِ أَمْ بِيچِنِ تَفْ سَرِ رُوْضَا شَرِيفِ	9
بِيَعْتِ لِيْمَانِي رُنُوَهْ فَهْ فِكِنِ	صَلَاةِ سَلَامَانَ أَمْ تَوَجِيهْ بِيكِنِ	10
دُكُو دُورِ نَكِي مَهْ حُودَا رِ أَحْمَدَا	بِحَمِيحِ ذَوَاتَانِ بِيَدِنِ گُورُصَدَا	11
بِيِنِ فَرْدِي صَالِحِ أَحْمَدِ شَادِ بِيكِنِ	أَمْ سُوْرِ دِنِ كُو سُسْتِ تَامِ إِحْيَا بِيكِنِ	12
رُبُو نَبِي أُمْتِ حُرْمَتِ شَانِ دِدْنِ	حُودَاءِ مَلَكِ تَفْ صَلَاتَانِ دِدْنِ	13

Serbertrin: girve, tah, conbin, aveb

1- insonbr

خُودَا أَمْرٍ مَدَكِي بِصَلَاةٍ سَلَامٍ | بَدِنِ أُمِّ لَسْرَوِي رَسُولِ حِتَامِ

٤:٢ حَيَاةُ رِسَالَتَا مُحَمَّدٍ مُصْطَفَى

مُحَمَّدٌ حَيَاتٍ وَيَ كَلِّكَ جَامِعَةٍ | أَوْ تَفِّ عِبْرَتَهُ وَعِظُهُ هَرُ نَافِعَةٍ

مُحَمَّدٌ رُبُّو عَالَمِي نِعْمَتَهُ | بِشَخْصِ سَرِي خُو عَظِيمِ أُمَّتِهِ

مُحَمَّدٌ رُبُّونَا ذِي رُوحِ رَحْمَتِهِ | سِيرَتَاوِي زَمْرَمِ كَوْتَرِ شَرِيَّتِهِ

مُحَمَّدٌ رُبُّو مُؤْمِنَانِ أَسْوَتِهِ | دِدُنِيَا دِ أَخْرِي بُو وَانِ قُدْوَتِهِ

مُحَمَّدٌ بَشَرَةٌ نَهْ وَكْ مَهْ بَشَرِ | أَوْهْ مِثْلِ يَاقُوتِ أَمْنِ وَكْ حَجَرِ

مُحَمَّدٌ عِطَارَةٌ هَرُ مِشْكِ يَبْرُ نَهْ | أَوْ بَخِجِي كَلَايَهْ هَرُ كُلِّ تَبِي هَنَهْ

خُودَا مَلِكِ تَفِّ صَلَاتَانِ دِدِنِ | رُبُّو نَبِي أُمَّتِ حُرْمَتِ شَانِ دِدِنِ

خُودَا أَمْرٍ مَدَكِي بِصَلَاةٍ سَلَامٍ | بَدِنِ أُمِّ لَسْرَوِي رَسُولِ حِتَامِ

٤:٣ نَاسِ كِرِنِ مَحَبَّتِيَا مُحَمَّدٍ مُصْطَفَى وَاجِبِهِ

قُرْآنِ سُنَّةِ سِيرَتِ نَاسِ بَكِهْ | تَبِي فَهَمِ كِي مُحَمَّدٍ وَانِ إِهْمَالِ مَكِهْ

خُودَا كُو قَسَمِ أَزْ بِقُرْآنِ حَكِيمِ | تَبِي شُبُهْ تَوِي يَكْ زَوَانِ مُرْسَلِينِ

تُوِي لِسْرَ صِرَاطًا حَقُّو مُسْتَقِيمٌ	تُوِي صَاحِبِ فَاَنْ خُلِقَ عَظِيمٌ	25
تُوِي رَحْمَتًا مَهْ لِسْرَ عَالَمِينَ	تُوِي خَاتَمِينَ فَاَنْ نَبِيٍّ مُرْسَلِينَ	26
بِحَفْتِ صَدِّ هَزَارَانَ حَدِيثِ زَيْدِ هَبُونَ	دَسِينِغَا أَبُو زُرْعَةَ مَحْفُوظِ دَبُونَ	27
كِتَابِ دَلَائِلِ تَارِيخِي هَنَهْ	دِمَغَازِي شَمَائِلِ أَوْصَافِ تَشْنَهْ	28
أَكْرَمَهْ هَبِينَ تَامَ مِلْيَارِكِ لِسَانَ	بِسَوَانِ وَي بِيَانِ كِنِ وَي نَبِيِّ عَيَانِ	29
دِفْطَرْتِ مُحَمَّدِ خِرَابِي نَبُونَ	صِفَاتِي كَمَالِي زَيْدَهْ زَيْزِ هَبُونَ	30
زِ نَفْسَا حُو زَحْفَتِرْ زِ نَبِيِّ خَزْبَكَهْ	خِلَافَا شَرَعَاوِي عَمَلِ قَطِ مَكَهْ	31
تُو إِحْيَاكَهْ شَرَعُ سُنَّتَا دَوِي	فَاَنْ بَدْعَانِ خِرَافَانِ دُورَكَهْ زِ دِينِ وَي	32
حُبَا ذَاتِ أَحْمَدِ وَاجِبِ تَبَهْ	وَسِيَلَا نَجَاةً خَلَاصِيَا مِيَهْ	33
حُبَا وَيَهْ حُبَا خُدَا ذُو الْجَلَالِ	إِطَاعَاوِيَهْ يَا خُدَا ذُو الْكَمَالِ	34
خُودَاءِ مَلِكِ تَفْ صَلَاتَانِ دِدِنِ	زُبُو نَبِيٍّ أُمَّتِ خُرْمَتِ شَانِ دِدِنِ	35
خُودَا أَمْرِ مَدِكِي بِصَلَاةِ سَلَامِ	بِدِنِ أُمَّ لِسْرُوِي رَسُولِ حِتَامِ	36

٤٠٤ زَارُوكَ تِيَا مُحَمَّدُ مُصْطَفَى

بَرِيَا كُو مُحَمَّدُ وَرَى سَرَزَمِينُ	37
قَوِيَانُ طَعِيفُ تَفْ كَوْلَهُ حِسْ دِكِرُ	38
أَوَانَانُ رُبَانَا خُو نِكَاحُ دِكِرُ	39
دِكْعَبِي دِ سَعِي هَيْكَلُ تَشَهْ بُونُ	40
دَوَقَعْنَا فِيلِي دِدَمْ فَتَرْتِي	41
بَوَجْهَكْ طَبِيعِي دِمْكَا شِيرِينُ	42
بِأَحْمَدُ مَزْكَينُ دَا عَيْسَى بِي حَلِيمُ	43
دِخُوسْتُ هَرِي چُولَا مَكْتَهِي گَلْدِي	44
بِخَيْرَا مُحَمَّدُ حَالُ وَانُ بُو صَفِي	45
وِي شَقَا سِينْگَا خُو أَوْلُ لُورُ دِيَهْ	46
أَوَانُ قَلْبِ دَايِي گَلْكَ شَادُ كِرِنُ	47
وِي بَرُونَهْ مَدِينِي عَيْرُ هَيْفَا نَمَا	48
رُبُو نَبِي أُمَّتْ حُرْمَتْ شَانُ دِدِنُ	49
دَوِي عَضْرِي طَارِي دَوِي حَيْرِي	
كُفْرُ شِرْكَ ظَلْمُ صَنَمُ تَفْ هَبُونُ	
أَوْ خُونَا دِيَاخُو دَعَا إِبْرَاهِيمُ	
أَمِينِي مُحَمَّدُ نِي رُوزُ شِيرُ دِدَا	
حَلِيمَا سَعْدِي بُو (دَايِينُ) مُصْطَفَى	
أَوْ يِنْسِجُ صَالِ تَامُ مَا لِيَا سَعْدِيَهْ	
رِي طُرْسِينُ تَانِينُ تَسْلِيمُ مَالُ كِرِنُ	
پُشْتِ گُو لِمَكْتِي تَامُ صَالْكَ دِمَا	
خُودَاءُ مَلْكَ تَفْ صَلَاتَانُ دِدِنُ	

خُودَا اَمْرٍ مَدَكِي بِصَلَاةٍ سَلَامٍ | بَدِنِ اُمِّ لَسَرُوِي رَسُوْلِ حَتَامِ

50

5: 5 جَوَانْتِيَا مُحَمَّدُ مُصْطَفَى

فَكَرَبَانَ لِأَبُوادِمَانَ لَيْلِكِي	أَمِينِي وَفَاتِ كَرِي بَكْرِي لَحْطَكِي
مُحَمَّدُ سِپَارِي بَابِيزِي خُومَا	دُوصَالَانِ دِحْمَايَا أُوَيْدَه دِمَا
مُحَمَّدُ زَبَافُ زِدَا حَدِي خُو	بَتِيْمَ مَا كَتَه بِنِ حِفْظَا أَبِ خُو
وِي چَلُو دُوصَالَانِ نَبِي حِفْظُ دِكِرِ	رَسُوْلُ زِي اِيْمَانِ قَاوِي ظَاهِرُ مَكِرِ
عُمَرِي وَي دُوْرُدَه تِجَارَتِ دِكِرِ	تَا بَصْرَا بَابِ رَه سِيَاْحَتِ وَي كِرِ
دُبُو أُو شِقَانِ پَرِي مَكِيَانِ	وِي پَزِ خُوشِ دِچِيْرَانْدِ لِيچُولُوچِيَانِ
پِرَاسْتِي دُرُوسْتِي أُوِي نَامِ دِدَا	بِمُحَمَّدِ أَمِيْنِ وَي دِدَا خُوشِ صَدَا
عَدِيچَا بَعْفُلُ حَسْبُ نَسْبِ	تَكْلِيْفَا زَوَاجِي لِيكِرِ بَا أَدَبِ
أَوَانِ چُونِ وَي خُوسْتِنِ زِ اِيچِنِ دُوِي	أَوَانِ بِيْسْتِ دَفَه دَانِ صِدَاقَا أُوِي
زُوَانِ هَاتَنَه دُنْيَا شَشِ أَوْلَادِ ظَرِيْفِ	حَيَاتَا أَوَانِ بُو حَيَاتَاكَ نَظِيْفِ
خَدِيچَه عَفِيْفَه أُو شِيرِيْنِ كَلَامِ	جَبْرِيْلُ تَانِي زِيْرَه زِ رَبِّ وَي سَلَامِ

51

52

53

54

55

56

57

58

59

60

61

۶۲	أَوْ فَتَحَ بِمِيرِكَ زَمَانِ خُوبُو	رِي قَنْجَتِرُ فَاطِمَا قِيَزَاوِي هُبُو
۶۳	خُودَا، مَلِكْ تَفْ صَلَاتَانِ دِدِنْ	رُبُو نَبِي اُمْتْ حُرْمَتْ شَانِ دِدِنْ
۶۴	خُودَا اَمْرِ مَدِكِي بِصَلَاةُ سَلَامْ	بِدِنْ اَمْ لِسَرُوِي رَسُوْلِ خِتَامْ

۶: ۶ هَاتِنَا نُبُوْتِي رُبُو مُحَمَّدُ مُصْطَفِي

۶۵	عُمْرِي وَي مُبَارَكْ كَهَاشْتَه چَلِينْ	خَلُوْتْ رِيْزَه خُوش هَاتْ وَكِي هِنِكْفِينْ
۶۶	دِ چُوْدْ كَتَه خَلُوْتْ دِ غَارَا حِرَا	بِخَلُوْتْ خُو دُوْر كِرْ رُ تَفْ فَاچِرَا
۶۷	بِدِكُرْ بِيْفِكْرِي قَلْبْ شَقَافْ دُبُو	رُبُو وَحِيَا خَالِقْ مُهَيَّا دُبُو
۶۸	دِشَقَا دُو شَنِيبِي عُمُرْ اَرْبَعِينْ	وَحِي تَانِ رِيْزَه جَبْرِيلِ اَمِينْ
۶۹	وِي تَانِي اَوَّلِ سُوْرَه عَلَقْ	دَاخُوْنِدِنْ بِنَافِ رَبِّي خُوِي خَلِقْ
۷۰	مُحَمَّدُ بَلَرْ هَاتْ بِقَانِ آيْتَانْ	بَدِنْ وَي دَلِرْزِي رُ طُرْسْ هَيِيْتَانْ
۷۱	تَسْلِي دِدَايِي خَدِيْجَا عَفِيْفْ	لِيْزَا وَي تَانِي اَخْلَاقْ وَي لَطِيْفْ
۷۲	دِگُو هَرُ تُو رَحْمِي دِكِي لِحُو دِيَانْ	دِرَابِي لِيْزَا بَارِ قَانِ كَبِي يَانْ
۷۳	بِي مِتْ طَعَامْ هَرْدِدِي بَرِچِيَانْ	تُو كَسْبِي دِكِي بُو يَتِيْمْ سَبُوِيَانْ

مِهْمَانَانِ بَرَادُ اِكْرَامِ رَادِكِي	۷۴
خُدَا دَاتِ اَحْمَدُ قَطِ اِهْمَالِ نِكِرُ	۷۵
وَرِنِ اَمِّ لِاُمَاخُو گُوهدَارِ بِيِنِ	۷۶
دِگُو اَمِّ قَسَمِ كِنِ بِخُدَا ذُوَالْحَلَالِ	۷۷
خُوْدَاءُ مَلِكِ تَفِّ صَلَاتَانِ دِدِنِ	۷۸
خُوْدَا اَمْرِ مَدِكِي بِصَلَاةِ سَلَامِ	۷۹
قَسَمِ وِي خُدَا تَهْ قَطِ ضَايِعِ نِكِي	
شَيْطَانِ مُحَمَّدِ زِيَرِ تَسْلِيمِ دِكِرُ	
بِاخْلَاقِ مُحَمَّدِ وَصِفِ دَارِ بِيِنِ	
وِي ضَايِعِ نِكِي مَهْ دِرِچِي صَلَالِ	
زُبُو نَبِي اُمْتِ حُرْمَتِ شَانِ دِدِنِ	
بِدِنِ اَمِّ لَسْرُوِي رَسُوْلِ حِتَامِ	

هَاتِنَا رِسَالَتِي زُبُو مُحَمَّدِ مُصْطَفِي ۵: ۴

زُبُو مَضْلَحَتْ زَحْفِ خُوْدَا وَخِي بِيَرِي	۸۰
فِرَاقَا زُوخِي كَلِكِ زَحْمَتَهْ	۸۱
خُدَا وَخِي شِيَانْدُ نَدَا وِي حَفَا	۸۲
وَجِي هَاتِ بِاَمْرِي عَزِيزِ مُقْتَدِرِ	۸۳
سِرِي فَا نِ سُوْرَتَانِ دِبُونِ زِيَرِ دُوِيَرِ	۸۴
عِبَادَتِ قِرَآنَتِ دِ مَزْمَلِ هُبُو	۸۵
زَمَانِ بُو لِمُحَمَّدِ جَمْرَكِ زِ اَكْرِي	
دُوْرِ بُوْنَا زِ جِنْرِيْلِ بِيِنِ شَكِ اَزِيْتَهْ	
بِرِسَالَتِ مَزْگِيْنِ دَا جِنْرِيْلِ بَاوْفَا	
بِسِرِي مَزْمَلِ دِگَلِ مُدْتِرِ	
بِخُونِدِنِ دَعُوِي دِكِرِ اَفِ هُنَرِ	
دِ مُدْتِرِ اُمُوْرِي دَعُوِي تَشَهْ بُو	

دَعْوَى بَيْنَ عِبَادَتِ تَشْبِيهِ شِدَّتَهُ	عِبَادَتِ بَيْنَ دَعْوَى رُهْبَانِيَّةِ	٤٤
فِرَائِدِن بِيكَ تَكَ مُمَكِّن نَابِتِن	مُسْلِمَانِ بِي هَر دُوَانِ نَابِتِن	٤٧
أَوَّلِ وَي دَعْوَى حَقِّ لِمَالًا خُو كِرْ	بِأَمْرِ فَا نَلِزِ نَبِيِّ دَعْوَى فِكْرِ	٤٨
دِ آيِنِ شَهَادَتِ وَأَنْ إِسْلَامَ قَبُولِ	خَدِيجِيهِ دِ كَلِّ تَفِّ نَبَاتِ رَسُولِ	٤٩
رِسَالَتِ مُحَمَّدٍ تَامَ إِقْرَارِ كِرِن	عَلِيِّ زَيْدُو صِدِّيقِ رَسُولِ شَادِ كِرِن	٩٠
بُو حِفْظِ تَطْبِيقِ وَأَنْ مُؤْمِنِ خَوْجَنَه	دِسْرِي رِسَالَتِ دَهْ أَمْرِ هَنَه	٩١
رُبُو نَبِيِّ أُمَّتِ حُرْمَتِ شَانَ دِدِن	خُودَاهُ مَلِكِ تَفِّ صَلَاتَانِ دِدِن	٩٢
بِدِنِ أُمَّ لِسْرُوِي رَسُولِ خِتَامِ	خُودَا أَمْرِ مَذَكِّي بِصَلَاةِ سَلَامِ	٩٣

مَرَحَلَا مَكِّي مَرَحَلَا أَزْبَتِي بُ

رُبُو دَعْوَى إِسْلَامِ بِي تَامَ قَبُولِ	بُشْتِ كُو مُحَمَّدِ دِبُو تَه رَسُولِ	٩٤
وِي دَعْوَى دِ كُو هَر بُو دُوسْتِ نَبَا	بِشْفِ بَرُو زِ دِزِي أَشْكَارِ	٩٥
أَزْبَتَا دِهَاتِ وَي بِصَبْرِي دَرِ دِدَا	بَلَا إِسْتِنْنَا وَي دَعْوَى لِدَارِ دِدَا	٩٦
أَمْرِ تَانِي زَيْرِه جَبْرِيلِ أَمِينِ	وَأَنْ لِدِرِ عَشِيرَتِكَ الْأَقْرَبِينَ	٩٧

zi yw berē bibeje q akere kirin akeri hote litu formona tu

وَأَنْ طِرْسَانِدْ رِ جَهَنَّمَ عَذَابُ أَبَدِي	دِرْكَتْ سَرَصَفَاوِي جِقَانِدِنْ خُودِي	98
سَبَا يُوْتُ أَجْدَادُ سُوجِي أَكْبَرِه	بِفَضْدَعِ أَمْرَهَاتِ دِينِ بُو أَشْكَرِه	99
وَكِي وَحْشُ دَهْبَانَ هُجُومِ دَانَ كِرِنْ	دَمَا فَانَ صَحَابَانَ سَبَا وَأَنْ كِرِنْ	100
دِدَانَ فَانَ بِي كَسَانِ بِشَكْلِكَ عَجِيبِ	شَوَطَا بَاكِرْ إِشْكَنْجِي غَرِيبِ	101
عَمَارُ حَبَابُ بِلَالِ مَانَ عَيْبِدِ	سُمَيَّا تَفِ يَاسِرْ دُبُونَهْ شَهِيدِ	102
عُمَرُ هَاتَهْ إِسْلَامِ مُشْرِكِ دِي بَلَا	رُمَارَا صَحَابَانَ كَهَاشْتِ نِيَزْ چِلَا	103
شِكَا نِدْ سِرِي أَحْمَدِ بِخُونِ صُورِ دِكِرِ	أَبُو جَهْلِ جَاهِلِ حَقَارَتِ دِكِرِ	104
بِإِسْلَامَا حَمْرَا كَيْفِ خُوشِ بُو رَسُولِ	غَيْرَتِ هَاتَهْ حَمْرَا إِيْمَانِ كِرِ قَبُولِ	105
رُبُو نَبِي أُمَّتِ حُرْمَتِ شَانَ دِدِنْ	خُودَاءِ مَلِكِ تَفِ صَلَاتَانِ دِدِنْ	106
بِدِنْ أُمَّ لِسَرُوي رَسُولِ خِتَامِ	خُودَا أَمْرِ مَدِكِي بِصَلَاةِ سَلَامِ	107

هَجْرَتَا أَصْحَابَانَ بِيَالِ نَجَاشِي فَهْ

رَسُولِ إِذْنَا أَصْحَابِ دِدَا بِيَهْجَرَتِي	تَارِيخِ صَالَا بِيَنْجَا رُوي بَعْتِي	108
قُرَيْشِي لَيْبِي وَأَنْ دِ نَعْقِيبِ دَهْ بُونِ	دِچُونِ بَالِ نَجَاشِي تَامِ خَلَاصِ دُبُونِ	109

وَأَنْ أُسْقُوفَ بِهَدْيَانِ طَرْفِ دَارِ كِرِن	دِهَاتِنِ زُ نَجَاشِي وَانْ طَلَبَهْ كِرِن	110
نَهْ شِرْكَهْ يَهُودِي نَهْ نَصْرَانِيَهْ	دُگوتِنِ وَانْ بَدْعَهْ دِينِكَ اَنِيَهْ	111
زُبُو گُو زُ دِينِ وَانْ حَبْرَ دَارِ بَيْنِ	نَجَاشِي اَمْرِدَا گُو حَاضِرِ بَيْنِ	112
دَعُوَا حُو بِيَانِ كِرِ بُو جَهْكَ صَرِيخِ	جَعْفَرِي طِيَارِي حَطِيْبِ فَصِيخِ	113
دُخُونْدُوِي زُوَانِ رَهْ بَيْنِ طِرْسِ وَحَلِ	زُ سُورَهْ مَرِيْمِ اَوْ قِسْمِي اَوَّلِ	114
گَرِيْنِكَ بِسَوَاطِ غَرِيْبِ وَانْ دِكِرِ	قُرْآنَا عَظِيْمِ لَوَانِ پُرْ تَأْسِيْرِ دِكِرِ	115
دَعُوِي وَانْ نُورَانِي زُ مَشْكَا تَكِنِ	دُگوتِنِ مُحَمَّدِ عِيْسَى يَكِنِ	116
گُوِي تَفِ لِفَرِيْنِ بَعْرَتِ كَمَالِ	نَجَاشِي قَسَمِ خُونْدِ بُو خُو دَاذِي الْجَلَالِ	117
وَانْ دَرِ كِرِ زُ اَرْضَا حَبِيْشِ قُوْرَانْدِ	نَجَاشِي هَدِيِي وَانْ لَوَانِ زِيْفِرَانْدِ	118
غِيَابِي نَمِيْزُ وَي لِمَدِيْنِي دُبُو	نَجَاشِي مُؤْمِنِ بُو وَفَاتِ كُو دُبُو	119
زُبُو نَبِي اُمْتِ حُرْمَتِ شَانِ دِدِنِ	خُو دَا اَمْرِ مَلِكِ تَفِ صَلَاتَانِ دِدِنِ	120
بِدِنِ اَمِّ لِسَرُوِي رَسُوْلِ خِتَامِ	خُو دَا اَمْرِ مَدِكِي بِصَلَاةِ سَلَامِ	121

۸:۱۰ بَحْثًا مِعْرَاجًا مُحَمَّدًا مُصْطَفَى

۱۲۲	دِحُوسْتَيْنِ نَبِيٍّ تَامَ تَسْلِيمٍ وَأَنْ يَبِينِ	مُشْرِكَانَ حَصَارِكَ دَانِينَ سَرَّ نَبِيٍّ
۱۲۳	وَيِ عَمِّ وَحَدِيحَةٍ رِ دَسْتَانِ دِكْرٍ	تَامَ ثَيْنِ صَالِ حَصَارِي دَوَامِ كُو دِكْرٍ
۱۲۴	زَارُوكُ قِيَرِي وَيِ دَايِكُ رُؤَاوِ نَمَا	يَنْعَمَبَرِ بَيْنِ دَسْتَكِ بَيْنِ پِشْتَكِ دِمَا
۱۲۵	بِسَنَةِ الْحُزْنِ أَوْ تَارِيخِ نَامِ دُبُو	بِوَفَاتَا أَوَانَانَ حُزْنَ زَحْفِ دُبُو
۱۲۶	تُقَيِّفَانِ دِدَاوَانَ أَرْيَتِي غِرَانَ	مُحَمَّدُ دِكْلُ زَيْدُ چُونِ طَائِفِ بِرَانَ
۱۲۷	بَابِي وَيِ مُبَارَكِ بِحُونِ صُورِ كِرِنِ	وَأَنْ جِسْمِ مَنُورِ رَشُوشِيْنَ كِرِنِ
۱۲۸	ضُعْفَا حُو تَوْجِيهِ خُذَا كِرِ عَيَانَ	حُودَانَ نَافَهُ بَاغَكِ خَلَاصِ بُونِ رُؤَاوِ
۱۲۹	بِآيَاتِ كُبْرِي تَامِ دَلِ شَادِ دُبُو	بِإِسْرَاءِ مِعْرَاجِ خُودِي تَاجِ دُبُو
۱۳۰	رُبُو مَرْحَلِكِ نُوهِ مُهَيَّا دُبُو	بِدَيْتِنِ جَمَالِي تَغْبَاوِي دِچُو
۱۳۱	أَدَاكِهِ دِرُقْتِ دَهْ نَهْيَلَهُ قِرِيْزِ	دِمِعْرَاجِ خُودَا فَرَضِ كِرِنِ پَنْجِ نَمِيْزِ
۱۳۲	سَجْمَنَهُ هَدِيْتَهُ تُحْفَنَهُ خَلَاتِ	خُونْدُونُو دُعَاءِ وَذِكْرِي نَافِ صَلَاتِ
۱۳۳	خُودَا دَانَهُ أُمَّتِ بِخُونَهُ رُبْرِ	دُوَايْتِ رُيَاشِيَا سُوْرَتِي بَقْرِ
۱۳۴	جَانُ مَالِ أَوْلَادِ فِدَاوِي بِيْبِي	بِمِعْرَاجِ مَهْ نَاسِ كِرِ تَامِ قَدْرِي نَبِي

t-sabit kabilesinden donlar

qorjundusku qider di

qorjundusku qider di

qorjundusku qider di

qorjundusku qider di

رُبُو نَبِيٍّ أُمَّتٌ حُرِّمَتْ شَانُ دِدِنِ	خُودَاءُ مَلِكٍ تَفْ صَلَاتَانِ دِدِنِ	۱۳۵
بِدِنِ أَمِّ لِسْرُوِي رَسُوْلِ خِتَامِ	خُودَا أَمْرٍ مَدِكِي بِصَلَاةِ سَلَامِ	۱۳۶

۵:۱۸ بَحَا هَجْرَتَا بِيَالِ مَدِينَا مُنَوَّرَفَه

دَسْتَكْ خُوشْتِ ژَهْرُ كَسِ دِزِي أَشْكَرَا	بُو تَأْسِيْسَا دَوْلَتِ نَبِي زَحْفِ كَرَا	۱۳۷
قُرْآنِ ژَوَارَه خُونْدُو دَسْتَكْ عَرُظِ دِكِرِ	لِحْمِ عَقِيْبِي وَي خَزْرَجِ نَاسِ دِكِرِ	۱۳۸
گُو صَالِ وَأَنْ دَرِيَسِ بُو هَاتِنِ سِرِنْدَانِ	بِيَامَانِ فِكْرِيَانِ تَثْلِيغِ لِدَارِ دِدَانِ	۱۳۹
ژِمَارَا صَحَابِيَانِ كَلَكِ زِيْدِي بُو	مُضْعَبِ بِنِ عُمَيْرَه مَعْلَمِ دِجُو	۱۴۰
وِي خُوشِيْنِ مَدِيْنِي اِنْكَازِ زِي نَهَاتِ	حَفْتِيْنِيْنِ أَصْحَابِ تَفْ مُضْعَبِ دِهَاتِ	۱۴۱
گُو اِذْنَاوِي دَرَكْتِ ژِمَكِه بُو جَدَا	رَسُوْلِ اِذْنَا أَصْحَابِ بِي هَجْرَتِ دِدَا	۱۴۲
دِجُوْنِ غَارِي ثُوْرِي تَدْبِيْرِ تَامِ كَمَالِ	رَسُوْلِ صِدِيْقِ تَفْ دَرَكْتِيْنِ ژِ مَالِ	۱۴۳
خُدَاوَانِ حِفْظِ كَرِ مُشْرِكِ ژِهْفِ كَتِيْنِ	گُوْتِيْنِ رُوژِ تَمَامِ بُوْنِ ژُوْرِ دَرَكْتِيْنِ	۱۴۴
سَفَرِ وَأَنْ دَوَامِ كَرِ هَشْتِ شَفَانِ دَرِي	بِسْمِ اللّٰهِ دِ گُوْتِيْنِ صُوَارِ بُوْنِ لِرِي	۱۴۵
لِسْرُو اَسِّ تَقْوِي مَسْجِدِ بُو جَلِي	أَوْ سَكِيْنِيْنِ لِقْبَاءِ كَهَاشْتِ وَأَنْ عَلِي	۱۴۶
أَوْ بِنِي نَجَارِ بُوْنِ دِيْبُوْنِ ژِيْرَه خَالِ	بِيْوَانِ رَهْ بَرَكْتِ ژُوْرِ صَدِ رِجَالِ	۱۴۷

asrori may don da

١٤٨	مَفْرَحٌ دُبُونٌ أَوْ بِمَهْمَانٍ غَرِيبٌ	كَهَاشْتِنَه مَدِينِي بِقَدْرِكَ عَجِيبٌ
١٤٩	بِهَجْرَتِ دَوْلَتِ نُوه فَتَحَ تَأْسِيسِ دُبُو	بِهَجْرَتِ أُمَّتِ تَفْ لِهَفْ كَوْمِ دُبُو
١٥٠	أَوْ كَلَّكَ مُهْمَه لِيَا أَهْلِ مَهْ	أَفْ هَجْرَتِ بُو مَبْدَأُ بُو تَارِيخَامَهْ
١٥١	زُبُو نَبِي أُمَّتِ حُرْمَتِ شَانِ دِدِنِ	خُودَاءِ مَلِكِ تَفْ صَلَاتَانِ دِدِنِ
١٥٢	بِدِنِ أَمِّ لِسَرُوِي رَسُولِ خِتَامِ	خُودَا أَمْرِ مَدَكِي بِصَلَاةِ سَلَامِ

٤٩: ٤٩ بَحْثَا مَرَحَلَا مَدِينَا مَنُورَ

١٥٣	بِرَاتِي تَأْسِيسِ بَيْنِ زَهْفِ دُورِ نَبِنِ	رَسُولِ خُوسْتِ كُو مُؤْمِنِ بِقُوْتِ بَيْنِ
١٥٤	لِيَا مَسْجِدَانِ صُفْتِ لِي دِكْرِ	زُبُو فَانِ مَقْصِدَانِ مَسْجِدِ چِي دِكْرِ
١٥٥	تَفِي عَهْدِ صُلْحِ أَحْكَامِ بُونِ كِتَابِ	مَسْجِدَانِ نَبِي بُو مَجْلِسَا صَحَابِ
١٥٦	دِينِ بِي سِيَّاسَتِ وَيِ نَاقِصِ هَبِي	سِيَّاسَتِ إِدَارَه دِكْتِ دَسْتِ نَبِي
١٥٧	بَيْنِ كَسِ غَرِيبِ تَفْ لِي إِسْكَانِ دُبُونِ	دِمَسْجِدِ قُرْآنِ سُنَّتِ دَرَسِدُبُونِ
١٥٨	فَقِيَهَانِ دُعَاتَانِ عَلِيمِ بُو خُودِينِ	عَشْكَرَانِ تَعْلِيمَا حَرْبِي لُورِ دِدِينِ
١٥٩	دَبْدُرُ كُنِينِ مَلِكِ بَوَانْفَهْ هَاتِ	بِحَهَادَا مُبَارَكِ إِذْنِ زَوَانْرَهْ هَاتِ

Topaluluk, simit, grup

لَفَقْتَا كَثِيرًا أَوْ بِدُعَاءِ خَلِيلٍ	غَالِبَ هَاتِ دِيدِرِي فِيمَتَا قَلِيلٍ	160
دِحِلَانَا مُحَمَّدُ أَرْيَسْتِ زِيدَنَهْ	دِحَرْبَا أُحْدِي دَرَسِي زَحْفُ هَنَهْ	161
بَلَاثُ كِرْ نِيَا تَفْ نَهْشَتْ يَكْ حَقَّاتِ	دِخَنْدَقُ جُنْدُ اللّٰهُ مَلَايَكْ دِهَاتِ	162
وَأَنْ كُشْتِينَ زَلَامُ وَأَنْ بَقَهْرُ بَعِيْظُ	أَصْحَابَانِ بَسْرَعَتْ هُجُومُ دَانَ قُرَيْظُ	163
يَهُودُ عَهْدُ شِكَانِدِنْ دِيُونِ اِنْقِسَامُ	دِيَشِيْجِ هِجْرَتِيْ أَفْ حَرْبُ بُو تَمَامُ	164
رُبُو نَبِيْ أُمَّتْ حُرْمَتِ شَانَ دِدِنْ	خُودَاءُ مَلَكْ تَفْ صَالَتَانِ دِدِنْ	165
بِدِنْ أُمَّ لِسْرُوِي رَسُوْلِ خِتَامُ	خُودَا أَمْرُ مَدِكِي بِصَلَاةُ سَلَامُ	166

113 بَحْنًا صُلْحًا حُدَيْبِي دِگَل فَتْحًا مَكِّيَّ

بُو عُمَرَا مُبَارَكْ دِيْجُونِ بَيْتِ عَتِيْقِ	بِرَسُوْلِ رَهْ هَزَارُ جَارُ صَدْحَبِ رَفِيْقِ	167
گُوِي نَجْنَهْ بَيْتِيْ خَيْرْدَارِ دِيُونِ	دِهَاتِيْنِ حُدَيْبِيْ لُوْرُ اِسْكَانِ دِيُونِ	168
لِسْرُ جَنْدِ اَسَاسَانِ وَأَنْ صُلْحِ كِرْ قَبُوْلِ	سَفِيْرِيْ قُرَيْشِيْ دِهَاتِ بَا رَسُوْلِ	169
دِبَاطِنِ تَفْ خَيْرِ بُوْنِ زِمْرَهْدِيْهْ بُوْنِ	بِظَاهِرِ اَسَاسِ زَحْفِ دِ عَلِيْهِيْ مِيُونِ	170
دُعَاةِ اِسْلَامِ تَبْلِيْغِ دَانَ كِرِنْ	مُؤْمِنِ قَشَاْرَتِيْ خُو ظَاهِرِ كِرِنْ	171

172	ژدستوان دچون تف اون بين عهدو	او حُصْنِي مُحَكَمٍ خَيْرًا يَهُودُ
173	ژحجازي ددرکت لشم کز قعود	أَوْ قَوْمِي لَيْمٍ بَيْنَ بَحْتِي حَسُودُ
174	بو عمره قضائي مؤمن کاردبو	بُشْتِ صَلَاحِ حَدِيثِهِ كُو صَالِكِ دِجُو
175	مشرک تف ژقهران درکت ژ بکتی	دَمَاگُو مُحَمَّدٌ كَتَهُ مَكْتَبِي
176	وی مهر کز میمونه سر عهدی دما	دِ مَكْهِي مُحَمَّدٌ نَبِي رُوژَا دِمَا
177	پغمبر بسزقه جند الله شیانند	قُرَيْشًا أَوْ عَهْدًا حَدِيثِهِ شِكَانَدُ
178	روژا دین اسلام ژنوهقه هلات	بِفَتْحَا مَبِينِ نَصْرِ اللَّهِ زَوَانَ رَهَ هَاتِ
179	ژبو نبی اُمّت حُرمت شان دین	خُودَاءُ مَلِكِ تَفِ صَلَاتَانِ دِدِنِ
180	بدن ام لسزوی رسول ختام	خُودَا أَمْرٍ مَدَكِي بِصَلَاةٍ سَلَامِ

۱۱۱ بحثا حجاً مُحَمَّدٌ مُصْطَفَى

181	وی حج الوداع کز هقال کز قبول	دِصَالَا دِهَانَ زِهَجْرَتَا خُو رَسُولُ
182	ببال شطری کعبی لری کار دبون	صَدُو بِيَسْتِ هَزَارِ مُسْلِمَانِ كَوْمِ دِبُونِ
183	ژ دین تشتی الزم بیان کز رحیم	كَلِّكَ حُطْبَةَ خُونِدِنِ نَبِي كَرِيمِ

لَوَيْدَرُ خُودَا دِينِ مَهْ كَمِلَانْدُ	لِسَرُ تَبْلِيغَا خُو شَهَادَتِ صِتَانْدُ	۱۸۴
فَكَرِيَا مَدِينِي بِحُرْمَتِ إِحْتِرَامِ	دَمَاوِي مَنَاسِكِ أَدَاكَرِ تَمَامِ	۱۸۵
سَرَعَسَكْرُ أُسَامَهْ كِنِيخِ تَعِينِ دِكْرِ	بِيَالِ قَوْمِ رُومِ فَهْ عَسَكْرِ رِيغَهْ كِرِ	۱۸۶
أَفْعَالُ إِفْرَارِ أَقْوَالِ كِنِ قَبُولِ	وَرِنِ أُمِّ بِيچِنِ تَفِ مَدِينَا رَسُولِ	۱۸۷
صَدِيقُ فَارُوقِ بَقِيْعِ رُبَيْرِ نَكِنِ	رَوْضَاوِي مُبَارَكِ زِيَارَتِ بَكِنِ	۱۸۸
هَرِنِ عَالَمَاوَانِ بَتَقِيْسِي رُوحِ خُو	مُهَاجِرِ أَنْصَارَا بَيْنِنِ عَقْلِي خُو	۱۸۹
بَعَالَمَا أَصْحَابِ تَبْرِ إِيمَانِ بَيْنِ	بَلَكِي أُمِّ يَوَانَانِ تَبْرُوكِ بَيْنِ	۱۹۰
ذَرِيكِ مَهْ يَارِ كِرِ رُويِ لَا يُحِيْطِ	حَيَاتَا مُحَمَّدَهْ بَحْرَا مُحِيْطِ	۱۹۱
عَفُو كِي أَهْلِي مَهْ مَوُو دُوسَتِ مَهْ	مَهْ هِيْفِي رِ خُودَا كُو قَبُولِ كِي رِمَهْ	۱۹۲
رُبُو نَبِي أُمَّتِ حُرْمَتِ شَانِ دِدِنِ	خُودَا مَلِكِ تَفِ صِلَاتَانِ دِدِنِ	۱۹۳
بِدِنِ أُمِّ لِسَرُويِ رَسُولِ حِقَامِ	خُودَا أَمْرِ مَدَكِي بِصَلَاةِ سَلَامِ	۱۹۴

۱۳. وَفَاتَا مُحَمَّدُ مُصْطَفَى صَلَاةُ سَلَامٍ لِسَرِ بْنِ

پُشْتِ هَرِ كَمَالِكِ زَوَالِكِ هِيَهْ | بُو نَبِي مَرَهْ أَفِ مِرِنِ هَدِيَهْ ۱۹۵

No eshaba kewser liqa ehd diti

۱۹۶
۱۹۷
۱۹۸
۱۹۹
۲۰۰
۲۰۱
۲۰۲
۲۰۳
۲۰۴
۲۰۵
۲۰۶
۲۰۷
۲۰۸
۲۰۹

بَعْمَبَرِ نَحُوشِ كَتِ دِمَا بِي مَفَرِ
دِ اِيْشَا كِرَانْدَه لِمَالِ عَائِشَه مَا
أَمِرُ دَا كُو صِدِّيْقُ وَكَالَتْ بِكِي
أَوَانِ بَدَسْتِ كِرِي كِرُ خُو بِي كَسِ دِدِينِ
بِدَسْتِكْ عَلِيٍّ فَضِيلِ رِي دِكِرِ
بِدَسْتَمَالِ سَرِي وَي شِدَانْدِي هَبُو
أَصْحَابِ تَفِ لِدُورِي دُبُونَه قُعُودِ
وَصِيَّتَا مُهَاجِرُ أَنْصَارِ دِكِرِ
بِرْدَا خُو كِشَانْدُو أَهْلِي خُو دِخُوشِ
عَزْرَائِيْلِ بِشَفَقَتِ رُوحِي وَي دَرَانْدِ
بِرْفِيْقِ الْأَعْلَارَه جَمْعِ بُو أَمِينِ
رُوژَاوِي دُوشَنَبِ بُو رَبِيْعِ دُوژْدَا بُو
عَلِيٍّ عَجَّاسِ وَي بِحَقِّ جِي دِدَانِ
لِسَرِ تَفِ كَسَانِ دَرِيْبِجِ وَي دَهْ بِي

دِصَالَا يَارْدَهَانِ دِمَهَا صَفَرِ
سِيْزْدَه رُوژِي تَامِ أَوْ لِعَرْدِي دِمَا
دِمَاوِي نِكَارِي اِمَامِ تِي بِكِي
دِمَا كُو أَنْصَارَانِ نَبِي لِيْشِ نَدِيْنِ
عَبَّاسِ هَاتِ قِصَّتَا أَنْصَارِ زِيْرَه كِرِ
دِيَابِي مَبَارَكِ قُوْتِ قَطِ نَبُو
دِجُوْتَا دِمَنْبَرِ مِرْقَاتِكِ صُعُودِ
بُو أَصْحَابَا كُوْتِرِ لِقَاعَهْدِ دِكِرِ
فَكْرِي يَامَالَا خُو خَاطِرِ رُوَانِ كُو خُوشِ
بَنْزَعِي مَشْغُولِ بُو نَزَعِي وَي اِيْشَانْدِ
رُوحِي وَي بِرِنِ بَا رَبِّي عَالَمِيْنِ
مُحَمَّدِ زِنَافِ مَهْ بِيْعَرْتِ دِجُو
لِمَكَانِ وَقَاتِي رُوْضَه زِيْرَه قُدَانِ
بِهَزَارَانِ صَلَاةِ سَلَامِ لِسَرِ نَبِي

con qetizmo, son nefos (x) = نزع =

modiver qilemale, jatabselmale
kavga
qetizme

۱۶. دَوَامًا وَفَاتَا مُحَمَّدٌ مُصْطَفَى

تَعَيَّنَا خَلِيفَةَ مُهِمِّ تَرِ نُحْيَانُ	بُنِي رُوژَا جَنَازَةَ دِمَا دِنَافِ جِيَانُ	210
نَمِيژُ دَفْنَاوِي پَاشِي هَاتِ كِرِنُ	پُشْتِ كُو خَلِيفَةَ هَاتِ تَعَيِّنِ كِرِنُ	211
وِي أَحْكَامِ دِينِ أَحْمَدِ بِيحِي نَبِي	دَمَا كُو خَلِيفَتِي رَسُولِ تَبِي	212
بِعَزْمَا صَحَابَانِ دِينِ نَاقِصِ نَبُو	مُحَمَّدٌ وَلَوْ كَسِي ژِنَافَمَه دِجُو	213
بُو هَرِ كَسِ لِهَزْدَرِ تَبْلِيغِ تِي كِرِنُ	جِهَادَا إِسْلَامِي أَوْ هَرِ تِي كِرِنُ	214
حَدِيثِ مُحَمَّدٌ خُونِدِنِ حِفْظِ دِينِ	مَسْجِدِ رَوْضَاوِي زِيَارَتِ دِينِ	215
دُعَاةِ غُرَاتِ حَجَّاجِ زَيْدَنَه	مُحِبِّ رَسُولِ خُودَا هَرِ هَنَه	216
قُرْءِ مَعْلَمِ فَقِيهَةِ پُورِ دِينِ	مُجَدِّدِ وَاِرْتِ هَرْدَمِ نُوَه دِينِ	217
سَعْيَاوِي بَرَاتِي وَحَدَثِ مَحَبَّتَه	أُمَّتَا مُحَمَّدٌ حَنِيفِ أُمَّتَه	218
تَعْصَبِ حَمِيَّتِ تَفِ رَابُونِ جَلِي	أَوْ فُخْرَا بِنَافَانِ عِرْقَا جَاهِلِي	219
ژِ دِيْتِنِ جَمَالِي مَه مَحْرُومِ نَكَه	إِلَهِي دِحْشَرِي مَه شَرْمِي نَكَه	220

hevalbandi = hevbendi = hevgiri

دُعَائِينَ مَوْلِدَا مُحَمَّدٍ مُصْطَفَى ٥٠١٩

بَارِبَ : مَهْ تُرْحَقُ حَقِّ حَقِيقَتَيْنِ، تُرْ عَلِّمُ مَعْرِفَتَيْنِ، تُرْ صِحَّةُ عَافِيَتَيْنِ، تُرْ طَاعَةُ عِبَادَتَيْنِ، تُرْ رِيَا يَبْعَمَبَرٍ، صِدِّيقُ، شَهِيدُ صَالِحَانِ، دُورُ نَكَهٍ .

بَارِبَ : مَهْ لَيْبِي مُشْرِكُ كَافِرَانِ، يَهُودُ فَلَهَانِ، طَاعُوتُ مُنَافِقَانِ، مُرْتَدُّ فَاسِقَانِ، لَيْبِي جَاهِلُ غَافِلَانِ، نَشِي بِنَهْ .

بَارِبَ : وَحُدَّةُ نِفَاقِ، مَحَبَّةُ وَفَاقِ، قُوَّةُ نُصْرَتَيْنِ، أُخُوَّةُ أَلْفَتَيْنِ، وَوَلَايَةُ عَزَّتَيْنِ، عَقْلُ بَصِيرَتَيْنِ، تَبْلِيغُ نَصِيحَتَيْنِ، قُرْآنُ سُنَّتَيْنِ شَرِيعَةِ حِكْمَتَيْنِ، إِيْمَانُ شَهَادَتَيْنِ، سَعَادَةُ نَزَاكَتَيْنِ، تَوَكُّلُ قَنَاعَتَيْنِ، أَمْنُ أَمَانِ، بَدَهْ مَهْ .

بَارِبَ : نَفَرْتُ شِقَاقِ، عَدَاوَةُ فِرَاقِ، إِنْخِتِلَافُ خُصُومَتَيْنِ، كَيْنُ نِفَاقِ، بُغْظُ كِبْرِي، تَعْصُبُ حَمِيَّتَا جَاهِلِي، كَذِبُ بُهْتَانِ، فَسَادِي سَبِيحِ، عَجْزُ كَسَلِي، جُبْنُ بُخْلِي، جَهْلُ فُقْرِي، عِنَادُ حُمَقِي، رِيَاءُ شُرْكِي، حِرْصُ طَمَعِي، ذَنْبُ عَصِيَانِ، شَكُّ شُبُهِي، نَفَرْتُ شِدَّتِي، نَدَهْ مَهْ .

بَارِبَ : أُمُّ حِفْظًا خُو بِنَهْ دِكْنُ تُرْ عَلِمِي بَيْنِ مَنَفِعَتِ، تُرْ قَلْبِ قَالِنِ بَيْنِ رَحْمَتِ، تُرْ نَفْسَا بِرِجِي بَيْنِ قَنَاعَتِ، تُرْ دُعَاءُ عِبَادَتِي بَيْنِ إِسْتِجَابَتِ،

بَارِبَ : أُمُّ حِفْظًا خُو بِنَهْ دِكْنُ تُرْفَقْرَا مُنْسِي، تُرْ غَنِي مُطْعِي، تُرْ هَقَالِ خَرَابِ، تُرْ شَيْطَانِ إِنْسِ جِئِي، تُرْ أَقْوَالِ پِيَسِ، تُرْ أَفْعَالِ حَبِيثِ، تُرْ فِكْرِي بَطَالِ، تُرْ إِسْرَافُ تَبْدِيرِي، تُرْ قَتْلُ قُتُولِي، تُرْ فِتْنُ فِجُورِي، تُرْ إِيشِي كِرَانِ، تُرْ عَمْرِي رَزِيلِ، تُرْ دِينِ كِرَانِ، تُرْ غَطْبَا خُو دَا نَنَاسَانِ، تَفِي نَبَاشِي خَرَابِيَانِ .

بَارِعَ : أَمْ زُتَّهِ إِيمَانًا كُورٌ دَقِيقٌ، عَمَلِكِ صَالِحِي بَرَدَوَامٍ، لِسَانِكَ
ذَاكِرٌ، قَلْبِكَ حَاشِعٌ، عَقْلِكَ كَامِلٌ، أَوْلَادِنَهٗ صَالِحٌ، نَسْلِكَ بِاقِرٌ، رِزْقِكَ
حَلَالِي فَرَّةٌ، عَفْوُ عَافِيَتِي، خُوشِي نَزَاكَتِي، تَقِي خَيْرُ وَصَلَاحَتِي دِحْوَارِنِ
بَارِعَ : مَهْ دِكَلْ أَهْلُ عِيَالِي مَهْ، دِ كَلْ وَانْ كَسِي گُومَهٗ سَبَا وَانْ
كِرِ بِي مَهْ لَوَانْ طُلْمِ كِرِي، كَسِي نِ زُ مَهْ دَعَا خُوسْتِي، عَفْوُ بَكَهٗ دَهْرُ دُو
دُنْيَاذَهٗ مَهْ مَسْعُودُ بَكَهٗ .

بَارِعَ : قُرْآنِ بِيخَهٗ حِفْظَامَهٗ، فَهَمَاوِي بِيخَهٗ نَصِيْبِ مَهْ، عَمَلِ
كِرْنَا بِي بِيخَهٗ صَنْعَهٗ مَهْ، قُرْآنِ بِيخَهٗ شَفَاعَتِ چِي مَهْ، دَرَسِ دَانَاوِي
بِيخَهٗ عِيَشِي مَهْ .

بَارِعَ : فَا نِ مُؤْمِنِي حَاضِرُ عَفْوُ بَكَهٗ وَانْ مَجْبُورِ عِبَادَهٗ طَاعَهٗ خُ
بَكَهٗ، كِي نِ نَفَرْتَا مُسْلِمَانَانِ نَخَهٗ قَلْبِي وَانْ، مَحَبَّتَا قُرْآنِ سُنْتِي بِيخَهٗ قَلْبِ
وَانْ، رُوحِ جِهَادِي بَدَهٗ وَانْ، وَانْ زُ غَفَلَتُ جِهَالَتِي دُورِ بَكَهٗ .

خُدا إِلَهَرِ دَرِي مُسْلِمَانَانِ مُوَأَقُ بَكِي، وَانْ زُفَانِ فِتْنَانِ مُحَافِظَهٗ بَكِي،
قُوَّةٗ نُصْرَتِي بَدِي وَانْ، وَانْ زُ بِنِ دَسْتِي يَهُودِي فَلَهَانِ، زُ بِنِ دَسْتِي ظَالِمِ
فَاسِقَانِ خَلَاهُ بَكِي، سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ وَ سَلَامٌ عَلَيِ
الْمُرْسَلِينَ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ .

دُعَاءُ مَوْلِدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ B:20

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ إِنَّكَ نَعْبُدُكَ وَإِيَّاكَ
نَسْتَعِينُ إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ
عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ . آمِينَ . اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا
صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ . اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى
مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ
حَمِيدٌ مَجِيدٌ . اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ، وَعَنْتِ الْوُجُوهُ لِلْحَيِّ الْقَيُّومِ،
اللَّهُمَّ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ، رَبَّنَا
ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا وَإِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ . رَبَّنَا لَا
تُرِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ . رَبَّنَا
وَلَا تَحْمِلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ وَاعْفُ عَنَّا وَاعْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا
فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ . رَبَّنَا إِنَّنَا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ آمِنُوا
بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا . رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَقَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ .
رَبَّنَا وَآتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلَى رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ

الْمِيْعَادِ . رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا
 غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ . **اللَّهُمَّ** إِنَّا نَسْأَلُكَ عِلْمًا نَافِعًا وَ
 رِزْقًا وَاسِعًا وَ شِفَاءً مِنْ كُلِّ دَاءٍ وَ اسْقَمٍ . **اللَّهُمَّ** اهْدِنَا فِيْمَنْ هَدَيْتَ وَ عَافِنَا
 فِيْمَنْ عَافَيْتَ وَ تَوَلَّنَا فِيْمَنْ تَوَلَّيْتَ وَ بَارِكْ لَنَا فِيْمَا أَعْطَيْتَ وَ قِنَا شَرَّ مَا قَضَيْتَ
 فَإِنَّكَ تَقْضِي وَ لَا يُقْضَى عَلَيْكَ وَ إِنَّهُ لَا يَدُلُّ مِنْ وَ الْيْتِ وَ لَا يَعِزُّ مِنْ عَادَيْتَ
 تَبَارَكَ رَبَّنَا وَ تَعَالَيْتَ فَالْحَمْدُ عَلَى مَا قَضَيْتَ نَسْتَغْفِرُكَ **اللَّهُمَّ** وَ نَتُوبُ
 إِلَيْكَ ، وَ صَلَّى اللهُ عَلَى النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ مُحَمَّدٍ وَ عَلَى آلِهِ وَ صَحْبِهِ وَ سَلَّمَ .
اللَّهُمَّ اجْعَلِ الْقُرْآنَ لَنَا فِي الدُّنْيَا قَرِيْنًا وَ فِي الْآخِرَةِ مُوْنِسًا وَ شَفِيْعًا وَ عَلَى
 الصِّرَاطِ نُورًا وَ إِلَى الْحَنَّةِ رَفِيْقًا وَ مِنَ النَّارِ سِتْرًا وَ حِجَابًا وَ إِلَى الْخَيْرَاتِ
 كُلِّهَا دَلِيْلًا وَ إِمَامًا . رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا مَا قُرِءَ مِنَ الْقُرْآنِ الْكَرِيْمِ وَ الذِّكْرِ
 الْحَكِيْمِ ، وَ السَّبِيْرَةِ الْمُطَهَّرَةِ ، وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيْمِ
 حَزَى اللهُ عَنَّا مُحَمَّدًا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ مَا هُوَ أَهْلُهُ . سُبْحَانَ رَبِّكَ
 رَبِّ الْعَرْشَةِ عَمَّا يَصِفُونَ وَ سَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِيْنَ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ .

پاشیا مولدانی

عَلَيْهِ
الْحَمْدُ

تَفْ مَسْكَ عَنبَرَه

سَبَبِي نَفِيسَا فِي مَوْلِدِي ٦٧: ٦٧

س: كَرْتُو بِيژِي ژ مَوْلِدَان زَحْفَتِر دَابِرُو مَوْلِدِن
بِعَرَبِي تَرْكِي كُرْدِي چِي بُونَه اَو نَاقِدِن

221

بَلَهَج كَر مَانَجِي زَا زَا تَف زِمَان مَوْلُودِ هَنَه
مَعْنِي اَن تَف نِيَز هَف تِيَن دِنَا فَا وَا ن فَرَقَك تَنَه

222

شُكْرُ لِلّٰهِ ژ مَوْلِدَان تَف مَالُ مِرْكَفَت تِسْنَه
اَم ژ بُو مَوْلِدَا سَيِّدَا نَه فَقِير حَوْجَنَه

223

ج: اَز دِيژِي مَوْلُودِي مَشْهُور مَه خُونِدِن سَر تَسَر
مَه نَدِي يَك دِنَا فَا اَوَانْدَه لِيْگُورِ شَرْعِي مُعْتَبَر

224

دَوَان هَبُون مَوْضُوع حَدِيثِ اِفْتِرَاءِ پُورِ غَرِيبِ
قِصَّةِ چِي رُوكِ خُرَافَه زَحْفِ حِكَايَاتِ عَجِيبِ

225

دَوَان مَدِي پِيَسِ اِفْتِرَا لِدَاتِي مُحَمَّدُ مُصْطَفِي
لِيْجَارِ خَلِيفَانِ لَوَارِثَانِ زَحْفِ وَا ن دِدَامَه تَامِ جَفِي

226

اِفْتِرَاءِ فَا ن كِتَبِيَانِ بَارِزِنِ وَا كِ رُوزِ عِيَانِ
لِيْ كِنِ اَو عِيْنِي رِضِي ژ وَا ن نَا كِي تَفْصِيْلِكِ بِيَانِ

227

بِیَنْسُجِ عَصْرِ زَیْدِهِ هَنَّهُ أَفْ إِفْتِرَا تَبِنَهُ كِرِنُ
 لِأَحْمَدُ فَتَنُجَ وَارِثِی وَی زِمْلَانُ تَبِنُ سَحِ كِرِنُ
 إِفْتِرَا لِدَاتِی مُحَمَّدِ تَبِنُ كِرِنُ لِعَزَّةَ وَجَلُّ
 مُفْتَرِی جَاهِلِ جَسُورِهِ نَهْ وَی طِرْسَهُ نَهْ وَجَلُّ

→ Hicri bin yalden beri
 ذُرِّ هَزَارِی هِجْرَتِی فَهْ مَوْلِدَا أَرْطُوشِ هَبِیَهْ
 دَرَسُ دِدِنُ وَی شَیْخُ سَبِیْدَا قَبِمَتَا وَی زَیْدِیَهْ
 مَوْلِدَا فِی شَیْخِ مُفْلِسِ بُوَیْهْ أُسُّ تَامُ أَسَاسُ
 مَوْلُودِی مَائِنِ دِمَانُ تَفْ مَهْجُورُ أَوْ قَطُّ نَهْ نَاسُ

كَلِّكَ مَوْلُودِی كُو چِن بُونُ فَرَعِ وَبِنَهْ أَى عَزِیزُ
 مَوْلُودِی نَدُّ مَعْنَاوِیْدَهْ طُعْمِی وَانْ نَابِی لَزِیزُ
 مَوْلِدَا أَرْطُوشِ دِبُوتَهْ لِقَوْمِ كُرْدُ تَفْ بَاشُ بَلَا
 بِخُونْدِنَاوِی خَاصُ عَامِی خَلْقِ مَهْ بُونُ مُبْتَلَا

چَدَمَا قُرْآنُ خَلَاصُ كِی زَارُوكِی مَعْصُومُ مَلِّكَ
 لَازِمَهْ مَوْلِدُ بِخُونِی نَبِی قَطُّ زُورَهْ كَلِّكَ
 كَرُّ بَتْرَتِیْلُ بِنْتَهْ خُونْدِنُ تَفْ قُرْآنَا كَرِیمُ
 دِقَانُ جِحْفَانِی چِن دِبِنُ زَحْفُ بِأَحْتِشَامُ یُورُ عَظِیمُ

وَی دَمَا مَوْلِدَا أَرْطُوشِ دِجْفَاتُ خُونْدِنُ مَبِی
 هَدَفُ مَقْصُودَا وَانْ لُورُ وَی قَبُولُ حَاصِلُ نَبِی
 تَبِنَسَهْ خُونْدِنُ فَاتِحَتَاوِی نَحَاتَمَاوِی أَى عَلِیمُ
 نَادِخُونْدِنُ فِی كِتَابِ خُودِی عَقْلِی تَامُ سَلِیمُ

أَوْ فَضَّلَا أَوَّلُ ثَانِی زِ مَوْلِدَاوِی بَدَعَنَهْ
 حَدِیثُ آتَارِوَانُ تَفْ إِفْتِرَا پِیْسُ قِصْنَهْ

۲۳۹ **رُ مُحَمَّدٌ** جَارُ خَلِيفَانِ رِ حَسَنَ شَافِعِ جُنَيْدٍ
 بَيْنَ سَنَدِ تَيْنِ رِوَايَتِ نَهْ زِمَامَهْ نَهْ تَوْ قَيْدِ
 ۲۴۰ دِيْبِيْزِيْنِ اَحْمَدُ رِ قَيْضُكُ نُورُ خُدَاهَا تِ خَلْقِ كِرِنِ
 مَا سَوِيْ عَالَمِ رِ نُورِ وِي پَاشِ هَا تِ پِيْدَا كِرِنِ
 ۲۴۱ ذَاتِ **اَحْمَدُ** وَ كِسِي نُورَهْ طَارِيْنِ بِيْنِ رَا دِيْنِ
 لِكِنِ اَوْ نَرُ نُورِ خُدَايَهْ بِرَهْ شَكُ رِ تَرُ چِي نَبِي
 ۲۴۲ فَصَّتَا تُوْبَادِ اَدَمِ جُبِّي يَحِي دِشَامِ *Bere seke ji her*
 فَصَّتَا حَفْتِي جُهْوَانِ مِرِنَا صَدُ رِنِ تَمَامِ *Genebe*
 ۲۴۳ تَفْ حِيَالِيْنِ چِي رُو كِنِ اَوْ بِيْنِ سَنَدِ بِيْنِ حُجَّتِيْنِ
 رِ فَا نِ كِتَابِ پُوْرِ بَسِيْطِ بِيْنِ تَحْقِيْقِ اَوْ دَرُ كِتَبِ
 ۲۴۴ بَحْثَا حَوِي سَارِي اَسِيَا مَرِيْمَا عِمْرَانِيَهْ
 وَا قِدِي مَجْرُوْحِ مَوْرَخِ رُبُوْنَا فَصَّتْ رَا وِيَهْ
 ۲۴۵ بِسْمَةَ **اللّٰهِ** وَ كِ بَشَرُ تَفْ اَحْمَدِ هَا تَهْ سَرُ دِيْنِ
 كَلَكُ تَشْتِي تَيْتَهْ كُوْتِنِ بَا طِلِرُنِ مِيْلِ نَهْ دِيْنِ
 ۲۴۶ نِقْتَا زِيْدَهْ بِشَحْصَانِ رِ دَعْوِي حَقِ اَمِ دُوْرُ كِرِنِ
 تَقْلِيْدَا اَعْمِي بَسِيْدَا قَلْبِ جَعْفُ تَامِ كُوْرُ كِرِنِ
 ۲۴۷ اَوْ مَلَا تِسِيْنِ پُوْرُ عَزِيْزُ وَا رِشِيْنِ پَعْمَبِرَانِ
 بِيْنِ دَلِيْلُ بِيْنِ حُجَّتِ قَطُ نَابِنِ بَا وُرُ بِخَبِرَانِ
 ۲۴۸ حُوْنْدَقَانِ سَا مِعِي فَا نِ پِيْسِ چِي رُو كِ فَصَّتَانِ
 كَاتِيْبِي فَا نِ وَ هُمُ حِيَا لَانِ بَا نِعِي فَا نِ بَدْعَتَانِ
 ۲۴۹ تَفْ شَرِي كِيْنِ دِفَا نِ كُنَا هِي وَ كِ چِيَا يِنِ پُوْرُ عَظِيْمِ
 جِي حُو حَا ضِرُ دِرِكِنِ تَفْ دِ جَحِيْمِ اَكْرِي اَلِيْمِ

- ۲۵۰ چَدَمَا أَفْ حَالٌ وَظَلَيْتَ لِهَرْدَرَانِ ظَاهِرِ مَدِي
وَأَجِبِ وَقْتِي مَهْ أَفْ بُو لِأَهْلِ إِسْلَامٍ بِنِ خُودِي
- ۲۵۱ ژِ عَلَمَاءِ جَرُحِ عَدْلِي مَهْ جَسَارَتِ تَامِ صِنَانْدُ
فَنَجِ ضَمَارِي هَاشِمِي تَامِ زُلْفَقَارِ ژِ كَالَانِ دَرَانْدُ
- ۲۵۲ مَهْ قَرَارِ دَا أَمِ قِيَامِ كِنِ پِيَسِ خِرَافَانِ رَا بِيَكِنِ
إِفْتِرَا لِدَاتِي **مُحَمَّدُ** رَدِ بِيَكِنِ تَصْوِيْبِ نَكِنِ
- ۲۵۳ بَسِ بَدِنِ بِي شَفَهَ رِيْحَكَانِ ژِ رِيَا حَقِّ وَنُصَا بِيِنِ
بِقُورَتِ أَمِ رَاژِنِ سُنَّتِ أَمِ حَكِيمِ زَانَا بِيِنِ
- ۲۵۴ مُؤْمِنِي حَقِّ حَقِّ بَرَسْتِيْنِ أَهْلِ حَقِّ دَسْتِكِ دِكِنِ
كُو لِيْنِي حُجَّتِ دَلِيلِنِ بِيَسِ تَعَضُّبِ تَرْكِ دِكِنِ
- ۲۵۵ هَاتِ ژِ خُدا تَوْفِيْقِ قُوْتِ بِيْدَهْ بُو أَفْ خُوشِ كِتَابِ
خَالِصِ سِيْرَتَا **مُحَمَّدُ** مُحْتَوِي تَفْ بُو صَوَابِ
- ۲۵۶ مَهْ كَلَلِكِ حَمْدِي خُدا كِرِ مَوْلِدَا رَاسْتِ بُو خِيَا
بُو قُبُولَا شَيْخِ سَيِّدَا كَتَهْ دَسْتِي فِقِيَا
- ۲۵۷ مَهْ تَفَا هِيْفِيْنِ ژِ خَالِقِ بِيْوِي رَزَالْتِ رَا بِيِي
بَسِ حَقَارَتِ بِأَهْلِ **اللَّهِ** رَهْ دِ حَقَاتَانِ چِي بِيِي
- ۲۵۸ دِيْنِ إِسْلَامِ دِيْنِ حَقَّهْ ژِ أَهْلِ حَقِّ تِي هِيْنِ كِرِنِ
ژِ هَرِ كِتَابِ هَرِ مَلَا رِي نَائِتَهْ أَرْ بَرِ كِرِنِ
- ۲۵۹ غَفَلَتِ جَهْلِي دَوَامِ كِرِ دِيْنِ دُنْيَا ژِ دَسْتِ مَهْ چُو
قَلْبِ مُدْرِكِ مُوَهْرِ دُبُو تَامِ آفَارَشِ ژِ چِفَانِ نِچُو
- ۲۶۰ لَالِ دُبُو أَرْ مَانِ دَفْ تَفْ دَنِكِ خُوشِ أَوْ دِ كُوَهْ نِچُو
أَمِ دِچُونِ عَالَمَا حَيَوَانِ هِنِ ژِ مَهْ وَرْتَرَفَهْ چُو

چَدَمَا قُرْآنُ سُئِتْ بِكْفِينِ تَامِ حُجْرِي مَهْ
أَهْلِي بَدْعِي رَادِينِ تَفْ أَهْلُ اللَّهِ تَيْنِ وَارِي مَهْ

261

مَهْ تَفَا هَيْفِي ژی رَحْمَانِ أَمِ مَلَا هُشِيَارِ بَيْنِ
لِکِتَابِ سُئِتَا حَقِّ دَائِمَا گُوهِدَارِ بَيْنِ

262

178 أَف تَشْتَكُ ژی حَيَاتَا خُوْدِي مَوْلِدِيَهْ

عَبْدُ الرَّحْمَنِ هِ أَوْ ژی نَسَلْكَ صَفِي

نَاطِيهِ أَوْصَافِ كِرِ أَحْمَدِ مُصْطَفِي

263

جَدِي وَي سَيِّدِ بِلَالِ وَالِدِ حَمَزِيَهْ

ژی نَسَلَا حُسَيْنِيَهْ لِي شَرْمَنْدِيَهْ

264

أَوْهْ دِلِ شِكْسِيَتِي فَقِيرِيَهْ مَلُولِ

أَوْهْ دِلِ شِكْسِيَتِي فَقِيرِيَهْ مَلُولِ

265

دَكُوْدُوْرِ نِكِي وَي خُوْدَا ژی فَنَجِ هَقَالِ

بِجَمِيْعِ دَرَاتَانِ دِكِرِ اِبْتِهَالِ

266

بِيئِ لَاقِيئِي وَانِ رُوْحِ وَانِ شَادِ بَكِي

وِي عَهْدِيَهْ كُوْسُتِ أَجْدَادِ صَاغِ بَكِي

267

وِي عَهْدِيَهْ ژی سُئِتِ نَبِي قَطِ جَدَا

بِيئِ خِدْمَتْكَارِي كِتَبَا خُدَا

268

ژی بَدْعِ خُرَافِي خَلْفِ دُوْرِ بِيئِ

وِي سُوْرَهْ ژی رِيچَا سَلْفِ دُوْرِ نَبِي

269

ژی دِيْسُنِ دِيَانَتِ تَعْوِيْزْكَ مَدِي

لِرَاسْتِ لِيچَبِ خُوْ أَوْ قَطِ مِيْلِ نَدِي

270

وِي دُوْرِكِيَهْ ژی كُفْرِ نِفَاقِ فُجُوْرِ

إِلَهِي دَرَاتِي دُوِي يَبِيخِيَهْ نُوْرِ

271

şermok = fedîmok

صِرَاطًا مُحَمَّدٌ أَصْحَابِ كَرِيمٍ	إِلَهِي بَدَّةٍ وَى صِرَاطِ مُسْتَقِيمٍ	272
بِخَيْرِ أَعْدَادَانِ وَى شَاشِ قَطِّ نِكْرٍ	إِلَهِي تَهْ عَبْدِي خُو ضَايِعِ نِكْرٍ	273
زُ نَظْمَيْنِ بَيْنِ پَارِ بُو حَطَّأَوِى دِهَاتِ	بِجِسْمَنْ عَلِيلِ بُو صِحَّتِ زَيْرَهْ هَاتِ	274
وَى زَاشْتَهْ فِكْرَ اَرَا سْتِ زِنَافِ فِكْرِ شَاشِ	فَقِيرُ بَيْنِ مَالِ بُو دَبُو خَوِى مَعَاشِ	275
أَوْلَادُ زَاقَائِنِ صَالِحِ بُو خُو دِى	بِرُوْحَنْ مُطْفَرِّ خُو مَسْعُودِ دِدِى	276
زِنَارَتِ دِكْرَهْ وَى مُحَمَّدُ أَمِينِ	بِرُوْحَنْ دِجُو هَزْ سَرِ رَوْضَا شَرِينِ	277
بِئَعْتِ اِيْمَانَا خُو تَعْدِيدِ دِكْرِ	صَلَاةِ سَلَامِ هَزُوِى تَوْجِيَهْ دِكْرِ	278
وَى قَضَدَهْ زُ صَلَاتَانِ قَطِّ تَعْوِيْذِ نَدِى	دِهَزْ دَمِ يَهَزْ دَرِ صَلَاتَانِ دِدِى	279

1-rahis-tin
 dest avetin
 rakirin
 hilgirtin
 girtin
 hildon
 bilin kirin

